

ПОЛ ДОХЪРТИ СЯНКА НАД КОРОНАТА

Част 2 от „Средновековни загадки“

Превод от английски: Мария Лазарова, 2004

chitanka.info

УВОД

През 1286 година крал Александър III потегля от Единбургския замък, прекосява устието на река Форт и препуска бясно през бурната нощ към замъка Кингхорн, където го очаква младата му съпруга Йоланда, принцеса на Франция. Александър така и не стига до замъка. Предполага се, че конят му се е подхлъзнал и заедно с ездача се е строполил върху острите скали в подножието на пътя. Смъртта на крал Александър предизвиква празнота в шотландското политическо пространство. Той не оставя действителен наследник и големите благородници на Шотландия започват да си съперничат в борбата за власт, като всеки се стреми да завоюва трона за себе си. Нещата се усложняват допълнително, защото големите европейски държави — Англия, управлявана от Едуард I и Франция под владичеството на Филип IV — приемат Шотландия като обект на влияние. В този водовъртеж от политика, интриги, заговори и убийства Робърт Върнел, лорд-канцлер на Англия, изпраща своя верен помощник Хю Корбет, за да разкрие каква е действителната причина за смъртта на Александър и дали съществува връзка между смъртта на краля и хората, които в момента се борят за короната му. Корбет, съпроводен от верния си прислужник Ранулф, разплита възела на загадката из бедните улички и руините край Единбургския замък, в мрачните му подземия, сред великолепието на благородническите имения и в злоещата пустош, обитавана от прочутия пророк на Шотландия, Томас Стихоплетеца, известен също като Томас от Лиърмаут. Заплашван, гонен, пленяван, Корбет неотклонно преследва своята цел, докато най-сетне съумява да се добере до истината за смъртта на краля.

ГЛАВА ПЪРВА

Ездачът смушка коня си. Върховете на шпорите се забиваха дълбоко в хълбоците на животното, докато по тях не започнаха да се очертават тънки червени резки. Конят, проточил шия напред, потънал в пяна от муцуната до опашката, се стремеше да препуска по-бързо, предизвикваше хапещия вятър, сякаш той му бе враг. Нощта беше тъмна и бурна; вятърът виеше така, че почти заглушаваше рева на вълните, които се разбиваха в скалите долу, но ездачът не го бе грижа за природните стихии, които бяха възпрели спътниците му. Луната се плъзгаше между облаците. Ездачът извърна глава встрани, за да се предпази от един особено яростен порив на вятъра. Тогава му се стори, че вижда сенки малко по-напред по скалите, но веднага си каза, че те са плод на фантазията му, пришпорена от богатата вечеря и кървавочервеното гасконско вино. Не, той трябваше да стигне до Кингхорн, където го чакаше Йоланда. Замисли се за своята нова кралица, французойката. Припомни си красивото ѝ лице — така трябва да е изглеждала Елена Троянска, обрамчено с гарвановочерна коса, почерна от най-тъмната нощ, маслиненомургавата, ухаеща на парфюми кожа, дребната, заоблена фигурка, потънала в кадифе, коприна и дантели от Брюж. Желаше я и сега; искаше да притежава това меко, топло тяло, да прекърши преструвките и възраженията. Може би тя щеше да зачене, да му роди син, да осигури наследник на Шотландия. Едно жизнено момче, което един ден щеше да наследи короната и да я защитава от наобиколилите я вълци и хищни птици — и местни, и чужди. Трябваше да стигне до Кингхорн. Той заби с все сила шпорите в хълбоците на коня. Смелото сърце на животното щеше да се пръсне всеки миг, но то даваше всичко от себе си и почти летеше по каменистия крайбрежен път. Внезапно конят се препъна, залитна встрани и се строполи на колене сред камънака. Ездачът излетя нагоре към тъмното небе, а после полетя надолу в мрака — пръстите му напразно се опитваха да се вкопчат в нещо, докато падаше към скалите, които го очакваха.

* * *

„Хю Корбет, писар, до Робърт Върнел, епископ на Уат и Уелс, и канцлер на Англия, поздрав! Аз и спътникът ми пристигнахме в Единбург, здрави телесно и душевно, макар и доста изтощени от уморителното пътуване.“

Корбет остави подостреното перо и потърка бедрата си, които още го боляха. Каза си, че пътуването бе всъщност ужасно. Двамата с прислужника му тръгнаха от Лондон в края на март и пътуваха на коне през Нюарк, Линкълн, Нюкасъл, Тайнмаут и Бърик. Студът хапеше, североизточните ветрове режеха като с нож, хановете гъмжаха от бълхи и само тук-там можеха да си позволят лукса да отпочинат в някой манастир или абатство, където промиваха раните от ездата. Личният му прислужник Ранулф се бе разболял и той го остави да се лекува в абатството Тайнмаут. Сблъска се и с други прекеждия. Корбет се зае отново с писмото.

„Твоя светлост трябва да знае, че прилагането на законите, приети миналата година в Парламента, трябва да бъде наложено със сила. Пътищата не са прочистени и опасностите дебнат само на стотина ярда встрани. Два пъти ни нападаха разбойници, веднъж край Нюарк и веднъж близо до Тайнмаут — грубияни, въоръжени с арбалети, тояги и ръждясали ками, но ние успяхме да се справим с тях.“

Корбет си каза, че описанията му са много бледи — из цялата страна върлуваха банди от отчаяни престъпници, мъже, обявени извън закона. Бог му бе свидетел, тъкмо той като писар в кралския съд, се бе нагледал на съденето на такива хора и на изпълняването на присъдите. Бе ги виждал обесени, да се гърчат в предсмъртни мъки с изплезени езици, бе виждал почернелите им лица и изхвъркналите очи и считаше, че това е достатъчно предупреждение към всеки, решил да наруши законите на краля. Особено сега, каза си Корбет, след новите мерки, предприети за утвърждаване на реда и законността съгласно заповедите, издадени от крал Едуард пред парламента в Уинчестър през 1285 година. Едуард I управляваше Англия от тринайсет години и все още се стремеше да утвърди властта си чак до последното ъгълче на своето кралство. Преди две години той и неговият канцлер,

лукавият старец Робърт Бърнел, бяха възложили на Корбет да разтури гнездо на бунтовници, предатели и убийци в Лондон. Корбет, заедно с прислужника си, успя да изпълни задачата, но успехът му струва скъпо. Едуард Първи и канцлерът Бърнел бяха строги повелители. Корбет въздъхна и продължи да пише.

„Прекосихме шотландската граница без премеждия — само група мъже, облечени в ливреи с цветовете на лорд Брус, ни спряха и прегледаха пълномощията ни, а сетне ни позволиха да продължим към Единбург.“

Корбет прекъсна, за да подостри перото. Шотландия! Хората, които ги бяха пресрещнали, бяха същински погранични бандити — дрехите им бяха дрипави, но оръжията — здрави. Носеха стоманени шлемове, елечи от щавена кожа, панталони и здрави ботуши, яздеха малки, но яки планински кончета. Всеки носеше щит, копие и кама, и всички явно горяха от желание да ги употребят. Корбет подозираше, че много им се иска да им прережат гърлата. Не разбираше грубия им, странен език, но водачът на групата, добре избръснат млад мъж, чиито очи блестяха като кремък, разбираше френски. Той проучи внимателно писмата и пълномощията, които Корбет и спътникът му носеха, преди да им позволи да навлязат сред дивата красота на неговата далечна страна.

За Корбет пътуването през Северна Англия и отвъд границата беше съвсем ново преживяване. Той бе служил в армията на Едуард във Франция и Уелс, но Шотландия беше нещо съвсем друго. Тук бе по-тихо, по-пусто, страната беше красива, но криеше заплаха. Той се оглеждаше внимателно, докато пътуваше към Единбург. Безкрайни борови гори, мрачни и застрашителни, където се срещаха вълци и глигани; безкрайна пустош, изпълнена със самотни, призрачни тресавища; торфища, планини и езера — такава беше тази страна. В Англия старите римски пътища, понякога неподдържани, но с все още здрави основи, тръгваха от Лондон във всички посоки — те определяха и основните посоки на пътуване. В Шотландия, като изключим кралския път, *Via Regis*, почти нямаше пътища, а само утъпкани пътеки и коловози. На Корбет не му беше никак лесно да се добере до кралския замък в Единбург, а когато най-сетне успя, си зададе с горчивина въпроса дали си е струвало усилията. Кацнал на скалисто възвишение, скупчен около мрачната крепост, отдалечена на

една миля от абатството Холируд^[1], Единбург се оказа студен, влажен и негостоприемен. Корбет и прислужникът му се упътиха право към замъка, за да представят пълномощията си. Там обаче бяха отпратени грубо обратно към абатството, където ги настаняха в студени, мрачни килии с белосани стени.

Той пропиля два дни, преди да се заеме с писането на писмото, и сега нямаше желание да продължава, защото, макар да бе напуснал Лондон преди седем седмици, все още нямаше почти никакви новини за своя господар. Беше се срещнал с водача на посланическата мисия на крал Едуард в шотландския двор — Джон Бенстийд, личен капелан на крал Едуард, който бе приветствал топло Корбет. Бенстийд му се понрави; беше чувал за фанатичната му преданост към крал Едуард, а също и това, че кралят му възлагал най-деликатните дипломатически мисии. Закръгленият Бенстийд се отличаваше с проницателен ум на правник, скрит зад измамно херувимското му, розовобузесто лице, увенчано със снежнобяла коса.

За щастие той прие без въпроси обяснението на Корбет, Бърнел го бил изпратил в Единбург заради кризата в Шотландския кралски двор.

Корбет стана, уви се в наметалото си и закрачи бавно из мрачната стая. В края на март Бърнел го бе повикал в Уестминстър и му бе заявил без увъртане, че поради внезапната и загадъчна смърт на шотландския крал Александър III се налага Корбет веднага да замине за Единбург, където да изясни действителната причина за кралската кончина. Корбет започна да ругае, да се моли, да убеждава, но Бърнел беше непреклонен. Канцлерът седеше невъзмутимо зад голямото си писалище и спокойно изброяваше на белите си, пълни, обсипани със скъпоценности пръсти причините, поради които бе избрал тъкмо него. Корбет беше опитен писар от кралската канцелария, познавач на законите, но достатъчно млад, за да понесе трудностите на такова пътуване. Корбет имаше военен опит, беше се сражавал за крал Едуард в Уелс и, както добави тихо Бърнел, беше доказал, че могат да му се възлагат тайни и поверителни поръчения. Корбет бе приел с нежелание и Бърнел му връчи препоръчителните писма, които трябваше да представи в шотландския двор и на Бенстийд, специалния посланик на Едуард в Единбург. Корбет спря да кръстосва стаята, отпусна се на стола и се приведе над малкия, нажежен до червено мангал, за да

стопли премръзналите си пръсти. Сетне бяха последвали специалните напътствия — Бърнел беше подчертал, че Корбет е негов пратеник, а не на краля. Длъжен беше да дава отчет само на Бърнел и в никакъв случай на краля или на Бенстийд. Никой не биваше да разбере защо всъщност Корбет е в Шотландия. Трябваше да пише лично на Бърнел и да праща писмата само по хора от ескорта, който го съпроводи до Шотландия. Корбет се опита да се осведоми за основанията на тези заповеди, но Бърнел го пресече рязко и го отпрати.

Той взе отново перото и започна да пише.

„Видях се с Бенстийд и той ми разказа някои неща за събитията в Шотландия. На 18 март вечерта крал Александър пирувал заедно с придворните си в Единбургския замък. Самият Бенстийд също присъствал. Внезапно Александър обявил, че въпреки страшната буря, която бушувала навън, той щял да се качи на коня си и да тръгне за имението си Кингхорн, където го очаквала новата кралица, френската принцеса Йоланда. Александър III, открай време подвластен на прищевките си, отказал да се вслуша във всякакви съвети и напуснал замъка. Препуснал бързо по пътя към Далмени, където се надявал да премине с ладия през устието на Форт. Когато стигнал там, лодкарят също се опитал да го разубеди, но Александър бил непреклонен, и в крайна сметка лодкарят превозил краля и двама благородници от свитата му през трите мили на пролива до градчето Инвъркийтинг. Там ги очаквал кралският доставчик с нови коне. Той също се опитал да убеди краля да се откаже от неразумното пътуване, но Александър не пожелал да го изслуша. Той и двамата му спътници препуснали сред мрака и воя на вятъра. Изглежда тримата са се изгубили от поглед, а на следната утрин кралят бил намерен мъртъв на морския бряг, в подножието на скалите — вратът му бил счупен.“ Корбет загриза перото и продължи. „Разбира се, веднага възникват някои въпроси.

Първо — защо Александър е държал толкова да се върне при жена си точно в такава бурна нощ, излагайки се на опасностите при прекосяването на устието на Форт, и на не по-малко опасния път до Кингхорн?

Второ — защо това му е хрумнало така внезапно, и защо е потеглил с толкова малка свита?

Трето — ако е била плътска страст, нима не би могъл да изчака? Александър III Шотландски беше женен преди това за

блаженопочивщата принцеса Маргарет, сестра на нашия добър господар крал Едуард. Принцеса Маргарет почина през 1275 година, а крал Александър взе Йоланда дьо Дрьо за втора жена едва през октомври 1285. През десетте години между тези дати крал Александър съвсем не бе водил целомъдрен живот, напротив, ухажваше много жени. Всеизвестно бе, че хрумнеше ли му, нищо не можеше да го възпре да посещава благородни дами и монахини, девиси и вдовици, било то денем или нощем, нерядко под прикритие, понякога съпровождан само от един прислужник. Така е постъпил и в нощта, когато го настигна смъртта. Но защо? Вече не е бил нетърпелив младоженец, защото е бил женен за кралица Йоланда от пет месеца. Носеха се дори слухове, че кралицата е заченала.

Четвърто — Ако страстта е заслепила до такава степен краля, нима в двора не е имало други дами, които биха я утолили на драго сърце? Говори се дори, че когато кралят пристигнал в Инвъркийтинг, кралският доставчик бил казал: «Господарю, остани и още преди развиделяване аз ще ти доведа всяка дама, която би пожелал». Бенстийд ми разказа това, за да подчертае колко силно е било желанието на краля. Не мога да разбера защо предложението на доставчика е било отхвърлено и защо е трябвало кралят въпреки всичко да потегли по този опасен път, особено като се имат предвид слуховете, че крал Александър и кралица Йоланда далеч не били страстно привързани един към друг.

Пето — по всичко личи, че решението на крал Александър да потегли към Кингхорн е било спонтанно, но ако това е така, защо кралският доставчик го е чакал с коне на другата страна на устието?“

Корбет въздъхна и прочете бележките си, преди да продължи.

„Необходимо е да се намерят задоволителни отговори на всички въпроси. Ще се опитам да ги открия и да ги предам, без да възбудя подозрение, макар това да ми се струва трудно. Общо взето, положението в Шотландия се стабилизира. Александър не остави пряк наследник, но бароните се заклеха във вярност на младата принцеса на Норвегия. Тя има право да заеме престола, тъй като е дъщеря на дъщерята на Александър, която се омъжи за Ерик, норвежкия крал. Тя е единствено дете от този брак и тъй като в момента не е в страната, беше съставен Съвет от регенти, които са същевременно и нейни настойници. В Съвета участват лордовете Стюарт и Комин, графовете

Бюкън и Файф, както и епископите на Сейнт Андрюз и Глазгоу. Ще пиша пак. Господ да бди над Твоя светлост. Написано в абатството на Светия кръст, 16 май 1286.“

Корбет прочете отново писмото, преди да го навие и да го запечата неумело с восък. Пръстите му бяха премръзнали и несръчни от дългото писане. Стана, наля си чаша от евтино, горчиво вино, и седна на сламеника, който му служеше за легло. Беше уведолил Върнел, че всичко е наред, но това далеч не беше така. Долавяше се напрежение, усещане за някаква заплаха, спотаена в самотата на Холируд. Прекалено много мрачни пророчества предшестваха смъртта на Александър, а и макар Маргарет Норвежка да беше призната за законна наследница, имаше и други претенденти за престола, а мнозина бяха готови да търсят лични облаги в бъркотията, предизвикана от споровете около престолонаследието — особено силните шотландски кланове, които Александър бе водил с твърда ръка приживе. Корбет вдигна и краката си на сламеника и си зададе въпроса, който великият Цицерон е задавал във връзка с всяко убийство — *Cui bono?* — В чий интерес е? Кой спечели от това, че крал Александър падна в пропастта през онази мрачна нощ? Злополука ли беше наистина това падане или ставаше дума за убийство на коронована особа, на Божи помазаник? Корбет все още се занимаваше с тези мисли, когато потъна в неспокойна дрямка.

---

[1] Абатството Холируд („на Светия кръст“, *good* — стара дума за „кръст“) е основано през 1128 година, големите сгради са били построени през 1153 година по настояване на кралица Маргарет, съпругата на Малкълм 111 Конмор, по-късно канонизирана за светица. През 1768 е разрушено от ураган, и от него остават само руини, съхранени в парка на двореца Холируд, построен от крал Джеймс IV през 1498 година — официалната резиденция на английската кралица в Шотландия. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ВТОРА

На другия ден, след като писа писмото до Върнел, Корбет се почувства достатъчно отпочинал, за да се заеме с търсенето на отговори на някои от въпросите, които бе повдигнал в посланието си. Докато се възстановяваше от пътя, се бе възползвал от възможността да поговори с монасите, да посети тяхната малка библиотека и скрипториума, където някои от тях, освободени от службите в третия, шестия и деветия час, работеха без прекъсване, за да оползотворят оскъдната дневна светлина. Корбет обичаше библиотеките — мириса на пергамент, велен и кожа, подредените лавици, цялостното посвещаване на научната работа. Изпитваше дълбоко спокойствие, когато седеше край малката писалищна маса, заобиколен от всичко необходимо за прилежния писар — мастилници, добре наточени пера, фини ножчета и малки сивкави късове пемза, с които изглаждаше белия пергамент. Корбет бърбеше с монасите — не разбираше родния им език, но мнозина владееха латински и френски. Те разказваха на Корбет за разделението в тяхната страна; за разликата между високопланинските части, където властваха потомците на старите келти, и южните, ниски земи, управлявани предимно от англо-нормански родове като Брус, Комин, Стюарт и Ленъкс, които бяха близки по нрав и начин на живот до аристократичните фамилии на Англия, които служеха на крал Едуард I. Дори, както бе отбелязал сухо и саркастично приорът — висок, аскетичен мъж — по рождение, възпитание и родови традиции повечето монаси не се различаваха особено от самия Корбет. Писарят се съгласи с мнението му и скоро вече се чувстваше в Холируд като у дома си, нередко предлагаше помощта си на братята в скрипториума, обменяше идеи с тях и постоянно възхваляваше това, което виждаше.

Корбет беше достатъчно тактичен и не се отдаваше на сравнения, за да не излезе, че намира недостатъци. В себе си той отлично осъзнаваше дълбоките различия между двете страни. В Англия бяха съсредоточени много повече богатства и това водеше до

много по-голяма изисканост — било то при обработването и ползването на пергамента, или пък при строителството на църкви и замъци. Припомняше си чистите, извисяващи се форми на Уестминстърското абатство, заострените сводове, издяланата украса, наподобяваща дантела, големите прозорци от цветно стъкло и не можеше да не отбележи контраста, когато гледаше мрачната простота на формите на Холирудското абатство — с неговите масивни кръгли колони, тесни, дълбоко разположени прозорци, украсени с назъбени каменни орнаменти. Абатството съставяше собствена хроника и за Корбет беше много лесно да насочва разговора към последните събития в Шотландия и да събира интересни сведения, макар те да се основаваха на клюки от манастирския скрипториум.

Монасите му разказваха за двора, за последните клюки, които научаваха, и най-вече за това, че младата френска принцеса, вдовицата на крал Александър III, все още живееше в замъка Кингхорн. Корбет реши да я посети, и приорът му предложи водач. Корбет отказа любезно, но прие с благодарност предложеното му дебело вълнено наметало с качулка — защото, макар да бе май, времето беше още студено. Така, увит в наметалото, Корбет напусна манастира, яхнал най-кроткото добиче, което бе яздил някога. Писарят ползваше една грубовато нарисувана карта, дело на един от монасите, за да насочва коня си от скалистото плато, на което се издигаше Единбург, надолу по пътя, който водеше към Далмени. Корбет прецени, че това трябва да е същият път, по който е потеглил Александър през онази фатална нощ, само преди два месеца. Сега обаче времето беше по-меко; кристалносиньото небе бе нашарено само тук-там от пухкави бели облачета, гонени от свежия бриз. В далечината проблясваха водите на река Форт. Навсякъде около пътника късната пролет напомняше за себе си — с туйфите диви бели цветя, с меката зелена трева и постоянното чуруликане на пойните птици.

Корбет повдигна слабото си, уморено лице към небето, осъзнавайки за миг чистия възторг и красотата, които се съдържаха в „Славословие на слънцето“ на свети Франциск от Асизи. Скоро стигна до мястото, където изровеният път пресичаше друг подобен, и видя бесилка с три разклонения, натезжала от почернелия си, окълван от птиците товар. Възторженото му настроение се пресече от ужасния контраст и Корбет бе обзет от отчаяние, от потресаващо съзнание за

греховете на света, за зложелателството, залегнало дълбоко в деянията на хората. „И змията влезе в Рая“, промърмори той на себе си и смуши коня си напред, прекоси един извънредно нестабилен мост и се заизкачва нагоре към селцето Далмени. То надали заслужаваше и името „село“ — състоеше се само от няколко ниски и дълги постройки с кирпичени стени върху каменни основи, а сламените покриви защитаваха едновременно и жилищните помещения, и оборите. Къщурките бяха разпилени около голяма зелена ливада, по която дръгливи крави скубеха лакомо оскъдната пролетна тревица. Полуголи бебета се търкаляха в прахта, наглеждани от няколко жени — все червенокоси и зеленооки. Те впериха за миг очи в приближаващия Корбет, но после продължиха разговора си на своя бърз, гърлен диалект. Корбет ги подмина и продължи надолу по стръмния хълм — докато слизаше, пред него се разкри великолепна гледка на устието на Форт и мъничкото пристанище долу на брега. Монасите му бяха описали пътя много подробно, и бяха допълнили, че мястото, откъдето тръгваха лодките, било наричано от хората Куийнсфери, защото оттам минавала света Маргарет, английската съпруга на великия крал Малкълм Конмор, винаги, когато прекосявала Форт.

Набитото конче внимателно пробираше пътя си надолу, по осеяната с търкалящи се камъчета пътека, докато най-сетне наближиха покритата със слама кирпичена къщурка, издигната точно до грубоватото построения пристан. Лодкарят чакаше клиенти — беше едър, грубоват, плешив мъж с обветрено лице, от което не слизаше беззъбата усмивка. Оказа се, че е бил моряк и че разбира английски; съгласи се веднага да прекара Корбет през Форт, като поиска още няколко монети към обичайната цена, задето щеше да наглежда коня и сбруята му. Скоро лодката вече пореше водите на устието. Корбет седеше на носа, а лодкарят пухтеше и пъшкеше, докато работеше с веслата. Корбет го запита уж небрежно дали той е превозил покойния крал; човекът кимна, извърна се и плю във водите.

— А можеш ли да ми разкажеш какво точно се случи тогава? — попита писарят.

Спътникът му изсумтя, обърна се и отново плю, но Корбет постави една златна монета на дъсчената палуба до него и той се ухили.

— Бурна нощ беше — поде той, отпусна веслата и остави лодката да се полюлява по вълничките. — Силният източен вятър не преставаше да брули от няколко дни, и вдигаше високи вълни по Форт. Бях си у дома, на завет с жената, когато някой взе да хлопа силно по вратата ни. Надникнах през прозореца и видях двама прислужници в кралски ливреи. Двамата бяха вир-вода, явно уморени, и викаха, че кралят на Шотландия настоява да бъде превозен през реката. Отворих вратата и те влязоха. Кралят влезе след тях. Познах го — едър, червенос, с орлов нос и пронизващ поглед. Много пъти го бях виждал, когато прекосяваше Форт. — Лодкарят млъкна, усмихна се хитро и се наведе, за да вземе монетата, но Корбет извади дълга кама от дипломите на наметалото си. Лодкарят сви рамене, разсмя се и продължи: — Коленичих, но кралят рязко ми нареди да стана и да приготвя лодката си. Опитах се да го вразумя, а той ме попита да не би да се боя от смъртта. Признах си, че се боя, но казах, че съм готов да загина редом с него, ако трябва — Лодкарят направи гримаса. — Той изрева от смях и ми хвърли една натъпкана кесия. Така че излязох и приготвих лодката.

— Пиян ли беше кралят? — попита тихо Корбет.

— Не — отвърна лодкарят. — Беше пил доста, но не беше пиян.

— И после?

— После прекарах него и двамината му спътници през реката. Изчаках да стъпят на брега, останах там до зазоряване, сетне се върнах у дома.

— Защо ти е било да чакаш до сутринта?

— Заради бурята — отвърна остро лодкарят. — Един лодкар вече бе загинал същата нощ, Саймън Тагарт — той посочи с пръст назад към брега, който бяха оставили зад себе си. — Намериха трупа му в плитчините, удавен. Вдовицата му разправя, че и той опитал да прекоси Форт през същата нощ, но загинал — лодкарят плю отново. — Горкият нещастник! Би трябвало да може да прецени по-добре.

— Значи още някой е бил превозен през реката тази нощ? — попита Корбет.

Лодкарят сви рамене.

— Не е задължително. Саймън може да е пренасял само стока. Пък и немалко хора намират смъртта си във водите на Форт.

— Когато стигнахте отвъдния бряг — поде отново Корбет, — не забеляза ли нещо необичайно или странно?

— Какво например? — сопна се събеседникът му. — Трябва ли да е имало нещо такова? Не — продължи той, — веднага щом навлязохме в плитчините кралят, сподирен от спътниците си, скочи във водата и прегази до брега Някой вече го чакаше. Чух гласове, цвилене и тропот на конски копита. И кралят изчезна Когато пристанах, на брега ме чакаше само кралският доставчик, целият вир-вода, и ругаеше на висок глас налудничавите хрумвания на негово величество.

— После? — прекъсна го Корбет.

— После нищо — отвърна лодкарят. — Доставчикът потъна в мрака, аз привързах здраво лодката и си легнах да спя в една колиба близо до пристана.

— Това ли е всичко?

— Това е всичко — отвърна другият категорично, сграбчи отново греблата и насочи лодката към далечния бряг.

Корбет седеше, отпуснал рамене, на носа. Опитваше се да не обръща внимание на люлеенето на лодката, съсредоточавайки се върху това, което бе научил току-що. Най-сетне пристанаха на отсрещния бряг, а лодкарят обясни на Корбет къде да отиде в близкото село Инвъркийтинг, за да наеме кон. Конят излезе скъпичък, защото всъщност бе дребен и дръглив, от местната порода, не по-голям от муле, та Корбет се опасяваше, че изглежда много смешен на него с крака, провиснали почти до земята. Независимо от това животното стъпваше сигурно, което се оказа голямо предимство, когато Корбет започна да се катери с него към надвисналите отгоре скали. Когато писарят достигна пътя, който криволичеше горе по скалите, се озърна и разбра защо Александър е избрал именно него; така, с морето от едната страна, кралят е имал сигурен ориентир, докато е яздел по брега. Този път е бил за предпочитане пред това да навлезе по-навътре в сушата и да се залута някъде из пустошта, изпълнена с тресавища, проснала се от скалистия бряг чак до далечния хоризонт. А да се изгуби би било лесно в онази бурна, тъмна нощ. Корбет вдигна очи към небето, прецени, че е вече следобед, и смушка коня си напред, като внимаваше да го държи далеч от ръба на скалите. Мина покрай Абърдур, още едно селце, откъдето пътят тръгваше нагоре, и скоро разбра, че приближава Кингхорн Нес — сцената на смъртта на крал

Александър. Сега беше топло, но силният вятър продължаваше да брули лицето му, и като чуваше силния прибой долу в ниското, Корбет се питаше какво би подтикнало един мъж с нормален здрав разум по такъв опасен път, при това посред нощ, във вихъра на страшна буря.

Най-сетне стигна до най-високата точка на брега. Пътят през скалите се стесни още повече; от едната страна зееше страховита пропаст, от другата се виждаше гъст, трънлив храсталак. Корбет слезе от коня, спъна го, и се озърна — на това място пътят бе осеян с камъни. Очевидно това бе най-високото място, защото пред себе си, доста по-долу, той успя да забележи в далечината очертанията на укрепения замък Кингхорн. Нищо по-лесно от това конят да се подхлъзне тъкмо тук и да хвърли конника надолу в пропастта, където остри, тъмни скали се зъбеха алчно сред вълните, които се разбиваха в сребристия пясъчен бряг. Корбет се отпусна на колене, и запълзя на четири крака като куче, докато стигна самия ръб на скалите. Плъзна пръсти по него и заопипва жилавите растения, поникнали из скалните процепи — всяко от тях се бе вкопчило здраво, в отчаяна борба за живот. С изключение на едно — полуизскубнато от корена си, от което висеше изнищеният край на тънко въже, все още вързан за стъблото. Корбет изпълзя назад, изправи се и отиде при храсталака от другата страна на пътя; очевидно сред храстите беше клечал някой. Виждаха се ясно огънатите и прекършени клонки около мястото, където се е бил свил човекът. Независимо от това, той съзнаваше, че тези следи биха могли да бъдат оставени и от мнозината любопитни, привлечени от лобното място на Александър, както и от въжетото, с което сигурно бяха изтеглили трупа на краля от скалите, върху които бе паднал.

Доволен от откритието си, Корбет отвърза коня, възседна го и започна внимателно да се спуска по стръмния път сред скалите, към Кингхорн. Монасите го наричаха „крепост“, лодкарят го бе нарекъл „дворец“. Всъщност ставаше дума за укрепен благороднически замък — двуетажно здание с висока каменна кула, с дървени пристройки, оградено от висока стена и защитено допълнително от крепостен ров. Корбет наближи централната порта и незабавно получи предупреждение — стрела от арбалет профуча и се заби тежко в земята пред краката му. Той спря рязко, скочи от коня, вдигна ръце и се провикна, че идва с мир, за да поднесе своите почитания и почитанията на лорд-канцлера на Англия на вдовстващата кралица

Йоланда. Корбет се усъмни, че стражът е разбрал думите, а и надали ги беше чул. Но след малко някаква фигура се появи на парапета над централната порта и му махна с ръка, подканвайки го да прекоси тесния мост над крепостния ров. Портата се отвори едва-едва, но достатъчно, за да го пропусне. Щом влезе, Корбет бе заобиколен от обичайната за двора на един замък суматоха и шумотевица. Необичайно бе само присъствието на толкова много въоръжени до зъби войници, чиито ризници носеха герб с бял лъв, изправен на задните си крака — герба на шотландските крале. Един офицер с лека броня и стоманен шлем на главата провери препоръчителните му писма, взе му камата и го изслуша внимателно, докато Корбет се представяше. После офицерът кимна и тръгна, като направи рязко знак на писаря да го последва. Преминаха мръсния двор, ритайки скачащите върху тях кучета, като едва не премазаха някоя от кокошките, които трескаво си търсеха храна. После минаха покрай откритите кухни, покрай оборите и една ковачница, всички пълни с потни, изпоцапани със сажди прислужници, и влязоха в централната постройка. Заизкачваха се по стръмните каменни стъпала. На най-горната площадка офицерът спря и почука леко по накована с гвоздеи врата. Отвътре нежен глас се провикна „Entrez!“ и Корбет бе въведен в малко, но пишно обзаведено помещение — по стените падаха тежки кадифени драперии, подът бе покрит с прясно отрязани тръстикови стъбла, поръсени с уханни билки. Приятен аромат се разнасяше и от малките мангали, които горяха край стените. В средата на помещението една жена с царствена осанка седеше на дървен стол, украсен с прекрасни дърворезби, и разучаваше пергаментов свитък, който бе разтворила на скута си. Група придворни дами бяха насядали на доста голямо разстояние от нея — под единствения прозорец на стаята, и бродираха голям гоблен, опънат на рамка.

Офицерът се отпусна на едно коляно и измърмори някакво представяне на безобразен френски. Жената на стола вдигна очи от пергамента и ги впери първо в него, а сетне и в Корбет. Кралица Йоланда беше красива — с дребно, овално лице, златисто-матова кожа, малък нос и големи тъмни очи. Единствено устата ѝ, капризна и малко нацупена, по-скоро разваляше общия ефект, защото я караше да изглежда арогантна и глезена. Беше облечена в рокля от черна коприна, но Корбет отбеляза, че роклята по-скоро подчертаваше,

отколкото да прикрива заоблените ѝ гърди и тънкия кръст, а белите лисичи кожи около китките привличаха вниманието към тънките ѝ китки и дългите бели пръсти, обсипани със скъпоценни камъни. Тя заговори бързо на френски с капитана, освободи го и направи знак на Корбет да седне на ниско столче близо до нея. Той имаше чувството, че изглежда смешно, а това чувство се потвърди и от потиснатия кикот, който се разнесе откъм групичката придворни дами. Кискаше се една от тях, доста наперена червенокоса дама, също облечена в черно, която явно бе центърът на групата около гоблена.

Смехът секна, пресечен от един повелителен поглед на кралица Йоланда. После тя се обърна и започна да разпитва Корбет на френски. Той отговаряше учтиво, излъга тактично за причината на пристигането си в Шотландия и я уведоми, че е дошъл да поднесе съболезнованията на лорд-канцлера на Англия. Кралица Йоланда го изслуша, но като че ли не особено съсредоточено. Корбет насочи ловко разговора към смъртта на съпруга ѝ.

— Колко жалко е, милейди — отбеляза той любезно, — че негово величество е рискувал да тръгне на път през такава бурна нощ! — Той отмери елегантен поклон. — Съзнавам, че си в траур и че темата е мъчителна, но така си мислех днес, когато преминах по същия път.

Царствената вдовица само сви красивите си рамене.

— Негово величество винаги е бил поривист! — отвърна тя едва ли не сопнато. — Не е трябвало да тръгва в такава време. Почти не повярвах на съобщението, което получих по-рано същия ден, в което ме уведомяваше, че идва.

— Негово величество е предупредил, че ще дойде тук, така ли? — попита неуверено Корбет. — Кога пристигна това известие?

— Теб какво те засяга, писарю? — сопна се отново Йоланда и впери нетрепващ поглед в очите му. — Някакъв вестносец донесе писмото през деня. Нямам представа кой ми го донесе. Помня само, че веднага го изгорих, защото бях ядосана!

Усмивката на Корбет изразяваше разбиране. Той отклони внимателно разговора към други теми. Беше задал достатъчно въпроси, а и Йоланда го беше изненадала доста, затова се постара да скрие чувствата си зад маската на дипломатично поведение. Нещо като че ли не беше наред. Йоланда беше кралица, загубила наскоро съпруга си; в известен смисъл неговата страст към нея бе станала причина за

смъртта му; а въпреки всичко тя като че ли се дразнеше при мисълта за него, и едва ли не го мразеше. Нима това бе жената, мислеше си Корбет, накарала крал Александър III да заложил за нея живота си на карта? Трудно му беше да уточни и изрази съображенията, поради които достигна до определени изводи, но непогрешимо долавяше притеснението, което се излъчваше от тази красива и капризна жена.

Корбет остави безцелния разговор да продължи още малко, преди да отбележи предпазливо:

— Мадам, моят господар и негово величество крал Едуард ще бъдат във възторг от новината, че утробата ти е благословена. Малка утеха за загубата...

Йоланда едва не се захили злорадо, докато потупваше корема си.

— Не ме е грижа за господаря ти и неговия крал, мастър Корбет, но вярно е, интересувам се от възможния бъдещ крал на Шотландия!

Корбет дочу как червенокосата придворна дама прихна отново, но не ѝ обърна внимание. Затова пък кралица Йоланда се обърна, изгледа гневно червенокосата, после протегна на Корбет ръка в знак, че аудиенцията е приключила. Той коленичи, целуна хладната бяла ръка на кралицата и се оттегли, избягвайки съзнателно наглия поглед на придворната дама, предизвикала внезапния край на разговора.

ГЛАВА ТРЕТА

Когато се озова пред покоите на кралицата, Корбет установи, че офицерът го чака — сега, когато бе разбрал, че вдовстващата кралица е била склонна да приеме новодошлия, той се държеше малко по-дружелюбно.

— Довечера ли тръгваш обратно? — попита той със силен, гърлен акцент.

— Защо? — отвърна усмихнато Корбет. — Нима имам избор? Войникът сви рамене.

— Можеш да пренощуваш тук и да се качиш на лодката на зазоряване, когато преминава за първи път реката. Както предпочиташ.

— Благодаря тогава — каза учтиво Корбет, — ще остана. Но я ми кажи — допълни той, — коя е червенокосата придворна на кралицата? Отракана ми се видя!

Сега вече офицерът се ухили, видяха се пожълтелите му зъби, но усмивката смекчи суровото му изражение.

— За Агнес Ленъкс ли говориш? — отвърна той. — Прав си, отракана е дори в повече от необходимото. Кралицата никак не я обича. Защо питаш?

— Просто така — смънка Корбет. — Ами я да те питам още нещо. На пост ли беше през онази нощ, когато загина кралят?

— Че как иначе. Но не съм мърдал от тук. Един вестносец пристигна, за да съобщи за неговата смърт.

— Същият вестносец, който преди това е донесъл писмото със съобщението, че кралят пристига в Кингхорн, така ли? — намеси се Корбет.

— Какви ги говориш, човече! — възрази офицерът. — Онова си беше просто някакво писмо, оставено на портата по залез слънце. Бог знае кой го е донесъл. Най-добре задай на доставчика същия въпрос.

Корбет почувства как сърцето му заби по-бързо.

— Онзи, който посрещнал краля, когато той слязъл на отсамния бряг?

— Ами да — каза офицерът. — Александър се казва, носи името на покойния крал. Ти какво почна да разпитваш? — той сви очи и загледа по-внимателно Корбет. — Много въпроси задаваш, господин английски писарю!

Корбет се усмихна.

— Съжалявам — извини се той. — Но в английския кралски двор бяха толкова потресени от смъртта на вашия крал, че не можеха да повярват на вестите. Господарите ми очакват от мен да им донеса новини. — Офицерът се поуспокои и го потупа покровителствено по рамото.

— Знам, знам, нали всички изпълняваме заповеди. Аз сам не мога да повярвам, че кралят е мъртъв. Все си мисля, че това са някакви слухове. Е, хайде да те запозная с Александър. Той вече е разказал цялата история Бог знае колко пъти, но се кълна, че ще ти я разкаже и на теб с удоволствие.

Корбет последва капитана надолу по витото каменно стълбище. Слязоха в централната зала В по-щастливи, по-добри времена залата сигурно е изглеждала внушително, дори царствено — с издигнатия подиум в единия ѝ край, зад който висеше голям гоблен с избродирания герб на шотландските крале. Сега обаче видът ѝ беше мърляв. Тръстиките на пода се нуждаеха от подмяна; гладни хрътки ровеха из тях за остатъци от храна, а Корбет дочу и писъка, и топуркането на плъхове. Дървените маси, разположени по продължение на стените, бяха изпоцапани с петна от вино и осеяни с останките от не един обяд. Неподдържаните факли по стените пукаха и пръскаха яростно. Писарят разбра, че прислугата се възползва изцяло от смъртта на краля и самотата на изолираната от двора вдовица. На края на една от масите бяха насядали неколцина мъже, сред чаши и кани, и играеха на зарове, като постоянно викаха и се ругаеха един друг. Офицерът подръпна Корбет за ръкава, заведе го при тях и потупа по рамото един от играещите.

— Александър — започна той присмехулно, — ето, вода ти още някой, който би желал да изслуша разказа ти.

Човекът се обърна. Имаше дълго, конско лице, изпъкнали сини очи и широка, отпусната уста. Гъстата му тъмна коса беше разбъркана.

— Играя! — изръмжа той и изгледа гневно Корбет.

— Виждам — отвърна английският писар любезно, — но аз сигурно ще успея да те обезщетя за досегашните ти загуби! — и подрънка монетите в кесията си.

Александър явно бе погълнал прекалено голямо количество вино, за да забележи иронията в думите му. Той се взря в Корбет, облиза алчно устни, и като взе препълнената си чаша, стана, залитайки и му посочи най-далечния край на залата. Офицерът направи на Корбет знак с глава да го последва и незабавно зае освободеното място сред играещите.

— Слушай — подвижна той след писаря, — когато приключите с разказа, ти просто си легни някъде тук, в залата. Ще ти донеса наметка да се завиеш. Не е кой знае какво, но все пак ще ти бъде по-топло и уютно, отколкото ако прекараш нощта навън, на скалите.

Корбет кимна, усмихна му се с благодарност и се упъти към другия край на залата, където Александър вече се беше разположил отпуснато, в пиански унес.

Корбет се представи и обясни любопитството си по същия начин, както го бе сторил и пред офицера. Тъй или иначе, събеседникът му беше прекалено пиан, за да го е грижа — писарят трябваше да се вслушва много старателно, за да разбира фъфленето му. Оказа се, че въпросният Александър е писар като него, бил на служба при шотландския крал. Дори отишъл с него в Англия навремето, когато покойният отпътувал на юг, за да участва в празненствата по коронацията на крал Едуард Първи. Корбет го остави да бърбори безсмислено, докато играещите се разотидоха, сбогувайки се шумно. Един забързан прислужник донесе на писаря обещаното наметало. Едва тогава английският писар насочи полека Александър към въпросите, които, го интересуваха, но не успя да научи нищо ново. В деня, когато загинал кралят, непознат пратеник оставил едно писмо на портата на замъка, по залез слънце. Писмото веднага било отнесено на кралица Йоланда, която повикала Александър и му наредила да оседлае любимия кон на негово величество — една бяла кобила, която държали в конюшната на Кингхорн, и да я отведе долу до пристана. Александър още се оплакваше и хленчеше, задето трябвало да излиза заради краля в такава ужасна, студена и бурна нощ.

— Но сторих, каквото ми бе заповядано — изръмжа той. — Чаках с часове, докато се появи лодката с негово величество. Опитях

се да го възпра, но той не пожела да се вслуша в думите ми. Трябвало да отиде тази нощ при кралицата и толкоз — метна се на коня и потегли.

— А ти какво направи?

Александър се оригна и се почеса по брадичката.

— Отидох в кръчмата в Инвъркийтинг, а после към мен се присъедини и един от спътниците на краля.

— Какво? — възкликна Корбет. — Един от спътниците на краля е бил там?

— Точно така — отвърна Александър, опитвайки се да огледа повнимателно този странен английски писар. — Нещастникът беше хвърлен от коня си и му се наложило да се върне в селото. Двамата останахме в кръчмата до късно на другия ден. — Той изгледа лукаво Корбет. — Нали разбираш, запихме се. Чак когато излязохме от кръчмата, научихме за смъртта на краля.

Корбет кимна и пъхна няколко монети в отпуснатите ръце на събеседника си.

— А кой всъщност откри тялото на краля?

— Ами хора, изпратени от замъка отвъд Форт. Те вдигнали тялото и го откарали обратно на кралската ладия.

Корбет кимна с разбиране, докато се опитваше да подреди наум събитията, съпровождали смъртта на шотландския крал. Имаше нещо нередно, но той още не можеше да си изясни какво е то.

— Значи — поде той бавно, — един от спътниците на краля останал с теб и изобщо не стигнал до замъка?

Александър кимна.

— А какво е станало с другия? — попита Корбет. — Ако той е успял да стигне до замъка, защо не се е върнал да потърси господаря си? Всъщност — сега Корбет се опитваше да изясни съмненията, които се въртяха в главата му — защо кралицата не е изпратила хора да търсят съпруга ѝ?

— Нали, доколкото разбирам, са очаквали пристигането му?

Другият се взираше в масата, опитвайки да се съсредоточи.

— Не знам — изфъфли той накрая. — Онзи, с когото пихме, се върна обратно, същото стори и другият. Доколкото разбирам, той е яздел пред краля и стигнал до Кингхорн. Защо нито той, нито кралицата са пратили хора да търсят негово величество, не ми е ясно.

— Той отпрати помътен пиянски поглед към Корбет. — Загадка е цялата история, мастър писарю, и може би ти ще можеш да отговориш на въпросите. Загадка е и самото желание на краля да дойде при кралицата, защото — допълни той с горчивина, — не може да се каже, че тя му доставяше радост.

— Какво искаш да кажеш? — попита Корбет. — Нима кралица Йоланда е мразела съпруга си?

Александър само изкриви лице в гримаса, после главата му се отпусна напред и той потъна в дълбок пиянски сън. Корбет изруга и стана. Взе мръсното наметало, и като се постара да намери най-чистото място в залата, легна там и заспа.

На другата утрин се събуди с чувството, че е ужасно мръсен. Освен това го боляха всички кости. Стана, излезе в двора да се облекчи, после отиде в кухнята да изпроси чаша разреден ейл и къс мазно сушено месо, за да успокои стомаха си — не беше ял, откакто напусна абатството Холируд предния ден. Искаше да напусне Кингхорн колкото можеше по-бързо, преди на офицера или Александър да им е хрумнало да го разпитват на свой ред. Затова, щом привърши с яденето, се отпрати към конюшните и се зае да оседлава кончето си, после го поведе към портата. Почти беше стигнал до нея, когато чу, че някой го вика. Обърна се и видя червенокосата жена, която май се наричаше Ленъкс, да излиза от входа на главната сграда с глинена кана в ръка. Корбет простена и спря.

— Нима си тръгваш тъй рано, английски писарю? — попита тя предизвикателно, а очите ѝ огледаха смело Корбет от глава до пети.

— Да, тръгвам си — отвърна той. — Налага се. Да оставим разговора за следващия път.

— Следващия път — прошепна Агнес дрезгаво, — трябва да поговорим и да се опознаем по-добре.

— Да — отвърна Корбет, — но не и днес. Сбогом!

— До скоро, мастър писарю — отвърна невъзмутимо червенокосата. — До следващия път!

Корбет въздъхна, обърна коня, и след кратък спор със сънливия страж, напусна Кингхорн и се упъти към пристана.

Стигна до него без неприятности по пътя, но му се наложи да почака, наблюдавайки изгрева, докато се появи лодкарят. Той поздравя дружелюбно Корбет, увери се, че е върнал коня в Инвъркийтинг, и

сетне откара писаря на другия бряг на Форт. Този път той задаваше въпросите, обзет от любопитство да разбере повече за кралицата и за големите благородници на страната. Корбет, премръзнал и гладен, мънкаше нещо в отговор и беше извънредно доволен, когато пристанаха в Куийнсфери.

— Кажи ми — обърна се той тогава към лодкаря, — превози ли още някого през Форт в деня, когато загина кралят?

Лодкарят поклати глава.

— Не, не — рече той, — бурята трая дълго. Превозих единствено негово величество.

— Но някой трябва да го е сторил! — настоя раздразнително Корбет.

— Да, и така може да е — отвърна лодкарят. — Но не съм бил аз.

— Кой тогава? Лодкарят се ухили.

— Може да е Тагарт, но той е мъртъв, нали?

Ядосан, Корбет се обърна рязко, дръпна поводите на коня и се отправи уморено по обратния път към Холируд.

Реши да не прекосява Единбург, а тръгна по същия път, по който бе минал и преди. Заобиколи града, газейки през мочурищата, докато най-сетне се добра до чистото, свято убежище на абатството. Приветствията на приора звучаха малко иронично, но Корбет прецени, че монасите искрено се зарадваха на завръщането му. За първи път от дълго време насам той се почувства желан гост. Същето му се стопли от срещата с тези учени, но простосърдечни хора, така погълнати от своето ежедневие, изпълнено с молитви, труд и учение, че приемаха всеки посетител като видим знак на Божието благоволение. Започнаха да го разпитват за пътуването му, за Кингхорн, за кралица Йоланда, докато приорът най-сетне се намеси и подчерта, че гостът им сигурно има нужда да откъхне.

Корбет се изкъпа в единственото корито, което се намиреше в пристройката за гости, преоблече се и слезе в кухнята, където получи бял, хляб, и риба, варена в мляко. После отиде в библиотеката. Вече се смрачаваше, но старият библиотекар бе запалил факлите по стените, и даде на писаря желаното — свещ и едно опърпано копие на „Sic et Non“ — блестяща сатира на схоластичната теология, дело на парижкия учен Абелар. Абелар бе загубил първо близките си, а сетне и мъжествеността си, задето се присмивал на теолозите, а после

утежил вината си, когато си позволил да се влюби. Корбет винаги се бе наслаждал на съвършената му логика, винаги предадена с известна насмешка, но така, че само тези, които държаха да се обидят, биха се обидили. Зачете внимателно. Ясният и точен език и поезията на аргументите му помогнаха да проясни и успокои съзнанието си.

Навън падна мрак. Библиотекарят, в постоянен страх от евентуален пожар, любезно подкани Корбет да си върви, затова писарят реши да се поразходи в малката билкова градина на абатството, докато усилено прехвърляше наум всичко научено в Кингхорн. Крачеше напред-назад и спореше със себе си, докато камбаната за вечерня го накара да се върне и да влезе в църквата — висока, просторна, със заострени дъги на покрива и кръгли колони. Прекоси кораба и стигна до квадратното пространство пред олтара, където монасите бяха насядали по пейките от двете страни. Канторът^[1] стана и поде молитвата, която съдържаше предупреждение към братята, че сатаната броди из света като изгладнял лъв и търси жертви, които да разкъса. Корбет, потънал в кротък унес на края на една пейка, бе убеден в това и се чудеше кога ли сатаната ще стигне до него.

---

[1] църковен певец, водач на хор. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

Сатаната наистина бродеше из Шотландия, и то най-често из покоите и коридорите на Единбургския замък. Крал Александър бе мъртъв. Тленните му останки гниеха под сивите плочи на абатството, дошъл бе краят на силното му управление, и в замъка се събираха благородниците на страната за предстоящия съвет, шушукаха и заговорничеха. Идваше краят на стари приятелства, изковаваха се нови съюзи, рушаха се стари, защото властните барони, придворни и висши чиновници бяха надушили властта, съзнавайки, че достъпът до богатство и влияние е открит, тъй като престолът нямаше истински наследник. Александър ги бе държал изкъсо, бе ги владял със силната си десница, но сега висшите благородници бяха опиянени от съзнанието за свобода и могъщество.

В своите покои лорд Брус също споделяше тези чувства, но си оставаше практичен човек, уверен, че властта може да бъде спечелена и овладяна. Седеше, стиснал здраво чаша, пълна с вино, и се взираше през прозореца в падащия мрак. Кралят бе мъртъв. И слава Богу, каза си Брус. Развратник! Женкар! Добър воин, наистина, но кланът Брус имаше не по-малко право на трона, отколкото бе имал Александър, а сега тронът бе свободен. Брус се поразмърда и уви по-плътно наметалото около себе си. Неминуемо щеше да има объркване, помисли си той, и от хаоса трябваше да се появи един силен владетел. Мъж, годен да управлява с желязна ръка, да държи в страх дивите северняци, мореплавателите от островите, а и богатите барони от нормански произход, населяващи юга. Брус бе доволен, че Александър загина. Испита чувство на вина от мислите, които нахлуха в съзнанието му. Трябваше да се изповяда, да получи опрощение, защото дори мисълта за смъртта на богопомазана особа бе държавна измяна. За миг Брус се зачуди дали действително носи някаква вина и каква ли е тя, задето бе пожелал смъртта на краля, защото едва не бе заподскачал от радост, когато донесоха трупа от Кингхорн. Редно бе да

потиска такива мисли — нищо чудно това да призове сянката на Александър от ада, за да търси отмъщение.

В други стаи на замъка много мъже — благородни лордове и хората от техните свити, седяха и обсъждаха това, което щеше да стане оттук нататък. Александър имаше наследница принцесата, която живееше в норвежкия кралски двор, но тя беше невръстна и болнава. Нима бе годна да управлява? И кой оставаше тогава? Комин^[1]? Балиол^[2]? Не биваше, разбира се, да забравят и Едуард Английски.

Епископ Уисхарт, канцлер на Шотландия, обмисляше всички тези имена. Седеше пред гогсалището си, потънал в диплите на голямото си наметало, без да забелязва студа, който нахлуваше през процепите под вратата и по дървените капаци на прозорците. Свещите, поставени в големи железни свещници, хвърляха слаба светлина, но Уисхарт предпочиташе мрака, че дори и студа. Така успяваше да мисли по-логично, да крои планове, да обмисля и предвижда.

Уисхарт имаше само една голяма любов и тя бе Шотландия. Беше му все едно кой ще управлява кралството, стига владетелят да бе смел, силен и готов да защитава страната срещу заобикалящите я врагове. Уисхарт бе образован мъж. Бе пътувал из Европа и бе станал свидетел на много събития, бе видял как владетелите на двете велики кралства, Филип Френски и Едуард Английски, градят държави и създават нации. Бе видял как се строят пътища, как се събират армии, как се издигат замъци, как се прокарват закони и се упражнява правосъдие, а през това време Шотландия си оставаше сбор от различни племена Единствено желязна хватка стоманената десница на един безмилостен крал би удържала този народ и би възцарила мир в държавата.

В сърцето си Уисхарт скърбеше за Александър. Не го беше харесвал приживе като човек. Покойният беше развратник и преследваше жените, сестрите и дъщерите на благородниците също като разгонено куче. Но си оставаше фактът, че Александър бе силен крал. А сега го нямаше, беше си отишъл внезапно и оставил след себе си загадка. Уисхарт се размърда неспокойно. Не беше ли редно да проучи въпроса? Бог му бе свидетел, мнозина бяха желали смъртта на Александър. Клановете Брус и Комин, мъжете, чиито съпруги бяха любовници на краля — те всички имаха своите мотиви. Уисхарт присви очи и се взря в пламъка на свещите. Имаше и слухове,

предупреждения за близката смърт на Александър, доста преди той да загине. В същия този замък, месеци преди трагедията, имаше кралско пиршество. Александър бе тук, заобиколен от любовници и приятели, всички ядяха и пиеха. Уисхарт не бе присъствал на пира, но по-късно му разказаха историята — как Александър внезапно се взрял към далечния край на залата, изпуснал чашата си и пребледнял.

— Какво ти е, господарю? — развикали се придворните. Александър тръснал глава, вдигнал ръка и посочил към сенките в дъното на залата.

— Там има някакъв човек — казал той тихо. — Монах. Мъж в погребално одеяние. Не го ли виждате?

— Не, господарю — отвърнали всички. Александър продължил да се вира в същата посока, напълно изтрезнял — към видението, което явно само той можел да забележи.

— Дошъл е да предизвести смъртта ми — продължил той спокойно. — Да ми каже, че ще загине скоро, и то от насилствена смърт!

Предполагаемото видение разтурило пира, след появата му кралят бил потиснат в продължение на седмици, докато най-сетне природната му жизненост и здрав разум отхвърлили мисълта за него, и той сам решил, че призрактът е бил резултат на прекаленото пиене.

Уисхарт прехапа устни. Самият той не вярваше в привидения. Не му се вярваше Бог да отделя време, за да се меси в незначителните човешки дела. Дали не е била някаква измама, дължаща се на осветлението в залата. А може би някой бе насадил съзнателно илюзията в съзнанието на краля? Имаше и други загадъчни събития. Да вземем например пророчествата на Томас Стихоплетеца, известен също като Томас от Лиърмаут, самопровъзгласил се за пророк, който твърдял, че е видял насън смъртта на краля и постоянно отправял към него предупреждения в тромави четиристишия. Уисхарт изсумтя. Някой ден хората му щяха да се доберат до мастър Лиърмаут и да го поразпитат. Нима наистина бе пророк? Или си пъхаше носа в черна магия? Но какъвто и да беше, пророчествата му за смъртта на Александър се оказаха ужасяващо верни.

Уисхарт имаше чувството, че е застанал на кръстопът, но и двата пътя, които се пресичаха тук, тънеха в мрак. От едната страна стоеше проблемът с разследването на обстоятелствата около смъртта на краля,

с необходимостта убиецът да бъде разкрит, ако наистина ставаше дума за убийство. От другата — още по-неотложният проблем с наследника на Александър. Бароните бяха положили клетва да защитават каузата на неговата внучка, която бе в Норвегия, но нима едно тригодишно дете би могло да управлява Шотландия? Дали не трябваше на престола да дойде някой друг? А може би, ако тръгнеше по единия път, накрая двата щяха да се съберат в далечината? Може би въпреки всичко Александър не е бил убит, може би наистина е било злополука. Може пък да бе станал жертва на някой ревнив съпруг, който не е издържал да наблюдава как кралят преследва и прелъстява жена му. Да, наистина можеше да има и други причини. Ами ако някой от другите претенденти за престола бе поръчал убийството?

Уисхарт се замисли за Едуард Английски, но отхвърли незабавно тази мисъл. Едуард беше във Франция, нямаше никакви признаци, че той се бърка във вътрешните дела на Шотландия, като изключим това, че бе изпратил тук посланика си Бенстийд и онзи любопитен писар, Корбет. Бенстийд бе пристигнал тук преди Александър да загине, а пък Корбет, така донесоха шпионите на Уисхарт, не бил изпратен лично от краля, а от онази стара лисица Робърт Бърнел, канцлера на Англия. Уисхарт бе наредил да следят внимателно Корбет, но всички донесения доказваха, че писарят не е изпратен от Едуард. Уисхарт се замисли какво ли ставаше в действителност в английския кралски двор. Дали и там няма разцепление? Тъй или иначе, епископът бе уверен, че англичаните в момента не представляват заплаха. Уисхарт стана и прекоси потъналата в сенки стая, за да затвори по-добре един от дървените капаци на прозорците. После се обърна и протегна ръце над един от горящите мангали, за да се стопли. Французите, каза си той, бяха друго нещо; техният посланик, Дьо Краон, беше вече тук, и постоянно шушукаше и заговорничеше с онази кучка, вдовстващата кралица. Уисхарт потри ръце, пукайки с кокалчетата на пръстите си, и се опита да овладее надигналия се гняв. Никога не бе харесвал кралица Йоланда, с нейните превземки и високомерие. Не му се понрави и решението ѝ да се оттегли в Кингхорн и да се държи настрани от краля. Говореха, наистина, че Александър бил луд по нея, но все пак нещо не бе наред. Предполагаше се, че тя е бременна. Може би Шотландия все пак щеше да се сдобие със законен наследник на престола, но дали бебето щеше да бъде момче, и кой щеше да го

закриля през годините, докато възмъжее? Уисхарт въздъхна дълбоко. Разбира се, не биваше да забравя и рода Брус — лорд Брус, който би трябвало да се готви за смъртта, вместо да се меси постоянно в политиката, като че ли бе млад придворен в началото на дворцовата си кариера.

Уисхарт си припомни мига, когато бе научил за пиршеството през онази съдбоносна нощ. Брус бил там, присъствали и английският, и френският посланик. Дьо Краон изглеждал разстроен. Бенстийд, привидно невъзмутим, си тръгнал рано, а пък Брус почти не се стараел да скрие убийствената омраза в погледа си всеки път, когато го насочел към краля. В началото на вечерта кралят бил мрачен, после, изведнъж, по съвсем неприсъщ за него начин, настроението му рязко се повишило, той се развеселил, пил много, и тогава заявил, че ще прекара нощта с кралицата, а сетне препуснал в страховитата буря, за да намери смъртта си, падайки от скалите над Кингхорн. Дали някой го е причаквал там, запита се Уисхарт. Надали. Никой, присъствал на пиршеството, не би могъл да прекоси устието на Форт в такова време и с такава бързина, освен това той знаеше от шпионите си, че само кралят е прекосил бурните води на реката през онази нощ. Дълбоко в себе си Уисхарт бе убеден, че кралят е бил убит, но нямаше представа как, защо и от кого. Старият епископ се размърда неспокойно, докато вятърът виеше яростно около кулата на замъка. Макар никога да не се бяха срещали, той би се съгласил с Корбет: сатаната наистина бе наблизил — набираще войнството си като гной в тежка рана.

---

[1] Джон Комин, известен още като „Червения Комин“ (? — 1306), за да бъде различаван от баща си, който носи същото име, споменавано в някои източници и като „Къминг“. След смъртта на крал Александър III Комин влиза заедно с баща си в Регентския съвет. След като Едуард разбива войските на Джон Балиол, чичо на Комин, „Червения Комин“ е взет в плен и прекарва в Тауър годините от 1239 до 1307. След освобождаването си се присъединява към войските на сър Уилям Уолъс. Робърт Брус разчитал на помощта на Комин, за да се добере до шотландския престол, но Комин отказва да го подкрепи и Брус го убива, вероятно и защото го счита за свой сериозен съперник. — (Бел. ред.) ↑

[2] Джон Балиол, крал на Шотландия от 1292 до 1296 година, известен под прозвището „Празната мантия“, в смисъл „марионетката“. След смъртта на Маргарет, „Момичето от Норвегия“, той е избран да поеме властта. Едуард I започва да третира Шотландия като васална държава и унижава многократно краля ѝ. В крайна сметка Джон Балиол решава да се възпротиви, като се съюзява с Норвегия и Франция. В отговор Едуард нахлува в Шотландия, и така започва Войната за независимост. Джон бива победен и принуден да абдикира. Шотландия остава без владетел в продължение на десет години — до 1306, когато на престола идва Робърт I Брус. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ПЕТА

На другата сутрин Корбет спа до късно, без да чуе камбаните на абатството, нито пък да се пробуди от обичайния шум, който вдигаха монасите, докато се заемаха с ежедневните си задължения. Малко преди обяд го събуди отговорникът на послушниците с вестта, че Джон Бенстийд е пратил да го повикат и трябвало да се представи незабавно в замъка. Корбет се облече припряно, отказа любезно предложения му кон, но прие услугите на водач, който да му посочи пътя през Единбург към замъка. Тръгнаха под ситния дъждец, и се заизкачваха нагоре по скалистото възвишение, което според монасите носело името „Тронът на Артур“. Колко различен бе Единбург от Лондон! В качеството си на кралска резиденция, градът бе построен по някакъв предварителен план — дълги, тесни улици с каменни къщи, и фасади, украсени с кръстосани греди — някои залепени една за друга, други разделени от съвсем тесни проходи, които водеха към малките дворчета отзад. Имаше и магазини — изградени простичко, съвсем открити отпред, сергии и многобройни кръчми. Корбет винаги бе считал Лондон за мръсен, но Единбург го надминаваше многократно — всякакви боклуци, отпадъци от храна, счупени нощни гърнета, че дори трупове на мъртви животни задръстваха улиците.

Шумът беше нетърпим — каруците се кандилкаха по неравните пътища, търговията вървеше, тук-там някой търговец дори сграбчваше Корбет за ръката, за да му предложи пай с месо, парче плат, прясна риба, уловена във Форт, или бадеми, стафиди и орехи, докарани от близкото пристанище Лийт. Корбет с мъка разбираше говора им и бе дълбоко благодарен за яката тояга, с която спътникът му толкова умело си проправяше път през тълпата. Минаха покрай старата църква „Сейнт Джайлс“ и прекосиха широка ливада, която водачът му нарече „Лаунмаркет“ — просторната площ обикновено се ползваше за панаири и празненства. Тук се изпълняваха и екзекуциите, затова гниещите трупове на четирима престъпници все още висяха на бесилката.

Продължиха нагоре по стръмния склон и най-сетне влязоха в замъка. Вътре ги очакваше невероятен хаос — прислужници сновяха напред-назад, крещяха и жестикулираха, каруци, натоварени с провизии, правеха опити да влязат или излязат през портата на крепостта. Конете се вдигаха на задните си крака и цвилеха, коняри и конярчета се опитваха да ги успокоят и да ги отведат. Въоръжени стражи с ливреи, украсени с кралския герб на Шотландия, се опитваха да въведат някакво подобие на ред, но положението не се облекчаваше от тълпата придворни, които също се навъртаха в двора и подвикваха всякакви нареждания към цяла армия прислужници в ливреите на всевъзможни благороднически родове. Корбет се обърна към водача си, за да го попита какво става, но човекът бе проявил здрав разум и се бе измъкнал незабавно. Тогава писарят сграбчи първият попаднал му прислужник, който се опитваше да отведе един кон към конюшните в другия край на двора, но глупакът така и не можа да разбере думите му.

Единственият отговор, който Корбет получи, бе неразбиращ поглед, съпроводен с няколко измърморени под нос ругатни.

Английският писар стоеше като вкопан в земята и се чудеше дали да не си тръгне, когато усети, че някаква ръка докосва леко рамото му. Обърна се и видя Джон Бенстийд, чието дружелюбно лице бе озарено от усмивка, която сякаш просеше извинение.

— Мастър писарю — каза той тихо, — благодаря ти, че пристигна толкова бързо. Хайде, да се махаме от тази бъркотия.

Корбет го последва и двамата прекосиха двора на крепостта. Английският посланик си проправяше внимателно път през тълпата, после го поведе по стръмна стълба нагоре в централната част на замъка. Изкачиха още доста стъпала и най-сетне Бенстийд въведе Корбет в малка, мрачна стая. В единия ѝ ъгъл имаше сламеник, виждаха се още и обикновена дървена маса, димящ Мангал и няколко грубо сковани стола. Бенстийд въздъхна и посочи на Корбет един стол, а сам той се отпусна на друг, близо до масата и подпря глава с ръка.

— Какво се е случило? — попита Корбет. — За какво трябваше да се явя толкова спешно и каква е тази бъркотия?

— Съветът на регентите — поде уморено Бенстийд — свиква Великия съвет. Ние не сме поканени на него, но ще присъстваме на голямото пиршество след съвета. Канцлерът Уисхарт, епископ на

Глазгоу, покани всички чуждестранни пратеници на празненството — той наля на Корбет разредено вино, сипа сетне и на себе си и отпи малко, докато изучаваше внимателно лицето на писаря.

— Имаш много дела, нали, мастър Корбет? — попита той.

— Да — отвърна тактично Корбет, — опитвах се да разбера какво точно става в Шотландия. Нашият крал и канцлерът — излъга той — ще бъдат много благодарни за всяко сведение.

— Е, и откри ли нещо?

— Не — излъга отново Корбет. — Александър III е мъртъв, загинал, когато конят му се подхлъзнал и паднал при Кингхорн Нес. Поднесох на вдовицата съболезнованията на канцлера, а сега трябва да остана тук, докато получа нови нареждания.

— Защо се интересуваш от смъртта на Александър? — настоя Бенстийд. — Да не би да мислиш, че около нея има нещо съмнително?

— Мисля — отвърна Корбет предпазливо, — че обстоятелствата около смъртта на краля са загадъчни и си струва да се проучат.

Бенстийд изду устни, после въздъхна.

— Внимавай, писарю — каза той. — Шотландците много мразят чужденците да си врат носа в техните работи — особено ако са „Сасенах“, както наричат нас, англичаните. Но това не означава да не проявяваш интерес към събитията. Нашият върховен повелител, кралят — допълни той саркастично, — е винаги готов да слуша клюки от чуждите кралски дворове.

Корбет реши да не обръща внимание на сарказма и да не се поддава на провокации. Взря се в добродушното, кръгло лице на събеседника си, в ярките му сини очи и осъзна, че Бенстийд просто се опитва да го въвлече в разговор.

— Защо се събира съветът? — попита той. Бенстийд стана и отиде до леглото в ъгъла. Повдигна сламеника и измъкна отдолу малка кожена кесийка — Корбет знаеше, че посланиците и писарите носят документи в такива кесии. Бенстийд огледа внимателно кесията, счупи печата, и извади отвътре малък свитък, който подаде на Корбет.

— Прочети това — подкани го той. — Това е черновата на доклада, който трябва да изпратя на краля. В него описвам положението в Шотландия така, както аз го виждам. Докладът не съдържа никакви поверителни сведения. — Той се усмихна и хвърли кос поглед към Корбет. — Поне засега. Хайде, чети!

Корбет разви свитъка и зачете, като пропусна обичайните любезности в обръщението:

„Джон Бенстийд до Негово Величество... и тъй нататък, и тъй нататък. Такива са новините от кралския двор в Шотландия. Негово Величество Александър III загинал, след като паднал с коня си от Кингхорн Нес през нощта на 18 март. Всеизвестно е, че кралят отивал при новата си съпруга, кралица Йоланда, която живее в един замък наблизо. Голяма скръб тежи над кралството, а също и опасения за близкото бъдеще. Както е известно на Твое величество, крал Александър бе женен за блаженопочившата ти сестра Маргарет. Децата от този брак, принцовете Александър и Дейвид, също са мъртви. Единствената жива издънка на рода е внучката на Александър Маргарет, наречена Момичето от Норвегия, дъщеря на норвежкия крал Ерик II, който взе за съпруга единствената оцеляла дъщеря на Александър III. Маргарет е само на три години, което едва ли е подходяща възраст да поеме управлението на кралството. Въпреки това, на 5 февруари 1284 година в Скуун^[1] Александър накара всички благороднически родове на Шотландия да положат клетва, че ще признаят Момичето от Норвегия за негова наследница, в случай, че тя остане единствена издънка на рода. Пратениците вече заминаха за Норвегия, където трябва да обяснят създалото се положение на крал Ерик и да го помолят да изпрати детето обратно в Шотландия колкото е възможно по-скоро.

Но опасността от размирици не е отминала. Никога досега жена не е седяла на престола на Шотландия, и немалко хора повтарят под нос, че съществува стара келтска традиция, според която след смъртта на краля властта поема най-близкият му кръвен родственик. Поради това сега в Шотландия престолът се клати, а короната е по-близо ту до единия, ту до другия големи благороднически родове със законни претенции към властта. Това са родовете Комин и Брус, сред които има мъже с кралска кръв, тъй като и двата рода произлизат пряко от Дейвид, граф Хънтингдън, прачичо на Александър III и внук на предишен крал. Между двата рода винаги е съществувала вражда, но сега те приличат на настръхнали хрътки, които се въртят и зъбят една на друга, готови да се впуснат в бой при първото предизвикателство от страна на противника.

Единствената сила, която ги удържа, е Църквата — тя е и единствената стройна организация в страната, която обединява множеството племена и разпокъсаното общество в единна държава. Двамина от висшите духовници, епископите Уисхарт от Глазгоу и Фрейзър от Сейнт Андрюс, отново призоваха всички прелати, абати, приори, както и графове и барони, и всички добри люде в кралството да се съберат в Скуун и да подновят клетвата за вярност към своята кралица отвъд морето, Момичето от Норвегия. Всички, под страх от отлъчване от църквата и вечно проклятие, се заклеха да поддържат и пазят мира в страната. Лордовете и висшият клир постигнаха целите си, съставяйки регентски съвет, който трябва да представя цялото благородническо съсловие на кралството. В Съвета влизат графовете Бюкн и Файф, сър Джеймс Стюарт и Джон Комин, и, разбира се, самите епископи. Трима от тези така наречени «Пазители» отговарят за реда и спокойствието в Шотландия на север от река Форт, а другите трима, особено Уисхарт, трябва да упражняват властта в южните земи. Хората приемат нещата такива, каквито са, макар да биха предпочели те да са такива, каквито би трябвало да бъдат. Независимо от Съвета на регентите големите барони набират войски, укрепяват замъците си и се готвят за война, ако мирът се окаже нестабилен. Твое величество познава лично мъжете от рода Брус. Тримата — дядото, бащата и внукът — носят едно и също име, Робърт, и никога не пропускат да напомнят на хората, че в жилите им тече кралска кръв и че имат сериозни претенции към шотландския престол. През 1238 година, както сигурно е известно на Твое величество, когато нямало наследник на престола, тогавашният шотландски крал пак свикал най-видните благородници, и в тяхно присъствие и с тяхно съгласие обявил решението си родът Брус да поеме короната, ако той умре без наследници. Надеждата на клана Брус се оказала напразна, тъй като наследник все пак се родил. Независимо от това, макар и за кратко хората от рода усетили вкуса на кралската власт и мнозина твърдят, че това само е заострило апетита им.

Засега в кралството цари спокойствие, но аз се наемам да изпращам сведения на Твое величество за всички нови събития. В шотландския кралски двор ни приемат добре — като приятели на всички и ниции врагове. Приех с радост пристигането на Хю Корбет, писар в Кралската канцелария, изпратен на север от Твоя канцлер.

Присъствието му тук със сигурност ще бъде от полза за мисията ни. Бог да пази Твое величество. Написано в Единбург, май, 1286“.

Корбет огледа за последен път документа и го върна на Бенстийд.

— Много точно описание на положението в Шотландия — отбеляза той. — Мислиш ли, че ще избухне война?

Бенстийд поклати глава.

— Не, все още не. Александър успя да укрепи кралството. Ще изминат месеци, може би дори година, докато нестабилността се почувства. Много зависи от пристигането на Момичето от Норвегия и от това, кому ще бъде обещана ръката ѝ. Тогава — кимна той бавно, — може наистина да се стигне до война.

Разговорът им мина на други теми. Корбет разказа за досегашния си живот, за участието си в походите в Уелс и за работата си в кралската канцелария. Бенстийд, единствен син на заможен фермер от Съсекс, разказа как считал, че е призван да бъде свещеник, за интереса си към медицината и за бързото си издигане, когато бил приет на кралска служба. При споменаването на медицината Корбет заслуша по-внимателно.

— Наистина ли — попита той, — си учил медицина в колеж?

— Да — кимна Бенстийд. — По едно време вярвах, че съм призван да стана лекар, или хирург. Учил съм известно време в Париж, в Падуа и в Салерно. — Той се взря внимателно в Корбет. — Затова те попитах защо се интересуваш от смъртта на крал Александър. Аз лично разпитах кралския лекар Дънкан Макеърт, който приготви тялото за погребение в абатството Джедбърг. Той именно ми описа раните по тялото на краля. Макеърт е още тук, в замъка. Ще се опитам да го намеря и да ви запозная.

— Да не би той да има някакви тайни сведения за смъртта на краля? — попита Корбет.

Бенстийд помълча.

— Не — рече той след малко. — Александър е умрял от счупване на врата, след като паднал от коня. Не обръщай внимание на глупавите пророчества и слуховете за проклетие! Той загуби първата си жена и двамата си сина; като се има предвид колко пиеше, за да забрави нещастията си, и обичая му да препуска като луд нощно време, за да

задоволи всяка своя сладострастна прищявка, бе само въпрос на време да се пребие някъде по този начин.

— Ще рече, смъртта на Александър не е изненадала поданиците му?

— Какво искаш да кажеш? — попита рязко Бенстийд.

— Искам да кажа — подхвана полека Корбет, — че родовете Комин и Брус сигурно не са... ммм... — писарят помълча, търсейки подходящата дума — особено разстроени от случая, който им предоставя нова възможност да заявят претенциите си към шотландския престол.

— Внимавай какво говориш, Корбет! — отвърна Бенстийд. — Представителите на благородническия дом на Комин почти не стъпват в двора, а макар Брус да бе близък с Александър, покойният крал нито веднъж не е споменавал нещо за някакви техни права върху престола. Да — заключи той замислено, — сега мнозина следят неотклонно всяко действие на Брус. Той иска короната, мастър Корбет, желае я така, както всеки от нас копнее за царството небесно. Но все пак внимавай много, какво говориш и какво вършиш. Никой в рода Брус не се стряска пред насилие, и никой не би се отнесъл безразлично към това, което говориш!

Корбет тъкмо кимаше в знак на съгласие, когато едно почукване на вратата прекъсна разговора им и в стаята влезе нисък, набит човек, към когото писарят незабавно изпита необяснима неприязън. Новодошлият имаше безизразно, глуповато лице, изпъкнали зеленикави очи и рядка, мазна кестенява коса. Той започна да прави някакви знаци с ръце и Корбет загледа удивено Бенстийд, който му отговори с подобни знаци. Човекът впери поглед в Корбет и Бенстийд се обърна към писаря.

— Извини ме, мастър писарю. Позволи ми да ти представя Аарон, когото покръстих в нашата вяра. Той е глухоням и може да общува само със знаци. Още от студентските ми години в Италия е мой телохранител. Дойде да ни съобщи, че пирът скоро ще започне, и че трябва да слезем незабавно долу.

Корбет кимна и последва посланика и неговия телохранител. Излязоха от стаята и се упътиха към голямата зала на замъка.

[1] Близко до шотландския град Пърт се намира историческото абатство Скуун, където още от древни времена са коронясвани шотландските крале. Там се е съхранявал «Камъкът на съдбата» — съгласно писаното в една стара хроника, «Никой крал няма правото да държи в ръцете си съдбините на Шотландия, ако не е седял на камъка на коронацията в Скуун». Келтското име на камъка, Lia Fail, означава в превод «Говорещият камък», защото според поверието камъкът произнасял името на този, който трябвало да бъде крал. Неизброими легенди са свързани с произхода и съдбата на този камък. Сигурно е само, че след като разбива войските на шотландците, за да ознаменува и символично върховенството на Англия, крал Едуард I нарежда да откарат Камъка на съдбата от Скуун в Уестминстърското абатство. Там камъкът остава в продължение на векове, положен в основата на старинния престол, на който биват коронясани всички крале на Англия, а впоследствие и на Великобритания — до 30 ноември 1996 година, празника на Свети Андрей, патронния светец на Шотландия, когато е върнат в Единбургския замък. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ШЕСТА

Корбет запази в съзнанието си като спомен от банкета само едно огромно, яркоцветно петно. Стените на залата бяха покрити отгоре до долу със скъпи парижки гоблени, навсякъде пламтяха ослепително факли, поставени в специални скоби, забити в камъка. В другия край на залата, на издигнат подиум, бе поставена маса, зад която бяха насядали мъже със сурови лица, облечени в скъпи роби, поръбени с хермелин и самур. Но дори от мястото, където стоеше, Корбет забелязваше проблясването на ризниците, които мнозина носеха под робите. Въпреки това Съветът на регентите бе направил всичко необходимо, за да се съхрани спокойствието — внасянето на оръжия в залата бе забранено и в сенчестите ъгли на залата стояха немалко войници от кралската стража. По-долу от огромната посребрена солница се простираха безкрайно дълги маси, край които седяха приближени, писари и прислужници на благородните лордове. Шумът беше оглушителен — никой не млъкваше, тук-там някой издигаше глас, ако спорът станеше по-остър, и навсякъде се долавяше някаква атмосфера на очакване, на напрежение. Всички се правеха, че се интересуват единствено от това, което се случва непосредствено около тях, но тайно наблюдаваха подиума, където бяха насядали най-видните благородници в държавата.

Бенстийд премина с широки крачки през залата и дипломатично се представи поред пред главите на най-големите благороднически родове в Шотландия. Сетне представи и Корбет, който забеляза, че мнозина от властните благородници изобщо не му обърнаха внимание, но за сметка на това епископ Уисхарт от Глазгоу, съсухрен старец с кафяво лице, набръчкано като черупката на орех, го оглежда дълго и съсредоточено изпод тежките си клепачи. Вниманието му привлече и друг мъж — почти гигант, със стоманено-сива коса, пронизващи сини очи и жестока уста. По-късно Бенстийд му обясни, че това е лорд Брус, водачът на едната благородническа фракция. Той също огледа Корбет

много внимателно, преди да се извърне и да продължи да се взира мрачно в залата.

Бенстийд и Корбет седнаха на края на една от масите, непосредствено пред подиума, и веднага след това се разнесе прокътятя тръбен звук. Епископ Уисхарт измърмори молитвата и пирът започна. Неколцина музиканти с флейти, цимбали и барабанчета се опитваха да свирят за гостите, но музиката се загуби в шума от разговорите веднага, след като сервираха първото ястие. Корбет бе чувал, че шотландците са суров народ, но сега си каза, че готвачите тук биха могли да представят изкуството си редом с най-добрите майстори в Европа. Пред всеки гост имаше вместо поднос къс твърд, стар хляб. Върху него безброй запотени, забързани момчета сервираха ястие след ястие — трябваше да поставят храна пред безчислените гости, като същевременно се стремяха да избягват похотливите пощипвания на не един от тях. Имаше бульони, сетне месо, варено в сос от захар и карамфил, подправено с канела и джинджифил и гарнирано с печени глигански ребра. Прясно свинско, намазано със сос от жълтъци, стафида, шафран и пипер и запечено в тесто; пай, пълен с риба; печени миноги; овче месо, цели фазани, дъждосвирци, бекасини. Виното се лееше от каните в чашите, които гостите често пресушаваха шумно на една глътка. Както винаги, Корбет не яде много. Апетитът му намаля още повече, когато забеляза как едно от момчетата, които носеха храната, търка гноящото си ухо. Той отпиваше полека от виното и разменяше по някоя учтива фраза с Бенстийд. Посланикът от своя страна насочи разговора към сложните ходове на шотландската политика.

— Огледай се, Корбет. Тази зала е пълна с хора, които с най-голямо удоволствие биха прерязали взаимно гърлата си. Александър държеше здраво юздите им в железния си юмрук. Бог знае какво ще се случи сега!

— А ти какво предвиждаш? — попита Корбет.

— По-скоро ме питай от какво се боя — отвърна Бенстийд. — Ако начело на тази страна застане неподходящ крал, насилието, което ще избухне, би преляло като вълна и оттатък границата.

В себе си Корбет се съгласи с думите му. Припомни си земите, които бе прекосил на път за Шотландия. Огромни пространства незащитени равнини, изложени беззащитни на внезапни нападения,

плячкосване и дори окончателно завоюване. Бенстийд се приведе над масата, защото искаше да продължи да говори, но осъзнавайки нарастващия интерес на съседите им по маса към разговора, изгледа многозначително Корбет и млъкна. Около тях разговорът вървеше на приливи и отливи. Корбет трудно разбираше говора на някои от сътрапезниците си поради акцента им и се задоволи да оглежда хората наоколо. Установи, че още една група мъже на отсрещната маса изглеждат някак откъснати от околните, а един от тях се взираше в гърба на Бенстийд с такава отровна ненавист, че Корбет се стресна. Той се приведе през масата и стисна ръката на Бенстийд.

— Зад теб седят неколцина мъже... — започна той шепнешком.

— Тези мъже — прекъсна го кисело Бенстийд, — са пратеници на краля на Франция, начело със своя водач, Амори дьо Краон. Дребен, напрегнат мъж с брада и увиснали мустаци, който вероятно ме гледа така, като че ли би ме убил на място?

Корбет кимна.

— Чудесно! — усмихна се Бенстийд. — Умишлено седнах с гръб към него. Дьо Краон никога не може да устои на оскърбление.

— Защо той е тук? — попита Корбет.

— По същите причини, поради които сме тук и ние — отвърна Бенстийд. — За да наблюдава развоя на събитията и да докладва на онзи лицемерен мръсник с каменното лице, Филип IV. Разбира се, има и други причини — Бенстийд се озърна и се приведе заговорнически през масата. — Дьо Краон сигурно се чуди за какво ли си говорим. Господарят му, кралят на Франция Филип IV, мечтае за две неща сега, когато Шотландия загуби един силен монарх. Първо, да влезе в съюз с шотландците, като по този начин попречи на нашия върховен господар да предяви справедливите си претенции към ангаийските земи, които сега се владеят от Франция. Второ — Бенстийд плъзна пръст по ръба на чашата си, — второ, Филип се надява Едуард да се опита да завоюва Шотландия, за да бъде въвлечен по този начин в тежка и продължителна война.

— А дали ще стане така? — поинтересува се Корбет с невинен тон.

Бенстийд направи гримаса.

— Не! — отвърна той. — Едуард Английски не поставя в уста хапка, която ще му преседне.

Корбет кимна и имаше намерение да продължи разговора, когато внезапно избухнала суматоха в другия край на залата привлече вниманието на гостите и ги накара да притихнат. Двама млади мъже с лица, пребледнели от пиене, се бяха изправили с ножове в ръка, и всеки чакаше нападението на противника. Корбет си мислеше, че става дума за обикновено пиянско перчене, но внезапно единият се хвърли напред. Избухна страшен шум, хората викаха, разхвърча се храна, търкаляха се чаши и кани, разля се вино и ейл. Гостите наставаха от местата си и започнаха да се бутат и блъскат един друг. И други от присъстващите наизвадиха ками и по всичко личеше, че предстои разчистването на не една и две стари разпри. Корбет си проправи път в тълпата и застана с гръб, опрян в една колона. Така и никога не можа да разбере какво се случи тогава, може би това бе един от миговете, когато колелото на Фортуна се завърта рязко, или пък ставаше дума за намеса свише и проява на Божие милосърдие. Чу се рязък тръбен звук, той се обърна в посока на звука и усети как една кама прелетя на косъм от бузата му и отскочи от колоната. Стреснат, писарят се озърна, но установи, че не би могъл да прецени кой е хвърлил камата. Наведе се и вдигна оръжието, което едва не се бе забило в гърлото му. Вероятно в тази зала имаше стотици такива, които хората носеха, за да режат храната си с тях. Корбет я пусна обратно на земята, тръбачите отново надуха бузи, и в залата нахлуха стражи с дълги копия, започнаха да кръстосват насам-натам и да възстановяват реда. Изправиха масите и пейките, свестиха изгубилите съзнание, а двамата младежи, чиято разпра предизвика бъркотията, бяха отведени, разкъравени и разчорлени, във от залата.

Пиршеството продължи, но сбиването бе нарушило празничната атмосфера. Корбет седна отново на мястото си, опитвайки се да не обръща внимание на Дьо Краон, който се хилеше, като че ли внезапно бе научил нещо много забавно. Бенстийд, който също се върна, раздърпан и с изпоцапано лице, измърмори, че някой се е опитал да го наложи в суматохата, вероятно човек на французите, и че има намерение да си тръгва скоро. И други гости наставаха да си вървят, а двамата английски пратеници напуснаха местата си и тръгнаха насам-натам из залата, между различните групи. Аарон, телохранителят на Бенстийд, се появи изневиделица и двамата с господаря му излязоха. Корбет се извърна и видя, че и французите си тръгват. Присмехулната

усмивка не слизаше от лицето на Дьо Краон. Бенстийд бе казал на Корбет, че не е необходимо да се връща в абатството и че може да спи в голямата зала заедно с други придружители на благородници, и Корбет бе приел с благодарност. Чувстваше се уморен, виното го беше хванало, а го обзе и страх — ако наистина го преследваше убиец, тесните улички на Единбург през нощта биха му предоставили нови възможности. Тълпата вече се разотиваше и писарят се озърташе за подходящо място за спане, когато Бенстийд се появи отново, този път придружаван от слаб, изгърбен човек с воднисти очи, червен пиянски нос и рядка брадица. Новодошлият бе облечен в пищни одежди с украса от жълта коприна, препасан със златист копринен шнур, много подобен на този, който ползваше самият Бенстийд, но непознатият го бе навързал на множество възли, за да не се плъзга надолу по дрехата му.

— Мастър Корбет — поде Бенстийд, — позволи ми да ти представя великия познавач на медицината, кралския лекар Дънкан Макеърт.

Корбет се взря в състареното от пиене лице и осъзна, че Бенстийд говори с присмех. Макеърт сигурно беше шарлатанин като мнозина свои колеги, които прикриваха незнанието си зад надуты пози, странни лекове, астрологични предсказания и съставяне на хороскопи. Въпреки това се поклони почтително; Бенстийд каза на Корбет, че се надява да го види скоро и ги остави насаме, като кимна леко и смигна на писаря.

Корбет отведе Макеърт до най-близката маса, разчисти място и го покани да седне.

— Мастър Макеърт — поде той, докато наливаше две чаши вино, — много съм благодарен, че ме удостои с вниманието си. Разбрах, че ти си подготвил тялото на покойния крал за погребението. Питам се...

— Няма какво да се питаш, Корбет — отвърна с писклив глас Макеърт, сграбчи трескаво чашата си и започна да пие, сърбайки шумно. — Няма какво да се питаш. Кралят бе намерен от група конни стражи, изпратени от добрия епископ Уисхарт. Откриха тялото му на скалите под Кингхорн Нес; любимата му бяла кобила Тамезин лежеше наблизко — и конят, и конникът бяха със счупени вратове. Тялото на краля, заедно със седлото и сбруята, бяха донесени тук, в замъка.

— А други рани и счупвания имаше ли? — настоя Корбет.

— Разбира се — отвърна Makeърт. Дъх на вкиснало вино подразни обонянието на писаря. — Краката на краля бяха счупени, имаше рани и сжулвания от главата до петите, по цялото тяло. Сигурно съзнаваш, че кралят бе паднал не само от голяма височина, но и прибоят бе блъскал тялото му напред-назад из скалите — той сниши глас. — Лицето му беше маса от разкъсана плът, бе почти неузнаваем.

— Сигурен ли си, че е бил кралят?

Makeърт го изгледа. По подпухналото му от пиене лице плъзна странно изражение.

— О, да, беше кралят — той се засмя. Смехът му звучеше като конско цвилене. — Да знаеш, цялата история би харесала на краля. Беше луд по маскаради и театри — той въздъхна. — Само че игрите му продължиха прекалено дълго. Не, Корбет, Александър загина, когато падна от скалата. Тялото му беше сварено, плътта — отделена от костите, натъпкано с ароматни треви и запечатано в оловен ковчег. После го отнесоха в абатството Джеббърг и тленните му останки бяха положени редом с тези на предците му.

— Кога беше погребението? — попита рязко Корбет. Makeърт присви очи, сведе поглед към покритата с петна от вино маса, помърмори нещо на себе си, после каза:

— Кралят загина на 18 март, а погребението се състоя единайсет дни по-късно, на 29 март.

— Това не е ли малко прибързано? — настоя Корбет. Makeърт изкриви лице, натопи пръст в локва вино и започна да рисува по масата.

— Не — каза той. — Трупът на краля не представляваше приятна гледка. Морската вода беше проникнала в него, дори след обичайната подготовка за погребението беше трудно да го поддържаме в приличен вид.

— Кралицата дойде ли да види тялото?

— Не — дойде сухият отговор. — Тя нито за миг не е напускала Кингхорн. Защо — лекарят се опита да съсредоточи мътния си поглед върху лицето на Корбет, — защо всъщност задаваш всички тези въпроси?

— От любопитство — отвърна Корбет с успокояващ тон, — от обикновено любопитство, мастър Makeърт. Виждам, лекарю, че си

проницателен и разумен мъж, затова исках да те питам какво е станало с двамата оръженосци, които придружавали краля през онази нощ?

— Странно е, че ме питаш за тях — измърмори Макеърт. — Единият, Патрик Ситън, очевидно е яздил прекалено бързо и се движел много преди краля. Той стигнал до Кингхорн. Когато откриха тялото на негово величество, той се върна тук, в замъка, затвори се в стаята си и остана там — Макеърт въздъхна дълбоко. — Разпитвах го всички, кой ли не мина през стаята му, включително и мастър Бенстийд, френският посланик, лордовете Брус и Комин, епископ Уисхарт, но той се държеше като обезумял. Просто сиседеше и мърмореше нещо несвързано, залиня и предаде Богу дух. Дори аз не можах да постигна нищо.

— Какво мърмореше?

— Нищо особено — повтаряше все едно и също „сенки, сенки при Кингхорн Нес“. Намираш ли някакъв смисъл в това?

— Не — съгласи се Корбет. — А вторият придружител? Какво стана с него?

Макеърт се прозя и стана.

— Време е да си лягам — заяви той рязко. — Въпросите ти ме изтощиха. Вторият оръженосец, Томас Ерсилдун, е още тук. Разпитвах и него, но той пък не е особено интелигентен, а и като ездач не го бива. Конят го хвърлил през онази нощ и той останал на брега. Има свидетели, които са готови да потвърдят това под клетва. Опасявам се, че междувременно той се е превърнал в посмешище за придворните, презиран от повечето и съжаляван от малцина, които се вслушват в постоянните му уверения, че няма вина за нещастията. Тръгвам си. Ще ти изпратя утре Ерсилдун. Нали оставах в замъка тази нощ?

Корбет кимна.

— Да, ще спя тук, в залата — каза той. — Благодаря за любезната ти помощ, мастър Макеърт.

Лекарят кимна и пожела сухо лека нощ на Корбет. Писарят стана, протегна се и се озърна в тъмнеещата зала, осветена тук-там от пропукващите и гаснещи факли. Намери си място между двамина хъркащи стражи и легна да спи, без да забележи фигурата, която го наблюдаваше от сенките.

Мълчаливият наблюдател се взираше от мрака към мястото, където се бе разположил Корбет. Най-много от всичко му се щеше да забие веднага камата си в гърлото на досадния писар, но съзнаваше, че нито времето, нито мястото са подходящи за такова нещо. Горчиво съжаляваше, че ножът, хвърлен по време на празненството, пропусна целта си — защото знаеше, че Корбет е опасен. Мълчалив, ненатрапчив, той постоянно задаваше въпроси и събираше сведения. Сигурно бе успял да научи нещо и от онзи глупак Макеърт. Човекът изруга под нос натрапника, който би могъл да съсипе грандиозните планове на господаря му. Все пак, щеше да се намери подходящо време — и подходящо място. В Шотландия имаше предостатъчно диви земи, безлюдни пътища и пусти поля. Някой ден Корбет щеше да остане сам и беззащитен — и тогава той щеше да се справи с него по свой начин.

ГЛАВА СЕДМА

На другия ден Корбет се събуди, защото някой го бе хванал за рамото и го разтърсваше. Схванат и премръзнал, той се обърна и срещна тревожния поглед на някакъв млад мъж с късо подстригана руса коса и белязано от шарка лице.

— Мастър Корбет! — настояваше той. — Мастър Корбет, събуди се!

Корбет се изправи с мъка на крака и се огледа наоколо. Другите гости, които бяха нощували в залата, също се будеха и ставаха, някои притискаха измъчено главите си, други викаха за още пиене и храна. Той се обърна към младия човек, който го бе разбудил.

— В името Божие! — сопна се той. — Ти пък кой си?

— Томас Ерсилдун — отвърна младежът. — Мастър Макеърт рече, че искаш да говориш с мен. — Той посочи към близката маса. — Донесох ти малко ейл и ръжен хляб.

Корбет кимна в знак на благодарност, потри врата си, за да пропъди вдървяването от неудобната постеля, и седна.

— Ти си придружавал покойния крал през нощта, когато загина, нали?

Ерсилдун преглътна смутено.

— Да — отвърна той. — Бях с краля. Много пъти разказах вече тази история. — Той замълча, за да си поеме дъх, а Корбет, още сънен, бе обзет от съжаление към този млад човек, който сега бе съсредоточил цялото си съществуване в опитите да оправдае поведението си през една-едничка нощ. Потри уморено очи, прозина се, и тогава забеляза болката в очите на събеседника си. — Съжалявам, че те обезпокоих — каза младежът. — Но кралският лекар ми каза, че искаш да разговаряш незабавно с мен. Боях се, че може да си тръгнеш...

— Глупости — прекъсна го меко Корбет. — Няма нужда да се извиняваш. — Той отпи малко от студения, разреден ейл. — Моля те, разкажи ми какво точно се случи през онази бурна и трагична нощ.

Ерсилдун само това и чакаше — започна да разказва припряно; как по време на пира кралят решил да се върне още същата нощ в Кингхорн, как заповядал на него и на Ситън да го придружат. Как двамата се опитали да възпрат краля, когато той се оттеглил в покоите си в замъка, за да се подготви за път.

— Беше много възбуден — поясни Ерсилдун. — Настояваше, че трябва да тръгне незабавно, и ни се присмиваше, казваше, че сме страхливци. И тъй, потеглихме на север, към пристана на Форт, и Бог знае как, успяхме да преминем реката. Кралският доставчик ни чакаше с отпочинали коне; Тамезин, бялата кобила на краля, беше вече оседлана, и негово величество продължи веднага заедно със Ситън. Аз, както сигурно знаеш, имах неприятност с моя кон още долу, на брега.

Корбет си припомни впиянчения кралски доставчик.

— Ами човекът, който ви посрещна, не се ли опита да възпре краля? — попита той.

Ерсилдун кимна.

— Опита, но кралят не щеше и да чуе.

— А кралят провери ли каишите на седлото и стремената, преди да възседне коня?

Ерсилдун поклати отрицателно глава.

— Не. Метна се на коня и продължиха незабавно със Ситън. Моят кон беше неспокоен и така и не успях да се справя с него. Защо? — попита той с някаква надежда в гласа. — Да не би да мислиш, че Тамезин не е била добре оседлана?

— Възможно е — излъга Корбет. Беше му ясно, че ако е било така, злополуката би станала много преди конникът да стигне Кингхорн Нес.

— Ами Ситън? — продължи да разпитва Корбет. — С него какво се случи?

— Той стигнал до Кингхорн — отвърна Ерсилдун с внезапна умора в гласа. — После, на другия ден, когато се разнесе новината за смъртта на краля, се върна тук и просто се оттегли в стаята си. Колкото повече го разпитваха, толкова по-налудничав вид добиваше, и само повтаряше нещо за някакви сенки на Кингхорн Нес.

— Привързан ли беше към краля? Ерсилдун изгледа остро писаря и отвърна почти сопнато:

— Разбира се. Аз също. Но хората говорят друго — додаде той с горчивина. — Разправят, че сме изоставили негово величество, защото ни било страх. Забравят, че преминахме устието заедно с него?

— А как умря Ситън?

— Не знам — отвърна Ерсилдун. — Може дори да е било от разбито сърце. Почти не ядеше и изобщо не говореше. Един ден го откриха мъртъв в стаята му и го погребяха набързо.

— Имаше ли следи от насилие по тялото му? — попита предпазливо Корбет. Ерсилдун присви очи.

— И аз се усъмних в същото, но не, нямаше нищо. Сам огледах трупа.

— Да не би да са му дали отрова?

— Не — отвърна категорично Ерсилдун. — Нали ти казах, той ядеше много малко, а храната му носех аз. Посетителите също му носеха по нещо, дреболии, като подарък.

— Кои посетители имаш предвид?

— Членовете на съвета, особено след като епископ Уисхарт поговори с него и обяви публично, че Ситън няма никаква вина за смъртта на краля.

— Ще рече, имало е някакви подозрения? — осведоми се Корбет. Ерсилдун отново преглътна и се озърна плахо.

— Крал Александър — прошепна той едва чуто, — беше мъж със силни страсти. Ситън му беше личен прислужник. Шушукаха, че... че...

— Че кралят е ползвал Ситън не само като прислужник? — допълни Корбет. Ерсилдун кимна.

— Кралят беше вдовец от десет години — продължи той. — Страстта му към кралица Йоланда обиждаше Ситън и го караше да страда. Но той никога не би причинил зло на негово величество. Тъй или иначе — додаде той мрачно, — установено беше, че е пристигнал в Кингхорн точно в часа, в който е трябвало.

— Излиза, че макар кралят да е яздел по-добър кон, Ситън се е движел доста пред него? — попита Корбет.

— Разбира се. Ситън познаваше местността много по-добре. Предполагам, че кралят се е затруднил, а може за кратко и да се е залутал в тъмнината. Ситън сигурно е продължил, убеден, че кралят го следва. Винаги пътувахме така — задачата на Ситън бе да проверява за

евентуални препятствия по пътя. — Ерсилдун помълча. — А аз трябваше да осигурявам гърба на краля!

— Какво ли не се случва — каза Корбет с успокоителен тон. — Но кажи ми, кой още посети Ситън?

— Кажи-речи всички — измърмори събеседникът му. — Епископ Уисхарт, лорд Брус, други придворни благородници, френският посланик и, разбира се, мастър Бенстийд. Той прати на Ситън купа, пълна с ябълки, и чифт ръкавици.

— А Ситън яде ли?

— Много малко — каза Ерсилдун. — Както ставаше обикновено, аз доядох остатъка.

— А за какво са били всички тези подаръци?

— О — каза Ерсилдун с горчивина, — преди смъртта на краля Ситън беше много популярна личност. Всеки, който искаше да разговаря с негово величество, обикновено първо се обръщаше към Ситън. Не само Бенстийд му изпрати подарък. — Ерсилдун хвърли поглед към прислужниците, които бяха почнали да чистят мръсотията от снощния пир. Офицери и икономи даваха заповеди, кучета влизаха тичешком от двора, лаеха и душеха из отпадъците. Младежът стана и погледна Корбет.

— Време е да си вървя — каза той. — Трябва да изпълнявам задълженията си.

Кимна и излезе от залата.

Писарят го проследи с поглед и си каза, че и той трябва да потегля обратно за абатството. Толкова много неща бе научил, толкова факти, толкова събития. Краката и гърбът го боляха, имаше нужда от чистата, спокойна атмосфера на манастира, за да подреди мислите си и да анализира всичко научено. Взе наметалото и излезе в двора на замъка. Тук сега бе много по-спокойно в сравнение с вчерашния ден. Той изтегли ведро вода от кладенеца, напписка лицето си, изми си ръцете и напусна замъка — самотна, уморена фигура, на която никой не обърна внимание. Когато излезе пред портата, спря, защото се сети, че сега ще трябва сам да намери обратния път. Припомни си и камата, хвърлена по него по време на пиршеството, и реши, че ще е по-сигурно да прекоси оживения, пълен с народ град, отколкото да заобиколи през мочурливата, гориста пустош край него. Спомняше си смътно пътя, по който бяха минали вчера, както и подробните упътвания на приора.

Закрачи надолу по утъпканата, кална пътека. По небето бяха надвиснали облаци, скоро заваля слаб дъждец. Една каруца премина покрай него и го опръска с кал. Корбет изруга тихо Върнел, задето го бе пратил тук. Стигна града и се озова на Лаунмаркет, пазарния площад; тук се бе насъбрала тълпа, за да гледа как чифт коне влачеха някакъв нещастник към издигация се наблизо ешафод. Човекът, с вързани ръце и крака, бе проснат върху къс кожа, влачен през калта от конете. Нещастникът крещеше, докато голият му гръб се тътреше по неравната, камениста земя, а зяпачите му се присмиваха и го замеряха с боклуци, един общински чиновник четеше на висок глас провиненията му, а свещеникът мъкнаше монотонно молитвите си. Корбет не остана да гледа екзекуцията. Проправи си път през тълпата и продължи нататък. Внимаваше да върви по средата на улицата, за да не гази из боклуците, струпани край входовете и в тесните проходи между разкривените дървени къщурки. Магазините бяха отворени, сергиите работеха с пълна пара. Премина каруца, украсена с грубовато изрисуван плат — това бе сцената на група странстващи артисти, те крещяха с пълно гърло думи, които Корбет изобщо не разбираше. Продавачите също крещяха:

— Топли овнешки бутчета! Говежди ребра! Мазни пръсти го дърпаха за ръкавите, но той се освобождаваше и продължаваше. От една пекарна замириса на пресен хляб, той почувства глад, но не спря.

Беше уморен и потиснат; но от време на време някоя сцена привличаше погледа му; куцо куче, което душеше подпухнал мъртъв плъх; котка, която претича с мишка в уста; просяк, подбелил очи, целият в гноясали рани, крещеше на няколко момчета, които пикаеха направо върху него. Корбет си припомни поученията на свети Августин:

„Грях е прекъсването на отношенията между човешките същества“. Ако това бе така, мислеше писарят, то грехът бе навсякъде около него — тук, по тези мръсни улички, бродеше един самотен английски писар. Жена му и детето му бяха мъртви от години; бе загубил при ужасни обстоятелства единствената жена, която обикна по-късно. И ето го сега, сам сред чужденци, които искаха смъртта му. Сети се за прислужника си Ранулф и му се прииска той да бе с него, а не да изгаря от треска в един манастир на много мили отгук.

Мина покрай църквата „Сейнт Джайлс“, зави по една крива уличка и едва не се блъсна в две фигури, които се изпречиха на пътя му. Измърмори някакво извинение и се опита да ги заобиколи. Един от мъжете се измести така, че отново препречи пътя му.

— *Ca va, monsieur?*

— *Qu 'est que ce?* — отвърна неволно Корбет на френски, после повтори: — Какво има? Не говоря френски. Махнете се от пътя ми!

— О, не, мосю — отвърна мъжът на съвършен английски. — Ти си застанал на нашия път, а не ние на твоя. Искаме да си поговорим с теб.

— Вървете да се обесите! — измърмори Корбет и понечи да продължи.

— Само че, мосю, ние сме двама, а зад вас има още двама наши хора. Не искаме да ти причиняваме неприятности.

Французинът се обърна и му направи знак с ръка.

— Ела, господине, няма да те бавим. Нищо лошо няма да ти сторим. Ела с нас!

Писарят хвърли поглед на двамата охранени, набити мъже, чу зад себе си някакъв шум и разбра, че наистина са повече.

— Идвам — каза той с гримаса. Мъжете го преведоха по една тясна, вмирисана уличка и спряха пред ниска едноетажна къща, само с един прозорец, над който бе надвиснал подгизналият от дъжда сламен покрив. Един крив зелен клон бе окачен непосредствено под стряхата — знак, че това бе кръчма.

Кръчмата се състоеше само от едно тъмно, влажно помещение с утъпкан пръстен под, две малки дървени маси, и няколко стари бурета, които служеха за столове. Вътре нямаше никой освен група мъже, насядали около едната маса. Подплашеният съдържател им наливаше ейл. Някаква жена, вероятно негова съпруга, надничаше плахо иззад тезгяха. Няколко деца, по чиито мръсни личица имаше следи от сълзи, се държаха здраво за полите ѝ и зяпаха ококорено към мъжете, които бяха наредили да се опразни кръчмата, а сега бърбореха помежду си на непознат език. Корбет позна веднага Дьо Краон, който се изправи, когато той влезе, поклони му се присмехулно и го подкани с жест да седне на един от импровизирани столове.

— Много мило от твоя страна, че дойде, мастър писарю — каза той на добър английски с едва доловим френски акцент. — Разбирам,

че си много зает да обикаляш из Единбург, да задаваш въпроси, и да си пъхаш носа в неща, които не те засягат. Заповядай — той побутна чаша ейл към Корбет, — пийни и ни кажи каква е истинската причина, която те доведе тук.

— Защо не попиташ Бенстийд? — отвърна Корбет. — Нямах никакво право да ме задържаш тук против волята ми. И в английския, и в шотландския кралски двор няма да изпаднат във възторг, ако научат, че френските пратеници задържат хората, както им хрумне!

Дьо Краон сви рамене и махна с ръце в изразителен жест.

— Но, мосю, ние изобщо не те задържаме. Поканихме те тук и ти прие поканата ни. Свободен си да си тръгнеш, когато пожелаеш. Но — додаде той хитро, — след като така или иначе си тук, вярвам, че любопитството ти няма да допусне да си тръгнеш току-така.

Той се отпусна отново на стола, скръсти спокойно мургавите си, натежали от пръстени ръце, в скута си, и загледа Корбет покровителствено и с разбиране, сякаш му беше по-голям брат или любящ чичо. Корбет побутна чашата с ейл встрани.

— Не, ти ми кажи, мосю дьо Краон, защо си тук и за какво ти е притрябвало да разговаряш с мен?

— Тук сме — започна Дьо Краон с мазен тон, — за да защитаваме интересите на нашия господар и да установим връзка между крал Филип IV и шотландския венценосец. Усилията ни бяха на път да се увенчаят с успех, но всичко се промени от внезапната и трагична смърт на покойния крал, от която, доколкото разбирам, ти много се интересуваш.

— Да, събитията около тази смърт ме интересуват — отвърна рязко Корбет. — Аз също съм добър служител на своя крал. Тук съм като представител на английския кралски двор, а там, също както и във френския, се проявява голям интерес към всякакви сведения, които бих могъл да изпратя оттук.

Дьо Краон поклати бавно и недоверчиво глава.

— Но нали — попита той, — всичко това може да бъде извършено от Бенстийд. Защо трябваше да идваш и ти?

Поклати заканително пръст, за да пресече всеки опит на Корбет да протестира.

— Убеден съм, че ти всъщност изобщо не се интересуваш от падането на крал Александър III от някаква си скала. Сигурно има

други, тайни причини за твоята поява. Може би ти е възложено да сключиш съюз с Комин — или с Брус? А може би си проводник на тайното желание на самия крал Едуард да управлява Шотландия!

Корбет зяпна удивено Дьо Краон. Стана му ясно, че французинът е искрено убеден в някаква негова тайна и деликатна мисия във връзка с делата на Едуард I, и че интересът, който проявява към смъртта на шотландския крал, служи само за заблуда, за да прикрие истинската му цел. Комичността на положението го накара да се усмихне, а сетне да отметне глава и да избухне в искрен смях. Дьо Краон трепна и лицето му пламна от яд. Корбет се отдръпна, убеден, че Дьо Краон изпитва желание да го удари.

— Не знаех, че ни намираш за толкова забавни! Корбет се поуспокои.

— Ни най-малко — отвърна той, вече съвсем сериозно. — Не намирам за забавен и снощния инцидент. Нито пък ми се струва приемлив.

Французинът само сви рамене и отклони поглед.

— Нещо повече — продължи Корбет, — ти като че ли сам отговори на въпроса си. Да не би именно ти, мосю дьо Краон, да си дошъл тук, за да се възползваш от тежкото положение, в което се намира едно кралство, останало без крал?

— Какво искаш да кажеш? — сопна се Дьо Краон.

— Искам да кажа — започна Корбет твърдо и подчертано, — че в продължение на две десетилетия Александър III управлява тази страна, без да има нужда от френска помощ. Сега той е мъртъв, а не остави и силен наследник. Не е ли тъкмо сега моментът да се укрепят френското влияние в страната?

— Ами твоят господар? — развика се Дьо Краон. — Сам знаеш, че Брус е негов приятел!

— Какво означава това? — попита Корбет с невинен тон.

— Означава, че Брус беше на кръстоносен поход заедно с Едуард, и че Брус помагаше с всички сили на Едуард по време на гражданската война с покойния Симон дьо Монфор^[1]. Сражава се редом с Едуард при Луис и на други места. Брус има претенции към шотландския престол. Защо Едуард да не помогне на своя стар приятел и боен другар да постави на главата си шотландската корона?

Корбет се изправи и блъсна стола си, който падна с трясък на земята. Знаеше, че хората на Дьо Краон са зад него, напрегнати, в очакване, готови да действат.

— Защо не наистина? — попита той иронично. — И защо не зададеш тези въпроси на Бенстийд? Убеден съм, че ще получиш задоволителни отговори.

Обърна се рязко, излезе от кръчмата и тръгна обратно по мръсната уличка. Беше напрегнат, наострил уши, и се питаше дали французите ще го преследват. Когато стигна необезпокояван централната улица, си пое облекчено дъх и продължи по пътя си към абатството Холируд.

Най-сетне Корбет остави града зад себе си и тръгна през гористата местност, която обкръжаваше абатството. Дъждът се бе усилил. Той се уви по-плътно в наметалото и продължи да гази из калта под дърветата. Все още беше нащрек, не можеше да бъде сигурен, че Дьо Краон или някой от хората му няма да го последва. От двете му страни се издигаха дървета — тъмни, безмълвни силуети. Чуваше се само тихият шепот на клоните им и шумоленето на дъждовните капки по листата. Тогава Корбет долови някакъв различен звук. Първоначално му се стори, че се чупи клон, но после един спомен проблесна в съзнанието му. Бе чувал този звук неведнъж по време на походите в Уелс.

Без да му мисли повече, той се просна по лице в калта. Тогава чу звука отново, този път последван от изсвистяване и тъп удар, когато стрела от арбалет прелетя над него и се удари в най-близкото дърво. Корбет не чака нито миг. Знаеше, че стрелецът има нужда от време, за да натегне и зареди наново арбалета, затова скочи и побегна с все сили, излезе изпод дърветата и затича без дъх по настлания с каменни плочи път, който водеше към голямата порта на абатството. Тогава направи грешката да се обърне, спъна се, падна на едно коляно, изправи се, почти хлипащ от ужас, добра се с последни сили до портата и заудря по нея с юмруци. Крилата се отвориха и той влетя вътре, залитайки, и едва не падна в ръцете на уплашения послушник, който му отвори. Корбет си възвърна набързо самообладанието, съчини някаква лъжа за пред послушника, и се упъти забързано към жилището на приора. Но там нямаше никой, затова Корбет се отправи към стаята си, хвърли се на нара и потъна в дълбок сън без сънища.

---

[1] Симон дьо Монфор оглавява бунт срещу крал Хенри III. Бунтовниците дори успяват да пленят краля, но биват разгромени при Ийвщъм от престолонаследника, бъдещия крал Едуард I — (Бел. ред.)

↑

ГЛАВА ОСМА

За втори път през този ден Корбет се събуди, защото някой го разтърсваше и го викаше по име. Отвори очи и трепна, когато разпозна бледото, тревожно лице, вторачените в него зелени очи и рошавата коса на прислужника си Ранулф, когото видя за последен път в лечебницата на манастира Тайнмаут. Корбет тръсна глава и се събуди окончателно.

— Ранулф! Кога пристигна?

— Преди около час — отвърна Ранулф, — със своя кон и едно товарно муле. Спомних си нарежданията ти, когато се оправя, да дойда при теб в абатството Холиуд. Почти цял ден търсих пътя от замъка дотук — той огледа Корбет от глава до пети. — Къде си бил, господарю? Целият си в кал!

— Дълга история — отвърна кисело Корбет. — Ще ти разказвам по-късно. Засега трябва да намериш приора и да му кажеш, че съм се върнал, освен това уреди да ми донесат тук гореща вода.

Ранулф излезе незабавно. Каза си, че господарят му си е същият — странен, потаен, мълчалив, и с все същата страст към чистотата. Чудеше се какво ли е довело Корбет на север; бе се опитвал да измъкне нещо от него по целия път до Тайнмаут, но Корбет мълчеше упорито, така че Ранулф започна да се цупи. Дължеше живота си на Корбет, който го бе спасил от бесилката в Тайбърн, но господарят му си оставаше тайна за него; работеше без прекъсване, единствената му разтуха беше флейтата, ровенето из някой стар ръкопис, или си почиваше, просто седейки над чаша вино, потънал в мрачни размисли за живота. Ранулф ругаеше ожесточено, когато се наложи да напуснат Лондон, задето трябваше да се раздели с младата жена на един търговец. И сега почувства напрежение в слабините си и изруга под нос; тя беше истинска дама, носеше дантели и панделки и ходеше наперено, но в леглото ставаше друга, мека и нежна, увиваше се около него, стенеше и молеше за още. Ранулф въздъхна тежко — всичко това бе много далеч от този мрачен манастир и от мълчаливия му господар.

Появата на Ранулф зарадва много Корбет. Макар да не си го признаваше, неговото присъствие му вдъхна допълнителна увереност, защото Ранулф бе свикнал да му пази гърба. Той изобщо не бе в състояние да схване неизчерпаемата енергия и жизненост на прислужника си, както и способността му да се привързва страстно към всяка жена, която му хвърлеше влюбен поглед. Така или иначе, Ранулф бе тук, и докато Корбет се къпеше и сменяше дрехите си, се питаше как прислужникът му би могъл да го защити от убиеца, който явно го преследваше. Нападението в гората си беше опит за убийство, което потвърждаваше, че и камата, прелетяла край лицето предната вечер, не е била случайност.

Корбет прекара остатъка от вечерта в опити да систематизира всичко, което бе научил, но скоро осъзна, че затъва в нещо подобно на близкото тресавище, и че колкото повече се опитва да намери смисъл в наученото, толкова повече се озадачава. Не каза нищо на Ранулф за последните събития, а вместо това изслуша разсеяно описанието на престоя му в манастира Тайнмаут, докато се чудеше какво да предприеме оттук нататък. Като че ли бе редно да започне да съставя доклад до Бърнел. Така поне щеше да подреди проблемите, пред които бе изправен, и щеше да уведоми лорд-канцлера, че засега търсенията му не бележат никакво развитие. Но после отхвърли този план. Досега бе разговарял само с второстепенните действащи лица в трагедията завършила със смъртта на крал Александър III при Кингхорн. Сведенията, почерпени от Бенстийд и Дьо Краон, бяха ограничени. Може би най-видните личности в страната знаеха нещо повече и биха му казали, ако успееше да се добере до тях. Нещо повече, Корбет знаеше, че и Дьо Краон е наясно с едно — ако той продължаваше да разпитва тук и там, беше само въпрос на време Съветът на регентите да се намеси, да сложи край на търсенията му или дори да го пропъди от страната. Затова трябваше да действа бързо, за да намери нещо ценно, с което да се завърне в Лондон при Бърнел.

След вечерня, последната служба за деня, Корбет отиде при приора и го попита къде би могъл да види Робърт Брус. Приорът, който съвсем не беше глупав, се взря внимателно в Корбет и поклати предупредително глава.

— Внимавай, мастър писарю. Подозирам в какво си се набъркал. До мен достигат неясни слухове, клюки, дворцови сплетни. Времената

са смутни, а ти си решил да ловиш риба в мътни, но дълбоки и коварни води.

Корбет сви рамене.

— Нямам избор — отвърна той. — Всеки от нас има своите задължения, и аз както всички останали. Не зная какво си чул и няма да те разпитвам. Не желая зло никому, а може би ще успея да постигна и нещо добро. Затова искам да се видя с лорд Брус.

Приорът въздъхна.

— Обикновено родът Брус обитава планинския си замък в другия край на страната, отвъд река Клайд, но заради скорошната смърт на краля, сега лорд Брус е отседнал близо до Единбург. В крайна сметка — продължи иронично приорът, — той не би искал някой да измъкне пляката зад гърба му. Говорят, че се настанил някъде в пристанището Лийт, достатъчно близо до Единбург, но същевременно удобно място за бягство по суша и море, ако нещата се объркат. Ще проверя дали това е истина и утре ще те уведомя.

На следната утрин камбаните на абатството забиха за утринната молитва. Корбет вече беше на крак и дори облечен. Той срита леко сънливия, мърморещ Ранулф, за да го събуди. Двамата се присъединиха към дългата върволица мълчаливи монаси, които се точеха към църквата. Когато те запяха псалмите, Корбет се присъедини към тях, чувствайки как вътрешното напрежение го напуска под въздействието на монотонното, хармонично песнопение. Ранулф седеше отпуснато на пейката до него, сумтеше и постоянно мърмореше. След като службата приключи, те закусиха в малката белосана трапезария, а сетне отидоха при приора. Той потвърди предположенията си от предния ден, че лорд Брус и хората от свитата му са отседнали в Лийт. Корбет и Ранулф незабавно се отправиха на път и излязоха през портата на абатството точно когато слънцето изгряваше. Движеха се доста бързо. Корбет се чувстваше освежен, макар все още да бе напрегнат. Радваше се, че дъждовните облаци се бяха разнесли, и се надяваше лорд Брус да е все още в Лийт, и да се съгласи да го приеме. Минаха през покрайнините на града, през все още тихите улички, и спазвайки подробните упътвания на приора, скоро се озоваха на широкия, утъпкан път към пристанището Лийт. Пътят беше вече пълен с каруци и товарни коне, които идваха към Единбург, за да донесат в града стоки от пристанището и провинцията.

Коли, пълни с риба, плодове, месо, вълна от Англия и фламандско кадифе, се блъскаха, за да си проправят път. Каруцарите, потни и зачервени, ругаеха, всеки твърдо решен да влезе първи в града и да подготви стоката си за продан, преди градът да се събуди.

Корбет яздеше спокойно сред шумотевицата, без да откъсва поглед от Ранулф, който, след като спря да оглежда удивено всичко около себе си, започна да подражава на местния акцент, с което си спечели немалко мрачни и заплашителни погледи. Корбет му заповяда да мълчи и изпита голямо облекчение, когато най-сетне стъпиха на кривите калдъръмени улички на Лийт и се упътиха към малкия пазарен площад. Тук Корбет се зае да разпитва почтените граждани за дома, в който е отседнал лорд Брус със свитата си, като не пропусна да опише на Ранулф герба на рода Брус, с надеждата, че наблюдателният му спътник може да открие някой прислужник с такава ливрея. Но като че ли бе напълно невъзможно да научат каквото и да било. Много от хората, които спираха, почти не разбираха говора им, а Ранулф срещаше сериозни затруднения да проумява потока от твърд шотландски диалект, предизвикан от въпросите им. Накрая около тях се насъбра тълпа зяпачи, които, след като установиха, че са англичани, започнаха да мърморят и ругаят. Корбет се досети, че Лийт е пристанище, и следователно много от местните кораби влизат оттук в схватки с английските. Беше пропуснал, че това е нещо като необявена война, и прокле собственото си неблагоразумие.

Най-сетне решиха да се махнат от площада и тъкмо си тръгваха, когато внезапно бяха обкръжени от група внушаващи страх войници в пълно бойно снаряжение. Водачът им сграбчи юздата на коня на Корбет и му зададе въпрос, който писарят не можа да разбере. Човекът повтори въпроса, този път на ужасен френски. Корбет кимна. Потвърди, че е английски писар. Носел поздравии от лорд-канцлера на Англия до лорд Брус и се надявал могъщият лорд да го приеме. Вълчата физиономия на войника внезапно просветна в усмивка, която оголи почернелите му, изпотрошени зъби.

— Ами добре — отвърна той на френски. — Щом един английски писар моли да бъде приет от лорд Брус, все ще уредим някак тази работа.

Плъзна ръка под наметалото на Корбет и измъкна ловко ножа на писаря. Пъхна го в собствения си колан от дебела кожа с метални

украши, и почти повлече коня на писаря през пазарния площад. Останалите войници ги сподириха, като през цялото време дразнеха Ранулф и се заяждаха с него, а той не им оставаше дължен и ги удостоиваше с поток от най-ужасни английски ругатни. Когато напуснаха площада, тръгнаха през същински лабиринт от улички, докато най-сетне се озоваха пред голяма, двуетажна къща с покрив от греди, чиято красиво резбована стряха бе надвиснала над малък двор. Корбет и Ранулф бяха смъкнати безцеремонно от конете и вкарани с побутване през голямата врата в къщата. Поведоха ги по един коридор, който отвеждаше към централното помещение, нещо като малка зала.

Корбет прецени, че това трябва да е домът на някой богат търговец. Брус вероятно го бе наел, а може и да се бе настанил тук, без да пита никого. Вътре беше чисто, по пода имаше килими, на едната стена висеше гоблен, а нахвърляните тук-там зелени клонки излъчваха приятен аромат. Имаше дори камина, пред която, в единия край на дълга полирана маса, седеше лорд Брус. Той ядеше някаква зеленчукова яхния и отпиваше дълбоки глътки от голяма, украсена с орнаменти чаша.

Брус дори не вдигна очи, когато Корбет и Ранулф влязоха. Само им посочи с жест да седнат на една пейка, докато той продължаваше да се храни шумно и лакомо. Най-сетне се оригна и избърса мазните пръсти и устата си в ръба на поръбената си с хермелин наметка. Стражът, който ги бе довел, отиде до стола му, коленичи и заговори на език, който Корбет изобщо не разбираше. Предположи, че става дума за рядък и напълно непознат нему келтски диалект. Все още го измъчваше страх, защото Брус, макар и прехвърлил седемдесетте, имаше репутацията на суров и жесток воин. Мъж с огромна амбиция, съчетана с подходящи дарби, страстно привързан към своя род, той имаше големи надежди за бъдещето на своя внук, дванайсетгодишния Робърт. Сега, когато Александър III беше мъртъв, той не пропускаше да подчертае, че родът Брус има най-основателни претенции към шотландския престол. Видът му още повече затвърждаваше репутацията му. Беше едър, с лъвска глава, стоманеносиви коси и остри, пронизателни очи. Чертите на лицето му бяха жестоки и хищни, а същевременно беше очевидно, че този човек никога няма да се остави да бъде подведен, и че съвсем не се безпокои за последиците от постъпките си.

Войникът спря да говори. Брус кимна, отпрати го с жест и се обърна към Корбет.

— И тъй, мастър английски писарю — поде той бавно, — искал си да ме видиш. Защо? — Брус се взря по-внимателно в Корбет. — Видях те снощи — продължи той, — на пиршеството в замъка. Ти дойде заедно с онзи английски посланик със студените очи, Бенстийд, нали?

Корбет кимна, отвори уста да каже нещо, но Брус го накара да млъкне с повелителен жест.

— Не ми се нравят хора, които идват при мен без предупреждение — заяви той. — Не съм някакъв незначителен планински вожд, който може да си пилее времето със сплетни и клюки. Освен това нямам вяра на английски писари, които задават въпроси и шетат из Шотландия, сякаш тя е някакво английско графство. Затова те питам още веднъж, мастър писарю, защо си тук?

— Почтени лорде — започна смутено Корбет, — искам да ти поднеса почитанията и дружеския поздрав на моя господар Робърт Бърнел, лорд-канцлер на Англия, и епископ на Бат и Уелс.

— Глупости — излая Брус. — Запознах се с Бърнел, когато бях в Англия. Не ми се понрави, нито пък аз на него. Изминалите години надали са променили чувствата ни. И така, писарю, какво друго ще ми кажеш?

Корбет се усмихна.

— Виждам, че не мога да те заблудя, милорд. Истината е, че ме изпратиха в Шотландия, за да разбера какво е станало, какво става и какво може да стане занапред. — Той погледна Брус право в очите и призова на помощ цялата фалшива честност, която бе способен да изиграе, за да отклони вниманието на шотландеца от лъжите, които щеше да изрече. — Ти сигурно сам съзнаваш това, милорд. Сражавал си се редом с крал Едуард и го познаваш.

— Да — отвърна Брус. — Познавам лукавия му ум. Когато се сражава, е истински лъв, но по измамността и лукавството си прилича по-скоро на пантера, постоянно се отмята от думите и обещанията си, и прикрива намеренията си зад сладки приказки. Притиснеш ли го до стената, обещава, каквото поискаш, но успее ли да се измъкне, забравя обещанията си. И това, предателствата и измамите, той нарича благоразумие. Счита за прав единствено пътя, по който постига целите

си, колкото и порочен да е той. Единствено неговата дума е закон. — Брус прекъсна гневната си реч. Гърдите му се повдигаха от вълнение. Корбет остана неподвижен и мълчалив на мястото си. Брус го изглежда яростно. — А чувал ли си това, мастър писарю? — продължи той и внезапно започна да рецитира едно старо шотландско предсказание:

Английският крал има три леопарда — Шотландци, добре ги следете. Два се умилкват, но свалите ли гарда За трети зад вас погледнете.

Корбет се усмихна измъчено. Брус беше успял да се докара до изблик на ярост, а такъв беше особено опасен.

— Сигурен съм, че в стихчето се крие известна истина, милорд — отвърна той. — Какво бих могъл да кажа? Александър III остави за наследница една тригодишна принцеса, която живее в Норвегия. В Англия — продължи бързо Корбет, — все още цари объркване след внезапната смърт на шотландския крал.

— Глупости — сопна се отново Брус. — Покойният бе прочут със склонността си да препуска бясно насам-натам нощно време, само и само за да търкулне някое девойче в леглото си.

— В Англия, сър — продължи Корбет вече по-уверено, — разправят, че онази нощ кралят бил пиан, но ти си присъствал на пира. И тъй като си най-могъщият благородник в кралството, твоята дума би била равностойна на истина.

— Да, бях там! — каза Брус. — Кралят не беше пиан.

— А може би е бил разстроен след заседанието на Съвета? — упорстваше Корбет с въпросите си.

— Нищо подобно! — изръмжа Брус. — Не обсъждахме нищо значително. Дори се почудих защо ни свика — само заради някакъв барон от Галоуей, затворен в Англия. Четоха проекта на петицията за освобождаването му. Един Бог знае защо ни беше да се събираме. Кралят беше много мрачен, когато дойде, но после настроението му се промени. Не знам какво стана, но той започна да се държи като дете, получило нова играчка. Развесели се, пийна и обяви, че тръгва за Кингхорн. И тръгна. Защо ме питаш за тези неща? Бенстийд също бе там. Сигурно ти е разказал същото — Брус замълча и изду устни. — Но всъщност Бенстийд си тръгна доста по-рано. Може дори да не е присъствал на тръгването на негово величество.

— А френските пратеници бяха ли още в залата, милорд?

— Да. Дьо Краон се подмазваше както винаги, и възторжено се съгласи с краля, че трябва да тръгне за Кингхорн „roug l'atouig“. Глупакът му с глупак! Сега, разбира се, отрича всичко. И така, писарю, нашият крал е мъртъв. Кого ще подкрепи вашият крал?

— Негово величество крал Едуард — поде бавно Корбет, — ще уважи решението на шотландците.

— Жалко — измърмори Брус толкова тихо, че Корбет едва го чу. — Аз пък винаги съм си мислил, че ако Александър умре без наследник, Едуард ще подкрепи рода Брус.

Замълча и впери поглед в Корбет. После продължи също тъй тихо, сякаш говореше на себе си.

— Сражавах се в Светите земи под знака на кръста, воювах в Англия редом с Едуард срещу бунтовниците, които застрашаваха престола му. Основах манастири, подкрепях Светата църква с надеждата, че Бог ще възвиси рода ми. Гледах как Александър пиянства, търкаля се с всяка срещната фуста и блюдолизнички пред вашия Едуард, и през цялото време вярвах, че съм по-истински мъж от него. През 1238 година бащата на Александър ми обеща короната, но сетне се ожени отново и се роди бъдещият Александър III — и чашата бе отдръпната от устните ми. Сетне Александър стана крал, не му остана жив наследник, ожени се повторно за онази францужойка, която хвана окото му, и се закле, че ще ѝ направи дете. Е — внезапно Брус млъкна, сякаш едва сега осъзна къде е и с кого разговаря. Вторачи се с мътен поглед в Корбет и каза: — Върви си, писарю! Махай се! Махай се веднага!

Корбет смушка зяпналия Ранулф, стана, поклони се, и последван от стражите на Брус, напусна къщата.

Стражите съпроводиха Корбет и Ранулф чак докато излязоха от Лийт и стъпиха на пътя за Единбург. Вече падаше мрак. Стражите си размениха последни обиди с Ранулф и им обърнаха гръб. Корбет въздъхна облекчено, заповяда на Ранулф да му спести всякакви въпроси, и свел глава, смушка коня напред. Яздеше мълчаливо, прехвърляйки наум това, което му бе казал Брус. Гневлив, ожесточен човек, който винаги бе ненавиждал покойния крал — такава бе заключението на Корбет. Нямаше съмнение, че смъртта на Александър му бе от полза, но все пак това важеше и за мнозина други.

Беше тъмно, когато стигнаха покрайнините на Единбург. Корбет се успокои. Големият път бе още оживен — търговци и фермери се отправяха с каруците си към дома. Внезапно настана суматоха, чуха се ругатни, една празна каруца се преобърна, конят се дърпаше и цвилеше, а от каруцаря нямаше и следа. Корбет и Ранулф, които яздеха наблизо, спряха и загледаха наставащия хаос. Две фигури, които крачеха напред по пътя, внезапно се обърнаха и тръгнаха бързо към тях. Корбет ги видя и се поизправи на седлото. Тук имаше нещо нередно. Внезапно проблесна стомана. Той сграбчи юздите на Ранулф, скрита коня си и двамата препуснаха напред. Нападателят отскочи страни и падна, докато Корбет заобикаляше обърнатата каруца. После двамата с Ранулф пуснаха конете в галоп, притиснали се към шиите им, с надеждата, че няма да се подхлъзнат по неравния път. В момента, в който навлязоха сред къщите на града, Корбет възпря малко препускащия кон, обърна се и се усмихна, като видя бледото, ужасено лице на Ранулф.

— Не ме питай кои бяха тези хора — каза той. — И аз не знам. Може дори да са били с приятелски намерения, но си припомних старата приказка „Срещнеш ли някой по тъмно, надали ти е приятел“. Ранулф кимна, извърна се и повърна, сведен над шията на коня — вследствие на преживения страх. Корбет отново се усмихна, но след минута му се щеше да не се е присмивал, защото и на него му приз ля и още трепереше, когато най-сетне се добраха до портата на абатството.

ГЛАВА ДЕВЕТА

На другия ден приорът донесе писмо за Корбет, по-скоро бележка, в която Бенстийд пишеше, че е бил нападнат от неизвестни лица предната утрин, че е успял да се спаси невредим и че съветва Корбет да проявява най-голяма предпазливост. Корбет си обеща, че ще послуша съвета му. Изми се, облече се, и слезе с Ранулф в трапезарията. Закусиха с хляб и сирене, малко плодове и разрежено вино. Провери дали хората, които го бяха съпроводи по пътя до Шотландия, се чувстват добре, сетне прати Ранулф да пере дрехите им и да си намери някаква работа в абатството.

Корбет се върна в килията си, спусна резето и извади голяма кожена кесия. Измъкна от нея руло пергамент, пемза, мастилница, пера, дълъг и тънък нож, остър като бръснач, както и червен восък. Разви пергаментата, изтърка го добре с пемзата и издуха остатъците от почистването. Натопи едно перо в мастилницата и започна да пише чернова на доклада си до Бърнел. Работата му отне часове и едва в късния следобед той започна да пише окончателния вариант.

„Хю Корбет, писар, до Робърт Бърнел, епископ на Бат и Уелс, лорд-канцлер. Поздрав! Все още пребивавам в абатството Холируд, по работата, която твоя милост ми възложи. Първо ще кажа, че тук слуховете и клюките се роят в изобилие — много привидения, но малко осезаеми факти. Общоприетата версия гласи, че Александър III, крал на Шотландия, паднал случайно с коня си от Кингхорн Нес на 18 март 1286 и загинал. На същия този ден кралят свикал съвета на благородниците, за да обсъдят арестуването на някакъв барон от Галоуей в Англия. Присъствали най-видните личности в кралството — благородниците и висшият клир. Когато кралят се появил, бил мрачен и разсеян, но внезапно настроението му се променило рязко. Работата, по която се събрал съветът, приключила скоро и всички седнали да пируват. На пиршеството кралят изненадал всички със съобщението, че възнамерява незабавно да отиде в Кингхорн при кралицата. Мнозина възразили и се опитали да го вразумят, защото навън

вилнеела страшна буря, и такава пътуване, особено нощем, криело много опасности. Кралят не се вслушал в съветите на приближените си и тръгнал на път, като взел със себе си двама оръженосци — Патрик Ситън и Томас Ерсилдун. Препуснали до Куийнсфери, където убедили лодкаря, въпреки протестите му, да ги превози през устието на Форт до Инвъркийтинг. Пристигнали живи и здрави на другия бряг, където били посрещнати от кралския доставчик в Кингхорн (по име също Александър), който бил довел коне на брега. Водел любимата кобила на краля, Тамезин, която той бил оставил в Кингхорн, за да я язди кралицата. Въпросният доставчик също се опитал да разубеди краля, но и той не успял да постигне нищо. Негово величество препуснал нататък. Един от оръженосците, Ситън (за когото се шушукало, че е любовник на краля), познавал по-добре пътеките и в мрака избързал неволно много пред краля. В крайна сметка той стигнал до замъка Кингхорн. Ерсилдун имал далеч по-лош късмет. Не успял да овладее коня си, който го хвърлил и избягал. Затова Ерсилдун останал в Инвъркийтинг, където пили с кралския доставчик чак до другия ден. Междувременно крал Александър стигнал най-високата част на Кингхорн Нес, откъдето конят и конникът паднали върху скалистия бряг в ниското и загинали.

На другата сутрин изпратили хора да търсят краля и те открили труповете на брега. Вратът на краля бил счупен, лицето му било почти неузнаваемо, тялото му изпотрошено и цялото в рани. Кралският лекар подготвил трупа за погребението, което се състояло единайсет дни по-късно в Джедбърг. Учреден бил Съвет на Регентите, за да ръководи делата на кралството: кралицата е бременна, но ако все пак не се роди жив наследник, короната ще премине във внучката на покойния крал, тригодишната норвежка принцеса Маргарет. Има обаче други лица, и най-вече родът Брус, които са готови и обзети от голямото желание да поемат властта. Но тъй като основната цел на идването ми тук е да разбера причината за смъртта на крал Александър, ще изредя тук няколко заключения, до които достигнах.

Първо — всеизвестна била склонността на краля да препуска като луд нощем из цялата страна, за да прекара нощта с една или друга дама. Няма основания отношението му към новата кралица да е било по-различно.

Второ — през нощта на 18 март имало страховита буря; Александър не бил пиан, но все пак пил много, преди да потегли на път. Нещо повече, пътят, по който яздел, е извънредно опасен. Ако някой твърди, че би могъл да избере по-безопасен път, трябва да изтъкна, че такъв път няма. Кингхорн се намира близо до река Форт, и най-лесно до замъка се стига по пътя, който се вие по крайбрежните скали. Кралят наистина е можел да язди по-навътре в сушата; но сигурно би загубил пътя из дивата пустош, изпъстрена с блата и мочурища, прикрити с оскъдна растителност като капани за непредпазливия пътник. Следователно Александър е избрал обичайния, познат път, макар и при много опасни обстоятелства.

За смъртта на краля може да има редица обяснения:

Първо — било е злополука. Конят на краля, като се имат предвид описаните по-горе условия, може да се е подхлъзнал и да е паднал надолу по скалите заедно с ездача си.

Второ — смъртта на краля може да е резултат на небрежност. Доставчикът, довел конете, е пияница. Вероятно е излязъл с нежелание в такава мрачна и бурна нощ, не е изключено да е оседлал кобилата на краля без особено внимание и това да е истинската причина за злополуката при Кингхорн Нес. Но ако това е така, защо кралят не е паднал по-рано? И дали немарливото оседлаване на коня може да стане причина и конят, и конникът да паднат в пропастта?

Трето — наистина ли Александър III е загинал при Кингхорн Нес или сме свидетели на някакъв лукав ход от страна на краля? Поданиците и приближените му познават неговата слабост към театъра, шегите и маските. Възможно ли е да е инсценирал собствената си смърт по някакви свои тайни подбуди? Съзнавам, че това предположение почива на чиста фантазия и не е подкрепено от никакви сериозни доказателства. Нещо повече, нещастieto се е случило преди повече от два месеца и няма причини да отхвърляме очевидното, а именно, че крал Александър е мъртъв и погребан в абатството Джедбърг.

Четвърто — кралят може да е бил убит от неизвестно лице (или лица), но по какви причини и как точно — тези въпроси засега остават загадка за мен.

Но възможността това да е истина се подкрепя от редица необясними обстоятелства:

Първо — защо му е било на краля да напуска Единбург през такава ужасна нощ, само и само за да бъде с кралицата? Можел е да почака до сутринта. Ако е трябвало да задоволи страстта си, достатъчно други дами в двора са щели да предложат услугите си. Ако двамата са били свързани от страстна любов, защо кралица Йоланда изглежда толкова спокойна и видимо незасегната от смъртта на съпруга си?

Второ — кралят пристигнал в много лошо настроение на заседанието на съвета, свикано по съвсем незначителен повод, но изведнъж нещо се променило. Той се развеселил, бил щастлив като младоженец пред първата брачна нощ. Какво е причинило тази рязка промяна?

Трето — най-необясним в цялата история е фактът, че когато кралят пристигнал на съвета, по нищо не личало, че има намерение да напуска града. Очевидно решението му било взето там, а не по-рано. Въпреки това се оказва, че в Кингхорн вече се било получило известие, в което се нареждало на доставчика да чака краля и придружителите му с коне на брега на Форт. Известието било изпратено цели часове, преди съветът да се събере. Кой е изпратил тези нареждания и как са достигнали до Кингхорн? Кой е превозил преносителя през Форт?

Най-сетне трябва да спомена и пророчествата за близката смърт на Александър, за които се шушукало седмици преди нещастieto. Кой е източникът на тези предсказания? Ако наистина става дума за убийство, а аз все още разполагам с много оскъдни доказателства, подкрепящи тази теория, то, милорд, е редно да си припомним въпроса на Цицерон — «В чий интерес е?». Кой ще извлече най-голяма полза от смъртта на краля? Дали Брус, който още таи злоба заради отнетите му през 1238 година надежди за короната? Няма съмнение, че не е обичал Александър, и сигурно се е боял, че младата кралица ще зачене и ще дари короната с наследник, като потъпче за втори път надеждите на неговия род.

От своя страна Йоланда, вдовстващата кралица, толкова слабо се е вълнувала от съдбата на съпруга си, че дори не е отишла да види трупа му. Тя не напуска Кингхорн и твърди, че е бременна. Била е предизвестена, че кралят ще пристигне през онази фатална нощ, но когато в крайна сметка не се появил, не изпитала никакво безпокойство и дори не пратила хора да го търсят.

Що се отнася до Патрик Ситън, личният оръженосец на краля, той вероятно е бил влюбен в Александър, ревнувал го е от кралицата, а освен това е единственият човек, за когото се знае, че е бил близо до краля в часа на неговата смърт. Зададох си въпроса възможно ли е поредното лудешко препускане на краля през тази бурна нощ да е преляло чашата на търпението му — дотолкова, че да е предизвикал смъртта на Александър, а после съзнанието за стореното да го е довело до лудост и смърт? Не мога да си обясня защо, след като е пристигнал в Кингхорн, не е останал буден, за да чака пристигането на господаря си, а сетне не е тръгнал да го дири. Нима е знаел, че господарят му вече не е между живите?

Немалка изгода от смъртта на краля имат и французите. Техният нов крал, Филип IV, е съсредоточил всичките си сили и енергия в изграждането на съюзи из цяла Европа. Александър, Бог знае по каква причина, винаги е отхвърлял идеята за съюз с Франция; сега, след неговата смърт, Филип наново може да плете мрежите си, и този път да се сдобие със съюзник, с чиято помощ винаги ще може да забие нож в гърба на Англия. А може би той винаги се е надявал, че нашият господар, крал Едуард, ще се изкуши да се намеси във вътрешните дела на Шотландия и така ще отклони сили и войски в тази посока, вместо да ги насочи към възвръщането на английските провинции в Гаскония.

Да не забравяме и нашия потаен и хитър отец во Христе, епископ Уисхарт. Близък съветник на покойния крал, сега той упражнява почти неограничена власт. Защо именно той (той трябва да е бил) изпраща още рано сутринта на 19 март конници, за да провери дали кралят е жив и здрав? Дали вече не е знаел, че нещо се е случило? За съжаление още не ми се е удал случай да го разпитам, не съм говорил и с хората, открили тялото на краля.

Разбира се, възможно е, колкото и да не ми се иска да засегна този въпрос, англичаните да са организирали убийството на Александър III, но каква би била ползата ни от неговата смърт? Има далеч по-убедителни заподозрени. Крал Едуард е във Франция, пък и не разбирам каква изгода би имал от смъртта на съюзник.

Съществуват още подробности, които допълнително усложняват загадката; който и да е убиецът на Александър, той със сигурност би трябвало да е стигнал първи до пристана, да е преминал първи устието

на Форт, да е знаел пътя, по който е щял да язди кралят, за да може след това да изпълни плана си и да се измъкне, без придружителите на краля да го забележат. И всичко това трябва да е било изпълнено в тъмна и бурна нощ. Бог ми е свидетел, изкушавам се да отхвърля цялата идея като приумица и да приема, че шотландският крал се е пребил съвсем случайно, падайки от скалите с коня си. Но не мога да го сторя заради една своя находка — няколко нишки от здраво въже, останали по един храст на Кингхорн Нес. Това въже сякаш крещи «убийство!» А дори за него да се намери обяснение, има и други въпроси, които не ме оставят на спокойствие. Отговорът им може да бъде открит само ако се изложи на голяма опасност. Затова те моля, господарю, да наредиш да напусна тази страна, където сатаната е пуснат на свобода. Шотландия прилича на врящ казан, който скоро ще прелее, и ще попари и изгори всеки, който е близо до него. Моят живот и животът на посланика Бенстийд са застрашени, защото хората са убедени, че сме изпратени тук с тайна мисия, свързана по някакъв начин с наследяването на шотландския престол. Въпреки това ние нямаме представа кой ни преследва. Умолявам те да обмислиш добре всичко това. Бог да те пази. Написано на 18 юни 1286 в абатството Холируд“.

Корбет поседя още малко, обмисляйки писмото, което бе написал. Започна да се смрачава и той прибра доклада си, легна на леглото и продължи да обмисля съдържанието му. Казваше си, че не може да няма ключ към мистерията, че трябва да намери някаква пукнатина, някаква нишка, с помощта на която ще може да разплете кълбото от загадки. Спомни си на какво го бяха учили в колежа: „Ако съществува проблем, неминуемо съществува и неговото логично разрешение. Намирането му е само въпрос на време“. Ако изобщо успея да го намеря, каза си Корбет с горчивина. Имаше чувството, че е попаднал в някои от театралните пиеси, поставяни за забавление на придворните, някакъв маскарад, в който и той се лута в мрака сред маските, и чува сподавения смях на наблюдателите, които се крият в сенките. Бясно препускане в полунощ по брулени от вятъра скали, кралят, погълнат от пропастта, гибелни предсказания. Корбет се замисли за предсказанията. Може би, ако се добереше до източника им, щеше да научи нещо повече? Ако пророчествата бяха само невинни стихчета, то кой правеше всичко възможно те да се

разпространяват сред народа? Корбет продължи да разплита на ум кълбото от натрупани сведения. Имаше някакъв пророк, нали? Някой си Томас, Стихоплетеца Томас, Томас от Лиърмаут. Корбет спусна крака от леглото, взе кремък и прахан, запали трите големи свещи в стаята, извади писмото до Бърнел и го запечата. Реши да го изпрати в този му вид, преди да е продъжил по-нататък диренията си.

Камбаните забиха за вечерня, но Корбет изчака, докато чу, че монасите се връщат от параклиса. Едва тогава слезе в белосаната трапезария, където завари Ранулф. Вечерята беше проста — супа, хляб и разрежено вино. Докато братята се хранеха, един от монасите четеше на глас Светото писание. Корбет изчака нетърпеливо края на вечерята. Единствената му разтуха бе да наблюдава лицето на Ранулф, което се измени при вида на скромната вечеря, толкова повече, че му се налагаше да се храни в такава свята обстановка. Щом всички приключиха с храненето и започнаха да четат благодарствената молитва, Корбет прошепна на Ранулф да се качи обратно в стаята им, а самият той помоли приорът да му отдели малко време за разговор насаме. Приорът прие с готовност и подкани Корбет да го последва. Двамата закрачиха под пустите, сенчести манастирски колони, решени да се възползват от приятната прохлада на тази ранна лятна вечер. Известно време вървяха мълчаливо, после Корбет се зае да разпитва приора как е избрал духовното поприще. Установи с учудване, че приорът е далечен роднина на Робърт Брус, а освен това отличен познавач на билките, че проявява голям интерес към медицината и сам приготвява отвари, мехлеми и всякакви лековити смеси. Корбет насочи внимателно разговора към покойния крал, но не очакваше, че ще предизвика в отговор такава бурна тирада.

— Добър, силен владетел — поде приорът, — но като човек... — той замълча. Настъпи тишина, нарушавана само от шляпането на сандалите му по плочите.

— Какво искаш да кажеш? — попита Корбет.

— Искам да кажа — започна разгорещено приорът, — че беше развратник, и че пренебрегна дълга си като крал. Десет, не единадесет години остана вдовец. Имаше много възможности да се ожени и да се сдобие със законен наследник. Вместо това се бе отдал на страстите си, ожени се късно, а сетне загина пак като жертва на страстите си, оставяйки Шотландия без наследник.

Корбет прецени, че гневът и горчивината, насъбрали се в сърцето на духовника, всеки миг ще прелеят, затова реши да си мълчи тактично.

— Дори тук — продължи приорът, — в абатството Холируд, не се отказваше от порочните си приумици! Една млада благородна дама, вдовица, бе отседнала тук на път към гроба на съпруга си, но кралят дойде по същото време и я видя. Започна да я ухажва, да я обсипва с подаръци, накити и скъпи платове. Накрая успя да я прелъсти — не в замъка си, или в някое от многобройните си имения, а тук — като явно предизвикателство към своите и нашите обети. Укорих го, а той ми се изсмя. — Приорът помълча. — Подходящ край за човек като него — отбеляза той след малко. — Дано Бог се смили над душата му. Знаеш ли, аз също трябваше да присъствам на онзи съвет — добави той с малко по-спокоен тон, — но се извиних и отказах. Кой знае, ако бях там, може би щях да успея да го възпра.

Той замълча. Корбет хвърли поглед към него и дори в играта на сенките под лунната светлина успя да забележи колко тревожен и огорчен е приорът.

— Отче — поде предпазливо писарят, — казваш, че кралят едва ли не е станал сам причина за смъртта си?

Приорът изду устни и кимна.

— А има ли други, които мислят така? — настоя Корбет. — Искам да кажа, може би това е първоизточникът на множеството предсказания, според които кралят го очаквала гибел?

Приорът сви рамене и продължи да крачи напред, поставил леко ръка върху лакътя на Корбет.

— Да — отвърна той след малко. — Хората бяха убедени, че кралят прекалено лесно се поддава на прищевките си, но имаше други предсказания, не просто набожни упреци към него. Правеше ги един много странен човек, Стихоплетеца Томас, Томас от Лиърмаут.

— Защо странен?

— Странен е и на вид, и по поведение. Непрекъснато сипе четиристишия, с които предсказва бъдещето на отделни личности, а понякога и на цели родове. Странен човек със загадъчно минало. Носят се дори слухове, че веднъж изчезнал и пребивавал единайсет години в страната на елфите!

— Мога ли да го намеря? — попита рязко Корбет. — Възможно ли е?

Приорът се обърна. По устните му плъзна лека усмивка.

— Тъкмо се чудех за какво искаше да разговаряш с мен. По произход Томас е дребен благородник, има земи близо до Ърлстън, в графство Роксбърг. Познавам го, дори неведнъж ми се е налагало да го защитавам срещу ожесточените нападения на мои братя во Христе. — Той спря и постави ръка на рамото на Корбет. — Ще му пиша и ще видя какво мога да уредя, но те предупреждавам, Хю, бъди внимателен, бъди много внимателен!

ГЛАВА ДЕСЕТА

На другия ден приорът, верен на дадената дума, изпрати незабавно вестоносец при Томас от Лиърмаут, докато Корбет проводи един от хората си обратно при Бърнел, за да му отнесе доклада. Четирима вестоносци бяха дошли на север с Корбет — лорд-канцлерът ги бе подбрал от собствената си свита. Живееха в абатството, скучаеха и от време на време помагаха в управлението на манастирските имоти в отплата за предоставените им храна и покрив; сега единият от тях потегли с радост на юг с писмото, след като изслуша внимателно нарежданията на кралския писар. Сега на Корбет му оставаше само да чака. Беше доволен от възможността да си почива тук, в абатството, където се чувстваше на сигурно място. Преглеждаше отново черновата на доклада, който изпрати на Върнел, и прехвърляше за стотен път всичко, което бе научил, откакто пристигна в Шотландия. Колкото повече обмисляше обстоятелствата, съпровождащи смъртта на крал Александър, толкова повече се убеждаваше, че става дума за убийство. Но кой го е извършил? И как? Писарят се измъчваше от съзнанието, че възложената му задача е почти неосъществима. Описа накратко пред Ранулф всичко, което се бе случило, но слугата му, със силния си инстинкт за самосъхранение, незабавно свърза всичко с хората, които се опитаха да ги нападнат, когато се връщаха от Лийт. Ранулф беше уверен, че нападението е дело на французите. Първоначално Корбет се съгласи с него, но после се запита защо им е било да чакат толкова дълго. Не сподели предположението си, но за себе си бе уверен, че нападателите са били хора на лорд Брус.

Дните минаваха, монасите отпразнуваха деня на лятното слънцестоене — празника на Свети Йоан Кръстител. Корбет присъства на тържествената литургия в църквата на абатството. Наблюдаваше свещенослужителите в кървавочервените им роби, извезани със злато, които се движеха, подобни на съновидения, сред къмба ароматен тамянов дим. Мелодичното песнопение на монасите го увлече и той се заслуша в текста на псалма: „Exsurge Domine, exsurge e vindica causam

team“ — „Стани, Господи, в гнева Си, дигни се против бесненията на враговете ми, пробуди се заради мене за в съда, който си заповядал“^[1]. Корбет притвори очи и зашепна своя собствена молитва, отправяйки я нагоре, към безкрайността. Нима Бог наистина го бе грижа, че един Божи избраник, помазан на коронацията със свято миро по краката, ръцете и челото, потомък на света Маргарет, крал, в чиито жили течеше кръвта на Едуард Изповедника^[2], е бил убит, унищожен, полетял в пропастта като сухо листо, понесено от вятъра? Корбет съзнаваше, че е изложен на опасността да се пристрасти както обикновено към този проблем, който не можеше да реши, анализира и подреди по разбираем начин в мислите си. Каза си, че е крайно време да отбележи някакъв напредък, да внесе някакъв порядък в хаоса, иначе Бърнел така и нямаше да му заповяда да напусне Шотландия. Тогава щеше да му се наложи да си тръгне на своя глава и да понесе последиците.

Затова и писарят изпита голямо облекчение когато, пет дни след тръгването си, вестносецът се прибра в абатството с устно съобщение.

— Томас от Лиърмаут ще приеме с радост Хю Корбет, писар от канцеларията на английския крал.

— Между другото — додаде приорът, сякаш едва сега се сещаше, — вестносецът донесе и лично известие от Томас.

— Какво означава това? — попита Корбет. Та аз никога не съм го виждал и двамата нямаме никаква представа един от друг!

Приорът сви рамене.

— Самото съобщение не е много ясно — „Кажете на Хю, че болката, която Алис му причини, ще изчезне с времето“.

Приорът забеляза стъписването, което се изписа по лицето на писаря.

— Какво означават тези думи, Хю? И коя е Алис? Корбет само поклати глава и се отдалечи. Мислеше за Алис, за красивата Алис-ат-Боу. Самото споменаване на името ѝ му причини болка, сякаш у него се разтвори стара рана; доста по-късно си зададе въпроса откъде Стихоплетеца Томас може да е научил нещо за Алис.

На следния ден Корбет и Ранулф потеглиха на път, съпроводжани от един послушник, който трябваше да им служи за водач. Пътуваха на юг. Времето се бе променило; лятото със своето пищно изобилие от

цветове бе променило до неузнаваемост и земите, през които Корбет бе минал само преди няколко седмици. Небето беше яркосиньо, изпъстрено с перести, прилични на дантела облачета; пасищата и ливадите бяха изумруденозелени, изпъстрени със синкавите петна на мочурищата; хълмовете бяха осяяни с цветя, които сияеха в ослепителната пъстрота на всички цветове на дъгата. Местността си оставаше дива — стръмни възвишения и затревени плата, прорязани от стоманеносиви скали и пенливи, бързоструйни реки, чиито води се плискаха и бълбукаха надолу към равнината. Послушникът, простодушен човечец, им казваше имената на всяко цвете, на отделните разновидности на пирена, на всяка птица, която пърхаше около тях или описваше ликуващо кръгове над главите им; зае се също да учи Ранулф на една песен, която пееше на своя твърд шотландски диалект — доколкото можеше да се разбере, в нея ставаше дума колко е опасно едно момиче да се озове само в полята и да срещне младия си поклонник. Песента и смехът на двамата бяха толкова заразителни, че накрая и Корбет се присъедини. Пътуваха с дни. Чак на третия навлязоха в долината Лодърдейл. Послушникът посочи надолу, в ниското, където се извисяваше обрасла с бръшлян кула — най-високата част на малък замък, сгушен на брега на река Лодър.

— Това е замъкът на Стихоплетеца Томас — рече той.

— Хайде. Да тръгваме надолу.

Когато приближиха, Корбет прецени, че Ърлстън е укрепено имение с квадратна кула и висока ограда — той бе видял много такива по време на пътуванията си из Шотландия. Оградата бе заобиколена от ров, през който се минаваше само по един доста нестабилен мост. Тримата препуснаха, за да го прекосят колкото е възможно по-бързо, и влязоха в прашния двор на имението. Дворът не беше голям — вътре имаше дълбок кладенец, конюшня, краварник и пристройки от греди, облепени с глина, които служеха за складове. Един коняр дотича да поеме юздите на конете им и да им помогне да слязат. Друг прислужник влезе в замъка, за да уведоми сър Томас за пристигането им. Корбет скочи от коня и се огледа. Кулата не беше толкова леснодостъпна за нападатели, колкото изглеждаше на пръв поглед — цялата беше изпъстрена с тесни процепи, откъдето нападателите можеха да бъдат обсипвани със стрели, а горе имаше широк парапет,

откъдето защитниците обикновено хвърляха камъни по нападателите или ги заливаха с вряло масло.

Корбет тъкмо се канеше да продължи проучванията си, когато чу уплашения вик на Ранулф:

— Мастър Корбет! Мастър Корбет! Ела по-скоро! Сър Томас дойде!

Корбет се извърна и видя висок, слаб, белокоп мъж в дълга черна роба, който се бе изправил до конете им. Корбет се упъти бързо към него и мъжът се обърна, за да го поздрави. Корбет се закова на място.

— Сър Томас?

— Да, Хю, аз съм сър Томас от Лиърмаут.

Корбет не можеше да откъсне поглед от новодошлия. Косата му беше бяла, както и кожата, а устните и очите бяха яркорозови — всъщност очите синееха, но клепачите около тях, лишени от всякакви мигли, бяха толкова розови, че такива изглеждаха и очите. Сега Корбет се сети, че е чувал за такива хора — бели от горе до долу. Наричаха ги „албиноси“. Постара се да скрие смущението си, но забеляза, че сър Томас се усмихва неприкрито.

— Хайде, Хю, признай си, че си изненадан. Така е с повечето хора. Странен съм, нали? Различен от останалите?

Гласът му беше ясен, нисък и приятен.

Корбет отвърна на усмивката му; навремето един коренен жител на Уелс му бе обяснил, че всеки човек има свое собствено излъчване, добро или лошо, което останалите долавят. Ако това бе вярно, то сър Томас излъчваше дружелюбие и добронамереност.

— „И ум, и хубаво лице не струват пред добро сърце!“ — започна да рецитира той. — Обичаш ли поезията, мастър Корбет?

— Наслаждавам ѝ се винаги, когато мога.

— Това е добре — отвърна сър Томас. — Знаех, че ще дойдете — допълни той с внушителен тон и веднага след това се разсмя, като видя стъписаното лице на Ранулф. — Но това не се дължи на пророческите ми дарби — заяви той, издигнал пръст към небето. — Видях ви от върха на кулата. Хайде, влезте. Обядът е готов.

Влязоха в тъмната, прохладна кула. Прекосиха настлания с плочи под на просторното входно помещение и се заизкачваха по вита каменна стълба към голямата зала. Каменните стени на просторното, мрачно помещение бяха покрити със зелени кадифени завеси. На

средата на покрития с тръстикови стъбла двор имаше дълга маса от полирано дърво с пейки от двете ѝ страни. В другия край на залата се виждаше тясна вратичка. Томас поясни, че тя водела към кухнята. Вратичката се отвори и в залата влезе дребна, тъмнокоса, усмихната жена. Томас обгърна с ръка раменете ѝ, и каза, че това е Бету, съпругата му. Жената ги поздрави тихо и все така усмихнато. После ги покани да седнат и постави на масата поднос с кана вино, чаши и купа сладки. Започнаха да ядат. Докато се хранеха, разговаряха за пътуването и разказваха дворцови клюки. Когато приключиха, Томас помоли Бету да покаже на Ранулф и на брата-послушник отредените за тях стаи. Когато тримата излязоха, той се обърна към Корбет и се вторачи в него със стряскащите си очи.

— Е, мастър Корбет? За какво съм притрябвал на един писар на английския крал?

Корбет остави чашата си на масата и отвърна.

— Става дума за негово величество крал Александър III. Както сам знаеш, той загина, падайки от скалите при Кингхорн Нес. Ти сам си предсказал смъртта му.

Томас кимна.

— Откъде разбра, че ще се случи така? — попита Корбет.

— Видях го — отвърна Томас и докосна леко челото си с пръст. — Виждам образи, сцени, картини, когато гледам във водата.

— Каква вода? — попита рязко писарят.

— Малкият народ — усмихнато отвърна Томас. — Наричат ги елфи и гоблини. Римляните ги наричали пикти, от „Pictus“, „нарисувани“. Слуховете за мен са верни. Живях при тях, макар и не единайсет години. Те са отхвърлени от обществото. Такъв съм и аз, може би затова споделям тяхната дарба да виждат бъдещето.

Корбет въздъхна и поклати невярващо глава. Томас се обърна и посочи една муха, която пълзеше по ръба на масата.

— Погледни мухата — всичко, което тя вижда и чувства, е тази маса. Нима можем да я виним, задето вярва, че единствените неща, които съществуват на този свят, са масата и тя самата? Същото е и с нас, мастър Корбет. Вярваме единствено в това, което можем да видим и пипнем!

— Чувал съм подобни философски аргументи и от мнозина учени — отвърна Корбет, — но все пак... да гледаш в бъдещето?

Томас стана и направи знак на Корбет да го последва. Отидоха до един от тесните процепи, които служеха за прозорци, и домакинът посочи надолу, където се виеше река Лодър.

— Виж, мастър Корбет, оттук виждаме много голяма част от реката, но ако плавахме с лодка по нея, какво щяхме да виждаме? Малка част пред нас, малко зад нас и бреговете от двете ни страни. Същото е и с времето. Въпрос на гледна точка!

Корбет се извърна и взе отново чашата си, наслаждавайки се на плътното, ароматно вино от Бордо.

— И тъй, къде точно си застанал ти във времето, за да познаваш бъдещето и да виждаш смъртта на кралете?

— Понякога просто става така, че знам — въздъхна Томас. — Но смъртта на Александър видях — във водата, в блюдото за пророкуване.

— Не разбирам. Какво видях?

— Видях краля и коня му — как падат от някакви скали на фона на нощното небе — отвърна Томас.

— И това е всичко?

— Това е всичко! Защо, нещо повече ли трябваше да има? — попита Томас.

— Но нали — възрази Корбет, — ти си предрекъл и самия ден на смъртта му!

— Нищо подобно не съм правил — заяви Томас. — Казах само открито на негово величество, че е близък денят, когато ще се представи пред Върховния съдник. Едва след като нещастиято се случи, хората започнаха да си измислят, че съм споменал точна дата.

Томас изгледа замислено Корбет.

— Ти си убеден, че кралят е бил убит, нали? Писарят кимна.

— Да — призна той с въздишка. — Убеден съм, че е убит, но кой го е убил, как и по каква причина — това не знам! Може би ти ще ми кажеш нещо по-точно?

Томас се засмя тихичко.

— Не, аз виждам само отделни картини, събитията, а не причините за тях и техните последици. Но мога да ти кажа — продължи той по-сериозно, — че виждам непосредствено застрашаваща те опасност. А също и че ме измъчва съжаление, задето си пропътувал толкова път за нищо.

Той отиде при писаря и постави ръка на рамото му.

— Ти трябва да откриеш истината, мастър Корбет. Да, аз предупредих краля, че го заплашва опасност, но като се има предвид обичая му да препуска като луд от единия край на кралството до другия, най-често в дълбока нощ, и придворният шут би могъл да му отправи също толкова основателно предупреждение. — Томас се извърна и погледна през прозореца. — За да не отиде напразно пропътувалият път, Хю, утре ще те заведе при Малкия народ, „нарисуваните“, пиктите, феите, наричай ги, както щеш. — Той се взря в Корбет.

— Ще дойдеш ли?

Корбет кимна.

— Чудесно! — възкликна Томас и потри ръце. — А сега е време за обяд!

Късно на следната утрин Корбет и Томас напуснаха Ърлстън и потеглиха на югозапад — към голямата гора Етрик. Ранулф и послушникът останаха в замъка. Томас обясни, че пиктите били потайни и враждебно настроени към пришълците, които ги изтласкали от техните земи. Ако се натъкнели на странник, рядко се отнасяли добре с него. Докато яздеха, Томас разказа на Корбет още много неща за пиктите — как някога те владеели Шотландия и дори нерядко преминавали голямата римска стена на юг, за да нападат и плячкосват колонизираните от Рим земи.

— Те имат своя, древна култура — поясни Томас. — Те идат от мрака и затова му се покланят, а земята наричат своя богиня-майка. Строили са свои укрепления по високите места, издигали са големи каменни кръгове и малки, сковани от греди къщурки.

Корбет и Томас яздеха през открити, широки поля. Стихоплетеца Томас посочи към три хълма, чиито черни силуети се открояваха рязко на фона на синьото небе.

— Това са Елдънските възвишения — обясни той. — Там пиктите имали своя крепост. Там ги срещнах за първи път — бяха излезли на лов. Погрижих се за раните на един от тях, а те ме взеха обратно със себе си, в голямата гора Етрик. — Той продължи усмихнато. — Затова суеверните хора разказват, че съм живял с елфите цели единайсет години. Малцина са виждали пиктите — заключи той, — и е разбираемо, че заради нравите им, защото са дребни и мургави и

много потайни, простите хорица да ги наричат елфи, феи и горски духове.

Корбет слушаше с увлечение разказите за този легендарен народ. Беше чувал подобни истории и в Уелс и на свой ред разказа за тях на Томас. После разговорът премина към легендите за крал Артур и Томас започна да обсъжда с него една епична поема, която пишел, наречена „Сър Тристрам“. После помоли писаря да му разкаже всичко, което знае за Уелс.

---

[1] Пс. 7:7 — (Бел. ред.) ↑

[2] Крал Едуард Изповедника (1003–1066) предпоследният крал на Англия от англосаксонски произход (преди норманското нашествие) — известен със своята набожност, основал Уестминстърското абатство, канонизиран след смъртта си за светец. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

Нощуваха в цистерцианския манастир в Мелроуз и продължиха на другата сутрин. Местностите, през които пътуваха, изглеждаха все по-диви и пусти, все по-рядко минаваха покрай някое селце или ферма, колкото повече приближаваха привидно безкрайната стена от дървета, която заемаше целия хоризонт. Корбет предположи, че са близо до гората Етрик. Когато я видяха пред себе си, писарят изпита чувството, че навлизат в друг свят. Първоначално под дърветата беше хладно и много красиво — слънчевите лъчи пронизваха короните им и слънчеви петна играеха по пирена и прещипа като светлината, проникваща през стъклописите по прозорците на някоя катедрала. Но постепенно започна да става по-тъмно, дърветата растяха по-нагъсто, стволите им бяха по-дебели и сякаш ги притискаха от всички страни, докато Томас насочваше конете им по едва забележима пътечка, позната само на него. Многогласното птиче пеене, толкова звънко и силно в покрайнините на гората, притихна и двамата пътници се движеха вече в пълна тишина. Някакви дребни животинки претичваха наоколо и се шумугваха из ниските храсталаци. Всяко пропукване на клонче, всяко необяснимо шумолене звучеше особено заплашително в студеното зелено мълчание на гората. Внезапно срещу тях от шубраците изскочи глиган — малките му червени очички и завитите зъби накараха Корбет да трепне уплашено, но животното продължи тромаво по пътя си.

Навлизаха все по-навътре в гората; дори Томас притихна; и двамата се чувстваха потиснати от тази изпълнена с напрежение тишина, прекъсвана много нарядко от присмехулното подвикване на някоя птица.

Корбет подкара коня си съвсем близо до коня на Томас.

— На прав път ли сме? — попита той тревожно.

Томас кимна.

— Почакай — промърмори той. — Ей сега ще ти покажа нещо.

Продължиха напред и след малко Томас посочи един червенолист бук. Корбет се взря по-отблизо в стъблото и видя, че в

кората беше издълбан някакъв клиноподобен знак и малък полумесец.

— Движим се в правилна посока — каза Томас, — и съвсем скоро ще стигнем.

Той продължи да язди напред, а кралският писар го следваше. Сега вече и Корбет забелязваше същия знак на някои от дърветата, покрай които минаваха. После изведнъж в пълната тишина се разнесе звучно, бълбукащо птиче чуруликане. Томас спря и направи знак на Корбет да последва примера му.

— Не мърдай — прошепна той. Подсвиркването се повтори. Този път прозвуча по-рязко, почти заплашително. Томас изду устни и отговори по същия начин, издигнал нагоре ръце като свещеник, благославящ паството си.

Подсвиркването се чу трети път, силно и ясно, после настъпи тишина. Корбет се взря в зеления мрак, напрягайки очи да забележи някакво движение, и едва не изкрещя от ужас, когато внезапно усети как нечия ръка докосва крака му. Погледна надолу и видя някакъв човек — дребен, мургав, с тъмна коса, която стигаше почти до кръста му, който го гледаше вторачено отдолу. Озърна се уплашено и видя още мнозина. Дребни и мургави, те едва биха достигали до гърдите на мъж с ръста на писаря. Бяха облечени в кожени елеци и панталони. Някои носеха и наметала, закопчани на шията с големи, пищно украсени игли. Всички бяха въоръжени с копия, малки лъкове и малки, но опасни на вид ками, пъхнати в коланите им. Наблюдаваха безизразно Корбет, докато водачът им разговаряше с Томас на някакъв език, напълно непознат на писаря. Направи му впечатление, че говорът им звучи като птича песен — бърз, пронизителен, чуруликащ. Водачът спря да говори и се поклони на Корбет, който долови как мъжете около него се поотпуснаха. Водачът взе юздите на коня на Томас, друг поведе коня на Корбет и всички потеглиха, навлизайки все по-надълбоко в гората.

Корбет очакваше селото на пиктите да е на някакво много тайно и скрито място, но скоро дърветата започнаха да редяят, слънчеви лъчи отново се промушваха през клоните им, а сетне се изсипаха като водопад над пътниците, когато те излязоха изпод балдахина на дърветата и се озоваха в обширна просека. Висока скала се издигаше в единия ѝ край, където течеше спокойно малка речица, по-скоро поток, и се виеше на широки завой. Къщите бяха разпилени наоколо —

ниски, дървени, със сламени покриви; обикновена селска картина, каквито Корбет бе виждал къде ли не — като изключим хората, все такива дребни и тъмнокоси, които му хвърляха плахи погледи изпод вежди.

— Хайде, Корбет! — подвикна Томас. — Тук сме сред приятели.

— Езикът им е толкова странен — отвърна Корбет. — Пък и се държат толкова особено! Томас се озърна и кимна.

— Някога са били горд народ, управлявали по-голямата част на днешна Шотландия, но първо келтите, после англите, саксите, а най-сетне и нормалите ги изтиквали все по на север от техните земи, навътре в тъмните дебри на огромните гори. Вече почти не смеят да напускат горите и много трудно биха се показали пред непознат, камо ли пък да го заговорят.

— Ами ако се бях натъкнал на тях, пътувайки сам? — попита Корбет.

Томас направи гримаса.

— Някъде на открито? Надали. А в гората биха те подминали, пък и ти никога не би ги забелязал. Но ако ги засегнеш или сториш зло на някой от тях — Томас се обърна отново и посочи рисунките по голямата скала — грубоватото изображение на жена с широки бедра и големи, кръгли гърди — ще те поставят в плетен кош и ще те изгорят жив, принасяйки те в жертва на тяхната богиня-майка.

Видя как Корбет се намръщи и продължи.

— Е, Хю, нима забрави какво става при вас, на кладите в Смитфийлд?

Корбет впери безмълвно поглед в него, после се загледа някъде встрани. Напрегнатото мълчание, надвиснало над двамата, се прекъсна, когато вождът на пиктите дойде и хвана ръката на Томас — като дете, което дърпа баща си, и го поведе към най-голямата къща, правейки знак на Корбет да ги последва.

Вътре беше тъмно и прохладно. Ухаеше слабо на окосена трева и на пирен. В един ограден с камъни кръг в средата на помещението гореше огън. Димът се издигаше нагоре и излизаше през дупка на покрива. Корбет се взря по-внимателно в подпорните греди на тавана и потръпна, защото по тях бяха наредени човешки черепи. Някакъв старец, увит в няколко дълги роби, седеше пред огъня; той вдигна поглед, когато Томас и Корбет седнаха с кръстосани крака на пода

срещу него и ги загледа над пламъците със сълзящи очи. Беззъбата му уста се разтвори в усмивка. Кожата на лицето му беше толкова тъмна и набръчкана, че Корбет неволно се сети за маймуната, която бе видял някога в кралската менажерия в Тауър. Поднесоха им ечемичена бира и плоски овесени питки. Започнаха да се хранят мълчаливо. Корбет чувстваше, че старецът ги наблюдава неотклонно. Междувременно беше влязъл и водачът на групата, която ги пресрещна в гората. Когато се нахраниха, угасиха огъня, но така, че останаха живи въглени. Върху камъните около огъня поставиха кръстосани клони. Върху тази импровизирана решетка сложиха голям кръгъл съд от кована мед, украсен по ръба с птици, кучешки глави и всякакви други животински фигури. Украсата беше дело на голям майстор, фигурите сякаш всеки миг щяха да оживеят. Вождът стана и поднесе на Корбет една чаша, подканвайки го със знаци да изпие гъстото козе мляко. Питието беше подправено с някакви треви с остър аромат, които му придаваха стипчив вкус, дори малко лютеше, та писарят почувства гърлото си като попарено.

Старецът започна да припява нещо, а Корбет внезапно чувства как в душата му нахлува покой.

Бръчките сякаш се изтриха от лицето на стареца, докато той изпадеше в транс, очите му се изясниха, станаха яркосини, насочени в необятното. Корбет отклони поглед от него и се озърна. Стаята като че ли бе станала по-голяма. Изведнъж той видя Томас, който се взираше в него сякаш през мъгла.

— Погледни във водата, Хю, и виж това, което те вълнува!

Корбет погледна надолу, към водата. Пред него изплува съвсем ясно, живо женско лице — милото лице на отдавна починалата му жена. Той понечи да докосне водата, но някой задържа ръката му. После той видя и детето си, и много други, които отдавна бяха напуснали този свят. Видя и Алис — прекрасните ѝ черни коси се развяваха около красивото ѝ лице; и още много образи и картини, ясни, пъстри, като живи. Корбет напълно забрави хората, които го бяха наобиколили, толкова силно го бе развълнувало видяното във водата.

— Съдбата на краля — прошепна той. — Кингхорн! Образите във водата изчезнаха и скоро се появи нова картина — той видя конник и кон, които политаха надолу от висока скала. Конят беше бял, от раменете на конника се развяваше широко наметало, червената му коса

също се вееше в мрака, докато той падаше с широко отворени очи в тъмната бездна, разтворил уста в безмълвен вик.

Писарят почувства горчив вкус в устата си и опита да се върне към действителността. Бореше се да прочисти съзнанието си, да пропъди връхлетелия го хаос от впечатления. Вдигна очи; старецът беше изчезнал. На негово място седеше млад мъж с ясен поглед. Черната коса падаше до раменете му. Корбет се вгледа в него.

— Кой си ти? — попита той.

— Аз съм Мракът — отвърна мъжът с нисък, приятен и напълно разбираем глас. Корбет се взря в очите му и долови нещо заплашително; каквото и да говореше Томас, тук имаше някаква злонамереност. Това не беше просто Малкият народ, хора от древни, примитивни племена. Струваше му се, че зад тях се крие някакво прастаро зло. Той отново се опита да дойде на себе си. Логика и здрав разум! Това му трябваше сега. Припомни си нетърпеливо, че не е изпълнил задачата си; Бърнел чакаше. Имаше загадки, а нямаше решения. Сети се отново за Цицерон.

— *Cui bono?* — прошепна той. — В чий интерес е това?

— Погледни във водата, писарю! — гласът беше по-плътен и малко рязък, като че ли говорещият бе доловил вътрешния му конфликт. Корбет се взря отново в чистата вода. Пред очите му изплува великолепен златист лъв. Той тичаше из тесните улици на Единбург, лапите му разплискваха реките от кръв, които се стичаха надолу от замъка. Лъвът се извърна, оголи зъби и впери очи право в Корбет. Писарят изтръпна. Звярът не откъсваше поглед от него, снишил се за скок, с присвити задни лапи и потръпваща опашка — после скочи. Корбет се огледа и се опита да стане. Черепите по напречните греди разтвориха челюсти и започнаха да се смеят. Сега Корбет видя Дьо Краон, седнал в онази мизерна кръчма. Аарон, телохранителят на Бенстийд, се взираше в него през тълпата на пиршеството, а Бенстийд го гледаше с укор. Той разбираше, че трябва да се махне оттук, но стените на стаята се завъртяха около него и той се остави с облекчение да бъде погълнат от мрака.

Когато се събуди, лежеше на тревата, под открито небе. Примигна, протегна се и установи, че се чувства спокоен и отпуснат като след дълъг и здрав сън, но гърлото му още пареше. Тогава си припомни колибата, съда с вода и ужасяващите видения. Седна и се

огледа; намираше се на широка ливада, конете бяха спънати наблизко и пасяха. Томас седеше до него, дъвчеше стрък трева и го гледаше замислено. Корбет се извърна и видя зад себе си покрайнините на гората.

— Добре ли си, Хю? — попита той. Корбет кимна.

— Но къде се намираме? Къде остана селото в гората? Какво се случи? — отвърна той удивено.

— Тръгнахме си — поясни Томас. — Това беше вчера. Ти спа през цялата нощ. Тази сутрин те качих на коня и двамата потеглихме обратно.

Корбет кимна, стана и отиде встрани, за да се облекчи. После се изми в бистрата, студена вода на близкия поток, двамата се погрижиха за конете си и хапнаха от плоските, безвкусни питки, които Томас бе взел със себе си от селото. Корбет помнеше ясно всичко, което бе видял снощи и се държеше по-резервирано с Томас; злото, чието присъствие бе доловил в онази колиба, не можеше да бъде пренебрегнато с лека ръка. Запита се какво всъщност бе научил. Струваше му се, че във всичко се крие нещо дребно, но с голямо значение. Знаеше, че златисточервеният лъв е символ на рода Брус, но какво означаваше кръвта? Кралеубиец ли беше Брус? Нима бе планирал убийството на Александър, за да се добере до трона?

Корбет се извърна към Томас, който не проронваше и дума.

— Видя ли лъва? — попита той. Стихоплетеца кимна.

— Видях го — отвърна той, — видях и реките от кръв. Той изгледа остро писаря.

— Това далеч не означава, че Брус е убиец — продължи той. — Ти видя това, което предстои да се случи, а не нещо, което вече е било. А аз видях още много неща, когато ти изгуби съзнание.

— Какво видя?

Стихоплетеца притвори очи и занарежда напевно:

От кулите на Карик спасителят ще слезе — Лъвът червен на Брус на трона ще възлезе; Но Брус ще падне в клопка на врага коварен; Ще предаде планинците предателят покварен. Години двадесет без три Шотландия ще крее Докато от английска кръв Банокбърн прелее.

— Какво означава всичко това? — попита рязко Корбет.

Томас се усмихна.

— И аз не знам, но Червеният лъв не е лорд Брус, нито дори синът му, граф Карик, а неговият внук, който сега е дванадесетгодишен. — Томас въздъхна и допълни: — Тълкувай го, както щеш.

Продължиха по пътя си. Говореха малко, съзнавайки напрежението, възникнало между тях. Спряха в Мелроуз и на другото утро бяха в Ърлстън. Корбет се зарадва, когато видя Ранулф, вече ужасно отегчен от простите радости на провинцията, и не по-малко нетърпелив от господаря си да приключват работата си тук и да потеглят. Корбет благодари любезно на домакините си, но не прие поканата да им погостува още, а настоя, че се налага да продължи незабавно. Тръгнаха си още същия ден. Корбет изгаряше от нетърпение да се върне в Единбург. Знаеше, че е научил нещо важно, а още не можеше да го залови сред бъркотията от впечатления в съзнанието си. Поне въпросът с пророчествата се изясни, макар и по съвсем неочакван начин. След три дни усилена езда Корбет и спътниците му стигнаха Единбург. Накрая ги настигна внезапна лятна буря, и дъждът ги измокри до кости. Ранулф мърмореше, задето господарят му настояваше да препускат толкова бързо, забравил напълно първоначалната си радост, че отново са на път; хленчеше, че го боли гърбът и че се е претрил от седлото. Послушникът си мълчеше, но от време на време отбелязваше сухо, че е изкупил поне хиляда години в чистилицето от сметката, която душата му дължеше Богу.

Тримата преминаха с радост през широката порта на абатството Холируд, но Корбет веднага долови, че нещо не е наред. Появи се един прислужник, за да поеме конете им, но щом видя Корбет, видната хукна обратно, като остави тримата пътници под проливния дъжд. Върна се с приора, който дойде съпроводен от млад червенокос мъж с лека ризница. Слабото лице на приора бе преbledняло от безпокойство. Той кимна на Ранулф и на послушника, а после се обърна към Корбет.

— Съжалявам, Хю — каза той почти шепнешком. — Прислужникът ти може да остане тук, но ти трябва да тръгнеш с този рицар. — Той се обърна и посочи младия мъж до себе си. — Това е сър Джеймс Селкърк. Чака те тук от вчера. Пристигна със заповед да те арестува. Заповедта е подписана от епископ Уисхарт.

— В какво съм обвинен? — попита рязко Корбет. Приорът доби още по-уплашен вид, преглътна и отвърна с усилие:

— В убийство и държавна измяна! О, Хю — допълни той, — не се съмнявам в невинността ти, но трябва да отидеш, за да очистиш името си от сянката на съмнението.

Корбет кимна. Беше прекалено смутен и объркан, за да разпитва за подробности. Каза си, че сигурно е станала някаква грешка, но после си припомни, че е само обикновен английски писар в чужда страна. Спомни си Лаунмаркет, черния силует на бесилката, престъпника, когото влачеха към ешафода, и положи голямо усилие, за да не затрепери. На добър, уверен английски, макар и с твърд шотландски акцент, Селкърк му каза да се качи обратно на коня си. Когато Корбет изпълни нареждането, шотландецът завърза здраво китките му за седлото, прокара въжето под корема на коня и с другия му край завърза и глезените на писаря. Появиха се още шестима души, доведоха оседланите им коне. Корбет успя само да извика на Ранулф да не излиза от абатството и да не предприема нищо, и Селкърк поведе коня му в тръс, вън от стените на Холируд.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

Яздиха кратко, но напълно достатъчно Корбет да чувства болки по цялото тяло, сякаш го бяха били. Селкърк ги преведе през града, нагоре по скалистото възвишение, преминаха дървения подвижен мост и влязоха в замъка. Освен че го болеше цялото тяло, Корбет бе вирвода и му се повдигаше. Смъкнаха го от коня и го повлякоха към високата кула. Опита се да възрази, но Селкърк го удари през устата и го бутна през обкованата с гвоздеи врата. Писарят се подхлъзна, залитна и се запрепъва надолу по тесни каменни стъпала, които водеха към подземията на кулата. Беше тъмно и влажно; стените блестяха от стичащата се по зеленикавия мухъл вода. Когато Корбет стигна най-долу, го посрещна тъмничарят, облечен с мръсен кожен елек, панталони и ботуши, изгледа го отегчено и прибра наметалото, колана и камата му. Поиска от Селкърк някаква заповед, той му подхвърли малък пергаментов свитък и му нареди да побърза. Тъмничарят въздъхна, избра един ключ от връзката, която висеше на колана му и потътри тлъстото си тяло по тесен, слабо осветен ходник, край многобройни килии. Спря пред една, отключи вратата и подкани Корбет с жест да влезе. Селкърк го блъсна вътре и го накара да седне на една каменна издатина в стената, подобна на пейка; развърза глезените и китките му и веднага ги окова в белезници, привързани с вериги към стената. Корбет можеше да се движи, но белезниците се впиваха в плътта му при всяко по-рязко движение. Селкърк се изправи, огледа добре Корбет и го потупа покровителствено по главата.

— Е, мастър писарю — каза той иронично. — Опитай сега да кръстосваш из цяла Шотландия.

Поклони му се на подбив, разсмя се и излезе. Тъмничарят излезе след него и заключи вратата зад себе си.

Корбет остана неподвижен, вперил поглед в мократа стена; килията беше тясна и задушна — през един зарешетен отвор високо в стената влизаха малко въздух и светлина. В най-отдалечения ъгъл имаше няколко стиски слама, хвърлени на пода — той предположи, че

това е постелята му. Изправи се, но установи, че веригата е прекалено къса и не може да стигне дори дотам. Отпусна се на пейката и се зачуди колко ли ще го държат на това място. Обвинен беше в убийство и държавна измяна, но чие убийство и в какво се изразяваше държавната измяна? Зарешетеният отвор над главата му потъмня и Корбет затрепери от студ — беше все още мокър от пътуването под дъжда, а сега му беше и студено и го измъчваше глад. Появи се тъмничарят с чаша блудкава вода, купа недоварено месо и малко твърд, престоял хляб. Корбет погълна лакомо храната под безразличния му поглед, но когато се опита да зададе някакъв въпрос, тъмничарят го удари през устата, взе купата и излезе, клатушкайки се, от килията. Корбет се опита да заспи, но не можа и остана да лежи така, треперещ от студ. Направи опит да подреди мислите си, но без успех — така и не можа да се успокои. Чу драскане по пода на килията и забеляза две тъмни сенки точно пред ивицата слаба светлина под вратата. В килията се промушиха още плъхове и Корбет започна да ги рити, без да обръща внимание на букаите, които се впиваха в глезените му. Плъховете се разбягаха и той се отпусна отново на пейката, задъхан, почти хлипащ от страх и гняв. Впери очи в решетката на стената и се замоли по-бързо да дойде утрото.

Отворът в стената започна да изсветлява, а скоро и слънчевите лъчи проникнаха в килията. Тъмничарят се върна с кана вода. Корбет я изпи, седнал сред мръсотията, впери очи в прозорчето, преследван от страхове за следващата нощ. Постара се да се успокои и да си обясни защо трябваше да бъде арестуван, и кой стоеше зад всичко това. Малко успокоение му донесе мисълта, че поне случаят го срещна със сър Джеймс Селкърк, същия, който бе открил тялото на крал Александър. Каза си кисело, че може би дори ще успее да го поразпита, ако се удаде такава възможност. Замисли се отново върху тайнствените обстоятелства около смъртта на краля, но виденията, които му се бяха явили в селото на пиктите, го преследваха натрапчиво. Поспа малко, но сънят му бе прекъснат грубо, когато вратата на килията се отвори с трясък и вътре влезе Селкърк. Той освободи краката му, издърпа го рязко, докато писарят стъпи на крака и го изтика навън. После го поведе напред по коридора, нагоре по стълбите, и най-сетне се озоваха навън, на чист въздух и светлина. Корбет се обърна към Селкърк.

— Къде ме водиш? — попита той настоятелно.

— Водя те при епископ Уисхарт, англичанино. Корбет поклати глава.

— Държа да получа обратно наметалото си, камата и колана — каза той. — А също и топла храна и вино.

Селкърк се ухили и отвърна:

— Ти си предател и затворник. Нямах право да предявяваш претенции.

Корбет бе толкова изтощен, че всичко му беше все едно.

— Аз съм упълномощен представител на английската корона — реши да послъже той. — Държа да получа вещите си и храна.

Селкърк кимна.

— Така да бъде — измърмори той. — Това не променя нищо. Ела.

Той го отведе в кухнята на замъка, където един от готвачите даде на Корбет ейл и блюдо, пълно с месо и зеленчуци. Когато той се нахрани, Селкърк му подхвърли вещите, които бе взел вчера; Корбет ги взе и последва Селкърк по някакви стълби, които водеха нагоре в замъка, докато накрая двамата се озоваха в малка, полутъмна стая.

В другия край на стаята, в кръга светлина, хвърляна от факлите по стените и няколко свещи, седеше дребен, плешив мъж, потънал в диплите на богатата си роба. Корбет позна Уисхарт, епископа на Глазгоу. Той вдигна очи, когато Корбет влезе.

— Влизай, писарю — подвижна той и остави ръкописа, който четеше. — Хайде, сър Джеймс, дай стол на госта!

Корбет седна, а епископът наля чаша греяно вино с подправки и му я поднесе. Селкърк се отпусна на друг стол до него. Епископът се зае да подрежда свитъците на масата пред себе си, докато Корбет, вбесен от целия фарс, не стана, за да напълни отново чашата си.

— Ваша милост — започна той рязко — бях арестуван и хвърлен в тъмница, без никой да ми е предявил обвинение. Аз съм писар от съда и кралската канцелария, служа на негово величество краля на Англия. Освен това съм упълномощен пратеник на негова светлост английския лорд-канцлер. Уисхарт се усмихна.

— Мастър Корбет — отвърна той, — не ме е грижа, дори да си брат на английския крал. Кой ти дава право да обикаляш страната и да разпитваш шотландците за смъртта на техния крал? Кой ти е дал такива пълномощия?

Корбет отдавна се боеше от този въпрос, съзнавайки, че рано или късно някой ще му го зададе. Той сви рамене, за да прикрие смущението си.

— Аз съм пратеник — каза той. — Това ми е работата, да събирам сведения. Пратениците на вашия двор вършат същото в Англия.

Уисхарт се усмихна едва доловимо и се приведе напред, опирайки пръстите на ръцете си един в друг.

— Мислиш, че покойният крал е станал жертва на убийство, така ли? — попита той.

— Да, убеден съм в това — каза бързо Корбет. — Сигурен съм, че е бил убит. Бих могъл да те излъжа, да се опитам да те заблудя, но вместо това ти казвам чистата истина. Зная, че е бил убит, но от кого и защо — това не мога да разбера.

Уисхарт кимна и Корбет почувства, че напрежението в стаята спадна осезаемо.

— Мастър Корбет — започна епископът. — Аз също предполагам, че негово величество може да е бил убит, но не ме е грижа! — Той размаха предупредително пръст към Корбет. — Не ме разбирай погрешно. Александър не беше свършен, и в никакъв случай не бе въплъщение на добър християнин и рицар, но като крал управляваше Шотландия добре. Опази я от обвързване с тази или онази чужда сила, не ни въвлече във войни извън нашите граници, не ни постави под чуждо влияние. — Гласът на Уисхарт зазвуча по-силно и вдъхновено. — Единственото, за което ме е грижа, англичанино, повече, отколкото за близките ми и дори за църквата, е Шотландия. Александър служи вярно на Шотландия, но се провали, защото не се погрижи да остави наследник, въпреки че взе за жена тази френска уличница.

— Кралица Йоланда е бременна — възрази Корбет, учуден от реакцията на епископа.

— Кралица Йоланда — отвърна епископът твърдо, — не е бременна. Това е сигурно; сега тя ще се върне във Франция, унищожавайки всякакви надежди за съюз.

— Но все пак е била бременна, нали? Уисхарт поклати глава.

— Не. Било е това, което лекарите наричат „фалшива бременност“, предизвикано от внезапната смърт на съпруга ѝ, и

чувство за вина, свързано с тези събития. Или Бог знае какво друго!

— Ами съюзът? Уисхарт отново се усмихна.

— Нима не знаеш? Александър проявяваше интерес към новия френски крал, Филип IV, и неговите планове за Европа. Бракът с Йоланда дьо Дрьо беше само първата стъпка към установяването на съюз между двете държави. — Уисхарт сви рамене. — Действително, това се пазеше в тайна. Идеята не ми се нравеше, но Александър беше упорит. Той така и не прости обидата на вашия крал.

— Каква обида? — отвърна Корбет, искрено удивен. — Кога е било това?

— През 1278 година — отвърна Уисхарт. — В Уестминстър, по време на коронацията на вашия крал. Едуард I поискал с право от Александър да положи клетва за васалска вяроност за своите земи в границите на Англия и Александър се съгласил. Но сетне англичанинът поискал от краля да положи подобна клетва и от името на Шотландия. Александър основателно отказал, изтъквайки, че правото да управлява му е дадено от Бога, а не от Едуард. Тази обида той никога не прости на Едуард.

— Не знаех това — промърмори Корбет. — Но ти каза, че също си убеден в убийството.

— Не — възрази Уисхарт. — Казах, че може и да е бил убит. Но като се има предвид какъв живот водеше, много вероятно бе рано или късно да го сполети насилствена смърт. А ако наистина е бил убит, не е толкова важно кой точно е извършил убийството, а защо. Ако става дума за лично отмъщение... — Уисхарт замълча и сви рамене. — Но ако това е политическо убийство, което има отношение към съдбата на Шотландия, тогава то представлява интерес за мен.

— Значи Твоя светлост не се вълнува особено...

— Моя светлост — прекъсна го Уисхарт, — се вълнува дори много. Но какво бих могъл да сторя? Да настоявам за публично разследване на смъртта на краля? А какво ще стане, ако се окаже, че виновникът е лорд Брус например, а? Знаеш ли, мастър писарю? Гражданска война, ето какво. Не, това не е начинът.

— Така че — поде Корбет, — ти се интересуваш от всичко, което бих открил. А защо тогава ти трябваше да ме хвърляш в тъмница и да ме излагаш на грубостите на това нищожество? — Корбет посочи Селкърк.

Селкърк се наежи и понечи да се изправи, но Уисхарт го възпря с жест.

— Да, Корбет, извънредно много ме интересува всичко, на което се натъкнеш при търсенията си. Сър Джеймс и килията трябва да ти послужат просто като предупреждение да не стигаш прекалено далеч, и да не си въобразяваш много поради това, че в момента държавата ни е отслабена.

— Ами обвинението в убийство? — попита тихо Корбет.

— но — отвърна с усмивка епископът, — става дума за убийството на Томас Ерсилдун, оръженосецът, когото си разпитвал надълго и нашироко през нощта след пиршеството. Открили го удушен в църквата „Сейнт Джайлс“ преди седмица — епископът потисна прозявката си. — Беше млад, силен мъж, та се съмнявам, че ти би могъл да го удушиш. Освен това междувременно научихме, че в деня, когато е бил убит, ти си бил далеч от Единбург. Все пак смъртта му беше добър претекст да те арестуваме и задържим, в случай, че ти хрумнеше да се оплачеш на господарите си в Лондон!

Корбет седеше мълчаливо и мислеше. Ерсилдун беше мъртъв. Това сигурно имаше някакво значение, но той беше много зает да следи думите на Уисхарт, за да има възможност да обмисли този въпрос. Освен това беше изтощен и му се спеше.

— И тъй — каза той уморено, — какво искаш от мен?

— Засега нищо — отвърна Уисхарт. — Искам само да знаеш, че няма да те задържа в тъмницата, нито пък ще те пропъдя от Шотландия — но при едно условие. Ако разбереш със сигурност, че кралят е бил убит, да ми го съобщиш, и да ми кажеш и името на убиеца. В замяна на това аз — епископът се поизправи в стола си, — ще ти помагам, с каквото мога. Сър Джеймс Селкърк — той кимна с глава на рицаря, седнал до Корбет, — ще ти оказва помощ, каквато пожелаеш. Какво ще кажеш, английски писарю?

Корбет се опита да събере мислите си. Ако не приемеше, това би означавало край на мисията му. Ако приемеше, трябваше да сподели поне някои от заключенията си с Уисхарт. Той кимна.

— Ще приема предложението на твоя светлост, но първо трябва да ти задам някои въпроси.

Уисхарт бе видимо изненадан, но прие.

— Така да бъде. Какви са тези въпроси?

— Ти си присъствал на заседанието на съвета през нощта, когато загинал кралят. — Уисхарт кимна. — Забеляза ли нещо необичайно? Знам, че настроението на краля се подобрило внезапно — първо бил много мрачен, а после изведнъж грейнал от радост. Знаеш ли каква е била причината?

Уисхарт поклати глава.

— Не, и аз забелязах промяната в настроението му, но не обърнах особено внимание, защото крал Александър поначало беше лесно възбудим, с променчив нрав. Съветът бе свикан по съвсем незначителен повод. Струва ми се, че Ситън знаеше нещо повече, но тук може да ти помогне вашия посланик Бенстийд, двамата със Ситън бяха много близки. Помня само, че по едно време кралят разговаряше развълнувано с Дьо Краон, и че Дьо Краон изглеждаше много доволен. Останалото го знаеш.

Корбет загледа внимателно Уисхарт. Искаше му се да се махне оттук, за да размисли спокойно. Беше му ясно защо Уисхарт бе наредил да го арестуват, а после да го доведат тук гладен и изтощен; искал е да му заложи клопка. Внезапно му стана ясно, че и епископът, като всички останали е убеден в някаква негова друга, тайна мисия, и че се е надявал да измъкне от него признание. А тъй като не успя, щеше да го ангажира с действителното издирване на убиеца на краля. Какво пък, сви рамене Корбет. Щеше да продължи издирването, а сетне щеше да се върне в Англия. Въпросът кой ще наследи шотландския престол не го вълнуваше. Но съществуваха още неизяснени въпроси.

— Знаеш ли дали в дните непосредствено преди смъртта си — поде той, — кралят е вършил нещо необичайно? Нещо, неприсъщо за него?

Уисхарт помисли малко, после поклати глава.

— Не — отвърна той. — Беше кисел и избухлив. Знам, че се канеше да изпрати личния си изповедник, отец Джон, в Рим с някаква тайна лична мисия, която не бе обсъждал нито с мен, нито със Съвета.

Корбет долови нотка на засегнато самолюбие у този висш свещенослужител, който държеше да е осведомен за всичко.

— Замина ли отец Джон?

— Не — каза Уисхарт. — Всъщност, точно преди да потегли за Кингхорн, кралят ми нареди да предам на отца да не тръгва, а да чака

завръщането му в замъка.

Корбет потри уморено очи, правейки се на по-изтощен, отколкото беше всъщност.

— Твоя светлост — каза той, — наистина трябва да поспя.

— Можеш да останеш в замъка, тук си добре дошъл — каза епископът.

— Не, не, трябва да се върна в абатството. Но бих се радвал, ако сър Джеймс ме придружи по обратния път. Не са малко неприятностите, които могат да сполетят непредпазливия пътник.

— Много вярно! — възкликна Уисхарт. — Безгрижието е опасно нещо! Сър Джеймс, ще бъдеш ли така добър?

Селкърк кимна и Корбет се сбогува набързо с епископа.

Връщането в абатството не бе ознаменувано с никакви събития. През повечето време яздиха в мълчание. След като събуди вратаря, дърпайки с все сила звънеца при портата, Корбет влезе в Холируд, посрещнат от разтревожения приор и угрижения Ранулф. Отказа да отговаря на въпросите им, но ги успокои, и освободи сър Джеймс Селкърк с покровителствено потупване по бузата, сякаш той бе обикновен паж. Следващите два дни прекара в килията си, за да се възстанови от пътуването и прекараната в тъмницата нощ. Не разказа нищо за премеждието нито на Ранулф, нито на приора, но ги увери многократно, че всичко е наред, и ги остави да се грижат за него. Стигаше му да лежи, да размишлява и да преценява. От време на време записваше на малки късчета велен хрумванията си, свързани с наученото през изминалите седмици. Започваше да се очертава някаква схема на събитията, но тя беше все още неясна и объркана.

На третата вечер след завръщането му от замъка той внезапно обяви, че тръгва за Кингхорн. Ранулф простена и започна да възразява, но Корбет, напълно отпочинал, настоя слугата му да стегне багажа и да предприеме необходимите приготовления. Нареди също на останалите си двама спътника, които Бърнел бе пратил с него, да го придружат, въоръжени до зъби. Купи провизии за пътуването от кухнята на абатството и уведоми приора, че ще отсъства поне два дни. Приорът се осведоми за причината на това пътуване.

— Казвам ти го поверително — отвърна Корбет. — Трябва да видя кралицата, преди тя да отпътува обратно за Франция.

— Но тя е бремна! — възкликна монахът. — Не е възможно да се върне в родината си!

— Ако беше бремна — каза загадъчно Корбет, — никой не би я пуснал да си върви.

Приорът поклати смаяно глава и си тръгна.

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

Рано на следното утро Корбет и тримата му спътници потеглиха към Куйнсфери, добре въоръжени. Не срещнаха никакви препятствия по пътя си, макар Ранулф да настояваше, че видял някакъв ездач, който ги наблюдавал, докато прекосявали моста при Далмени. Корбет не пренебрегна предупреждението и напомни още веднъж на всички да бъдат бдителни, докато не стигнат до другия бряг на Форт. Прибраха конете в конюшната край къщурката на лодкаря и платиха, за да ги нахранят и наглеждат, докато господарите им се върнат. Лодкарят бе отвъд Форт, затова Корбет позволи на спътниците си да починат; отвориха вързопите с провизии, хапнаха, пийнаха и после полегнаха на песъчливия бряг, обрасъл тук-там с трева. Наслаждаваха се на обедното слънце, заслушани в птичето чуруликане, в постоянното жужене на пчелите и песните на щурците. Корбет задряма. Събуди го Ранулф с вестта, че лодкарят се е върнал. Корбет отиде да говори с него; първоначално човекът отказа да ги превози, твърдейки, че е уморен и иска да си почине. Корбет предложи да плати двойно повече от обичайната сума, и скоро всички бяха в лодката, на път към отсрещния бряг. Лодкарят хвърли поглед към тежката кесия на писаря и попита с хитро изражение дали той не би искал да научи още нещо. Писарят поклати отрицателно глава.

— Е — поде задъхано лодкарят, докато теглеше греблата, — аз пък мисля, че знам нещо ново, което бих могъл да ти разкажа.

— Какво е то? — попита развълнувано Корбет. Човекът се ухили.

— На този свят нищо не е безплатно, сър, и човек като мен трябва да работи, за да изкарва прехраната си.

Корбет бръкна в кесията и извади няколко монети.

— Да видим тогава дали ще заслужиш това. Човекът спря да гребе и се облегна на веслата.

— Става дума за другия лодкар, дето се удави. В същия ден, когато кралят прекоси Форт, само че рано сутринта, той превозил някакъв французин през реката.

— Това ли е всичко? — попита разочаровано Корбет. Човекът сви рамене.

— Така разказва вдовицата му — отвърна той. — Рекох си, че новината ще струва нещо!

Корбет подхвърли монетите в скута му и човекът започна отново да гребе.

Пристанаха в Инвъркийтинг и тръгнаха нагоре, по скалистия път. Лятното слънце напичаше гърбовете им. Минаха край Абърдур и стигнаха Кингхорн Нес. Корбет им показва мястото, откъдето се предполагаше, че е паднал крал Александър, после заслизаха надолу по пътеката към Кингхорн. Когато пристигнаха, установиха, че в замъка цари суматоха; дворът беше пълен с коли, натоварени догоре с денкове, сандъци и вързопи. Наоколо се щураха слуги, благородници крещяха заповеди, така че на пътниците им се наложи да отведат сами конете си в конюшната, вече почти напълно празна. Корбет нареди на спътниците си да почакаат и тръгна да търси Александър, кралския доставчик. Откри го в един ъгъл на залата, полупиян. Той впери мътен поглед в писаря и зяпна.

— Виж ти, това бил Корбет, английският писар — изфъфли той. — Още въпроси ли имаш?

Корбет се усмихна тактично и седна срещу него.

— Да — каза той. — Честно казано, има още въпроси и първият от тях гласи: Какво е всичко това? Защо е цялата тази суматоха? Какво става?

— Какво става ли? — измърмори Александър. — Кралицата заминава, ето какво става. Френските кораби са потеглили и са вече близо. Ще пристанат в Лийт след някой и друг ден, и тогава тя ще си тръгне — той се оригна шумно. — И по-добре, така казвам аз. Бременна била! Толкова е бременна, колкото съм и аз!

— Че защо и е било да се преструва? — попита Корбет. Събеседникът му избърса устни с мръсния си ръкав.

— Откъде да знам. Женски истории. Чувал съм, че такива неща са ставали и преди — той се приведе, почесвайки червения си нос. — Пък може да е заради французите!

— Какво искаш да кажеш? — сопна се Корбет.

— Ами кой знае — поде Александър, — може пък французите да са й казали да се престори на бременна, че да остане по-дълго в

Шотландия!

— И защо е трябвало да остава тук? Александър се зазяпа в някаква точка над главата на Корбет.

— Откъде да знам — измънка той. — Само така си мисля, това е всичко.

Корбет помълча, сетне подхвана отново.

— Каж ми — обърна се той към Александър, — Кой е французинът, прекосил устието на Форт, но така и не пристигнал в Кингхорн?

— Кой е човекът, предал известието на портата на Кингхорн, писмото до кралицата, в което пишело, че кралят ще пристигне покъсно същия ден, и че тя трябвало да нареди на доставчика да чака него и спътниците му с коне в Инвъркийтинг? Та дори била спомената любимката му, кобилата Тамезин. Най-загадъчното е, че известието е било получено тук часове преди кралят изобщо да реши да потегли за Кингхорн.

— И най-важното — какво е научил Александър по време на заседанието на съвета, та настроението му се е подобрило толкова рязко? Какво го е накарало да потегли на път, излагайки се на огромна опасност — искал е да ухажва кралицата, от която изобщо не се е интересувал в продължение на седмици преди това?

— Защо най-сетне, след като кралят не пристигнал в Кингхорн, кралица Йоланда не е изпратила хора да го търсят? Каква е истинската причина за нейната фалшива бременност?

Корбет уморено огледа списъка. Изобщо не напредваше. Може би беше време да си тръгва, за да уведоми Бърнел, че се е провалил. Опита още веднъж да се срещне с кралицата, но нейният дебел и надут шамбелан го уведоми грубо, че кралица Йоланда напуска Шотландия, и че няма намерение да си губи времето в разговори с когото и да било. Отчаян, Корбет реши да остане още малко, а после да се върне в Единбург. Помоли Ранулф да се опита да измъкне междуременно някакви сведения от новата си любовница, но не вярваше, че от това ще излезе нещо. Изминаха още два дни, кралицата така и не пожела да се види с него и той нареди на Ранулф да стяга багажа. Прислужникът отново имаше възражение, но Корбет беше непреклонен и младият човек трябваше да се подчини. Въпреки това не спря да мърмори за странните хрумвания на господаря, заради които препускат като луди

насам-натам из тази дива страна, толкова различна от Лондон, и толкова по-сучна. Тъкмо беше намерил разтуха, и Корбет отново го повеждаше на път. Помислеше ли за лейди Агнес, Ранулф въздишаше отчаяно — тя се оказа страстна любовница, още от първия път, когато вдигна дантелените ѝ фусты. Оттогава досега лейди Агнес дори не чакаше подкана, а когато двамата лежах изтощени в постелята ѝ, го забавляваше с остроумието си и уменията си да имитира кого ли не — особено онзи надут английски писар, Хю Корбет. Ранулф въздъхна. Надали щеше някога да разбере господаря си. Зае се бавно да събира багажа си, напомни на спътниците си да сторят същото, и се сбогува по подобаващ начин с лейди Агнес. Седмица след като пристигнаха в Кингхорн, те потеглиха на път, обратно към Инвъркийтинг.

Ранулф се опита неколкократно да заговори господаря си, но той беше прекалено потиснат, за да отговаря на въпросите му.

— Така или иначе разговорът с лейди Йоланда нямаше да си струва труда — опита се да го успокои Ранулф. — Лейди Агнес ми каза — все се подбиваше и говореше за девственици, които се правят на бременни!

Корбет дръпна рязко юздите на коня си и се обърна към стъписалия Ранулф.

— Какво?! — изрева той. — Какво била казала? Ранулф повтори последните си думи.

— Истина ли е това?

пристигнал в Кингхорн?

— Разбира се — потвърди мрачно прислужникът. — Точно така казваше. Защо?

— Няма значение.

Корбет бръкна в кесията си.

— Вземи тези златни монети и върви — върни се в замъка и помоли лейди Агнес да дойде при нас в Инвъркийтинг. Ако не приеме златото, предупреди я, че ще се върна със заповед за арестуването ѝ. Върви!

После се обърна към единия от хората на Върнел.

— Дай му коня си, ти ще вървиш пеш. Продължиха към Инвъркийтинг и влязоха право в кръчмата, където бе казал, че ще чака Ранулф. Писарят не можеше да си намери място от вълнение. Смътните идеи, които се въртяха в ума му, добиваха ясна форма и

последователност. Сенките се оттегляха и на тяхно място се появяваше нещо съвсем разбираемо. Разположи се край една мръсна маса и зачака нетърпеливо пристигането на Ранулф. Когато той най-сетне се появи, съпроводен от видимо смутената лейди Агнес, Корбет незабавно му нареди да излезе и посочи на дамата пейката срещу себе си. Наля й чаша от най-доброто вино, което можеше да предложи западналата кръчма, и се приведе напред.

— Лейди Агнес, кажи ми какво си имала предвид, когато си говорела за девственици, които се преструват на бременни?

Жената, и без това зачервена, пламна цялата, докато си играеше с чашата.

— Това беше шега — измънка тя. — Искаше ми се да развеселя Ранулф.

— Не, Агнес — прекъсна я рязко Корбет. — Помниш ли деня, когато лейди Йоланда ме прие? Тогава тя ме уведоми, че е бременна, или, както се изрази тя, „утробата ѝ била благословена“. Тогава ти се изсмя. Кажи ми истината, или ще се наложи да те разпитват други хора.

Агнес прехапа пълничката си долна устна и се озърна плахо.

— Сега вече сигурно е все едно, нали френската кучка заминава. Няма спор — продължи тя тихо, — крал Александър беше луд по нея, но бракът им си остана неконсумиран.

— Какво? — възкликна Корбет. — След пет месеца брачен живот?

— Първоначално лейди Йоланда се оправдаваше с това, че се чувствала зле след пътуването по море, после пък каза, че дошло времето... — Агнес се поколеба и смънка — ... на месечното ѝ кръвотечение. После започна да се оплаква, защото научила за любовниците на краля, и настоя те всички да бъдат отдалечени от кралския двор. Настоя публично кралят да докаже, че нито една от тези улици не е останала в обкръжението му, преди тя да го допусне в леглото си. А през последните седмици преди смъртта на негово величество вече си измисляше какво ли не, само и само да става за извинение да не го допусне до себе си.

— Откъде знаеш всичко това? Очевидно не ви свързваха топли чувства, та не ми се вярва да си ѝ била довереница. Забелязах това още по време на първото ми посещение в Кингхорн.

Агнес кимна.

— Ненавиждах тази капризна кучка. Крал Александър нареди да постъпя в нейната свита; беше ми скучно, и от време на време подслушвах разговорите ѝ с единствената френска придворна дама, която тя доведе със себе си, едно момиче на име Мари. Мислех, че аз не разбирам френски, но аз знам отлично езика, майка ми беше французойка. Разбрах всичко, което каза тя онзи ден, когато те прие в Кингхорн, затова едва не се разсмях на глас.

— Как мислиш, защо Йоланда е отказала да допусне краля в леглото си? — попита Корбет.

Агнес сви рамене.

— Чувала съм за такива случаи. Млади момичета, прекалено подплашени от разказите за болката, която изпитваш първия път. Манастирите са пълни с такива наивници. — Тя се засмя на собствената си шега. — Не е изключено Йоланда да се е бояла от краля, но — допълни тя — може пък да предпочита жени. Понякога се усъмнявах, когато я наблюдавах с онова момиче, Мари. Кралят — продължи тя замислено, като че ли говореше на себе си, — можеше да я принуди, но това не му беше присъщо. Никога през живота си не бе принуждавал жена да споделя леглото му. Освен това ми се струва, че искрено я обичаше.

— Това ли е всичко, което можеш да ми кажеш? — попита Корбет.

— Това — отвърна лейди Агнес и стана, — е всичко, което мога да ти кажа, защото това е всичко, което знам. Ще ти бъда благодарна, ако разрешиш на Ранулф да ме съпроводи обратно до Кингхорн.

Корбет кимна и жената излезе.

Писарят изчака завръщането на Ранулф, после всички тръгнаха надолу към пристана, качиха се на лодката и поеха през реката. Лодкарят ги забавляваше с доста солени историйки за похожденията на крал Александър, Ранулф се смееше и се заяждаше. Корбет го слуша мълчаливо, докато стигнаха пристана в Далмени.

— Кажи ми — поде той тогава, — нали спомена нещо за вдовицата на лодкаря, който се удавил? Къде живее тя?

Лодкарят посочи към една ниска дървена къща със сламен покрив малко по-надолу по брега.

— Там ще намериш горката женица, Джоун Тагарт. Мъжът ѝ получи кралско разрешително да превозва хора и стоки през Форт малко преди да загине.

Корбет кимна; нареди на Ранулф да прибере конете им и да ги оседлае, а той се упъти към дома на Джоун Тагарт. На вратата го посрещна дребна кестенява жена, заобиколена от няколко шумни и мръсни деца. Те огледаха невъзмутимо Корбет, а после се скриха зад полите на майка си и започнаха да се кискат. Корбет се поклони и попита:

— Ти ли си Джоун Тагарт?

— Да.

— Аз съм Хю Корбет, кралски писар. Моля те да поговорим за смъртта на мъжа ти. Не искам да те разстройвам.

Жената го гледаше, без да пророни дума.

— Разбираш ли английски?

— Аз съм англичанка — отвърна бързо жената. — От граничните земи съм. Какво те интересува смъртта на мъжа ми?

— Той загина през същата нощ, когато загина и кралят, нали? — попита Корбет.

— Не е загинал — отвърна веднага жената, — а е бил убит, но никой не иска да ми повярва.

Тя се обърна и пропъди децата.

— Никой не иска да ми повярва — продължи вдовицата, — но мъжът ми беше моряк, имаше опит с водата — тя примижа към слънцето. — Някакъв французин, не съм го виждала, го беше наел. Сутринта на деня, когато загина кралят, този тайнствен французин нае лодката на съпруга ми и му нареди да го откара до Инвъркийтинг. После мъжът ми се върна, много възбуден, и ми каза, че ще трябва да прекоси реката още веднъж, късно вечерта. Времето се влоши и вечерта над Форт вилнееше буря. Молих го да не тръгва, но той беше все така радостно възбуден. Каза, че французинът щял да му плати щедро.

— И после? — попита Корбет.

— После той тръгна. — Жената замълча за миг, примигна, за да пропъди сълзите от очите си, преглътна и продължи: — Намериха го на другия ден, тялото му се люшкеше по очи в плитчините.

— Ами лодката?

— Беше завързана на пристана — отвърна жената. — Кралският следовател дойде и каза, че мъжът ми сигурно е бил пиян, паднал във водата и се удавил. В края на краищата, по тялото му нямаше никакви следи.

— А ти защо мислиш, че е бил убит? — настоя Корбет. Джоун отметна прошарената вече коса от челото си.

— Отначало — започна тя бавно, — и аз повярвах, че е било нещастен случай, но после, когато вече беше късно да предприема каквото и да било, се сетих за начина, по който бе привързана лодката — тя погледна Корбет право в очите. — Моряците и лодкарите си имат начини да завързват възли. Лодката на мъжа ми беше завързана на пристана, но бих се заклела, че той в никакъв случай не е вързал този възел. Убедена съм, че е прекосил Форт още веднъж с този французин, който и да е той. Когато се е върнал обратно, е бил убит. Лодката е изтеглена на брега и завързана от чужди ръце — сигурно от човека, който го е убил.

Корбет се загледа в дървената къща зад гърба ѝ.

— Уверена ли си — попита той, — че онзи човек е бил французин?

— Да, мъжът ми каза така. Защо, да не би да знаеш кой е?

Корбет си помисли за Дьо Краон с неговата зловна усмивка, после в мислите му изплува лицето на Брус с жестоката линия на устата, Брус, който говореше съвършено френски.

— Не, мадам — излъга той, — не познавам никакви французи. Но защо не се обърнеш към властите, защо не пратиш молба до Съвета на регентите?

Джоун сви рамене.

— И кой би ми повярвал?

— Вярно, права си — измърмори Корбет, поклони се и се канеше да си върви, когато жената изведнъж се вкопчи в ръкава му.

— Сър! — изплака тя. — Децата и аз умираме от глад! Корбет се взря в измъченото ѝ лице и уплашените очи, бръкна в кесията си и ѝ подаде няколко монети.

— Благодаря ти — каза той. — Ще се опитам да ти помогна, но не знам ще успея ли да направя нещо.

Корбет се упъти бързо към мястото, където Ранулф и другите двама го чакаха с конете.

— Разполагайте се тук — каза той рязко. — Смятам да се върна на другия бряг на Форт. Дребна работа е — допълни той, без да обръща внимание на стона, изтръгнал се от устните на Ранулф, — но има нещо, което трябва да си изясня.

После заслиза надолу, където лодкарят тъкмо изтегляше лодката на брега.

— Трябва да се върна — заяви той. Лодкарят сви рамене.

— Ще ти струва доста.

— Знам — отвърна сопнато Корбет. — Но този път не искам да приставаме в Инвъркийтинг — той се взря отвъд водите на реката, — а на някое тайно място, далеч от човешки поглед, на което бих могъл да намеря подслон за коня си, без да възбудям подозрения или нечие любопитство.

Лодкарят кимна.

— Знам такова място, но това ще ти струва още повече. Влизай в лодката.

Двамата се качиха и лодкарят изтика лодката по течението. Когато загреба напред, той започна да обяснява какво има предвид.

— Има пещери — каза той, — нагоре по брега на Форт, на запад от Инвъркийтинг. Ще те отведе там.

Човекът изпълни обещанието си. Слязоха на пясъчен бряг — над тях се издигаха скали, които се простираха по протежение на брега докъдето поглед стигаше. Лодкарят махна с ръка.

— Ако се качиш там горе — поясни той, — ще ги видиш. Приличат на малки стаи, издълбани в камъка. Някога са ги ползвали пирати, но негово величество покойният крал прочисти страната от тях — с огън, меч и бесилки. Искаш ли да те почакам?

— Да — отвърна Корбет, — ако не открия това, което търся, ще се върна да ти кажа.

Корбет пхна още една монета в ръката на лодкаря, и докато той се разполагаше в сянката на лодката, писарят започна мъчителното катерене по стръмния скат. Стигна до мястото, където под надвисналите скали се простираше широко равно пространство. Сега разбра това, което му бе обяснил лодкарят. В основата на високите скали, като изсечени от човешка ръка, се виждаха отворите на няколко пещери, подобни на широки стаи, като килиите в някой манастир. Корбет прегazi през тежкия, мокър пясък и влезе в първата. Тук имаше

следи от човешко присъствие, боклуци, изпотрошени глинени съдове, странни знаци по стените на пещерата, чието продължение тънеше в пълен мрак. Когато Корбет забеляза това, сърцето му се сви. Ако всички пещери бяха толкова дълбоки, или ако са били използвани само от хора, които са навлизали дълбоко в тях, търсенето можеше да му отнеме и месеци. Реши първо да надникне в другите пещери, с надеждата там да открие търсеното. Щастие то му се усмихна едва в четвъртата. Веднага след входа се натъкна на купчини конска тор. Писарят я докосна и прецени, че тук са били прибирани коне през последните два-три месеца. Имаше и други следи — изпокъсани чували, в които имаше още овес, както и една тъмна, мокра буца от нещо, което някога е било сено. Доволен, той коленичи, изми ръцете си в локва вода и заслиза надолу, където лодкарят го чакаше търпеливо.

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

След като прекоси обратно Форт, Корбет се присъедини към спътниците си. Обратният път започна без особени събития. Минаха моста при Далмени и излязоха в откритото поле. Едва тогава връхлетяха нападателите. Бяха петима или шестима конници, маскирани, добре въоръжени. Изскочиха иззад няколко дървета и ги нападнаха. Корбет сграбчи заредения арбалет, който висеше на седлото му, прицели се и заби стрелата дълбоко в гърлото на водача им. Но останалите приближиха, размахвайки къси мечове, тояги и боздугани. Ранулф и другите двама мъже извадиха мечове и ги размахаха, крещейки, към нападателите. Корбет извади светкавично голямата си уелска кама, заби шпори в хълбоците на коня си, извика на останалите да го следват, премина през нападателите и се отдалечи в галоп от дърветата, послужили за засадата. Беше ползвал същата тактика в Уелс — кавалерията не спираше, за да се сражава с внезапно изскочилия отнякъде противник, а просто минаваше през него, избягвайки клопката. Корбет бе видял как двама от нападателите падат с вик от конете си, притиснали яркочервените рани, които разцъфтяха на гърдите им, и се надяваше това да стресне достатъчно останалите, та да се откажат да ги следват. Възможно бе да не бяха очаквали толкова яростна съпротива.

Препускаха така известно време, докато най-сетне Корбет заповяда да спрат. Конят му едва дишаше, а му беше станало ясно, че никои не ги преследва. Беше невредим, но му приляваше от преживения страх. Ранулф имаше синини от удари и няколко повърхностни рани по ръцете и краката, но единият от хората на Бърнел, съвсем млад човек, бе получил жестока рана в корема. Корбет беше наясно, че той ще умре много скоро. Кръвта се стичаше от раната, а момчето стенеше и молеше за вода. Корбет му даде да пие с пълното съзнание, че това може да ускори края му. Свалиха го от коня и го положиха внимателно на земята; Ранулф остана на стража, а Корбет и другият мъж стояха мълчаливо край ранения, чакайки да

издъхне. И той издъхна скоро. По устата му изби кървава пяна и мъките му свършиха. Корбет прошепна молитва над тялото, и едва сега осъзна, че така и не бе успял да научи името на загиналия. Бил е нечий брат, син или любим, а вече го нямаше. Корбет не можеше да откъсне очи от трупа, съзнаващ преходността на човешкото съществуване. Нареди да увият тялото в едно наметало, качиха го на един от конете и продължиха към абатството Холируд. Пристигнаха късно през нощта. Корбет се стряскаше от всяка сянка и едва издържаше, съсипан от умора и напрежение. Не обърна внимание на въпросите на сънливия приор, помоли го да се погрижи за мъртвия, и обеща, че той ще поеме разноските. После двамата с Ранулф тръгнаха със сетни сили към килиите си.

На другата сутрин присъстваха на заупокойната литургия за мъртвия им другар. Тялото беше подготвено от монасите за погребението и лежеше в нов ковчег от чамови дъски на стъпалата пред църковния олтар.

Приорът, особено достолепен в своите одежди в черно и златисто, се изправи, протегнал ръце нагоре, и подхвана встъплението:

„Requiem aeternam dona ei Domine“. „Дарувай му вечен покой, Господи, и нека Твоята светлина го озарява во веки веков“. Корбет потри уморено очи и се запита кога той ще намери покой от тази безкрайна история, кои ли бяха вчерашните нападатели и най-вече кой им бе платил? Хорът продължаваше с прекрасните стихове на Томазо ди Целано „Dies Irae, Dies Illa“:

О, ден на гняв и ден на скръб! Ден, сбъднал всичко предвещано, Земя и небосвод във пламък потопил, Светът греховен прах да стане!

Корбет долавяше отделни фрази: „И Съдникът от небесата слиза“. Обърна се към ковчегата и се закле в себе си, че младият мъж, когото погребваха, нямаше да чака до Съдния ден, за да получи справедливост.

След погребението Корбет изпрати също толкова притеснения Ранулф в замъка, като го успокои, че всичко ще бъде наред и го помоли да поиска аудиенция при епископ Уисхарт. Възложи му да помоли добрия епископ да приеме Корбет още веднъж, но да уреди този път на разговора да присъства и изповедникът на краля. Корбет добави също, че ще му бъде особено благодарен, ако изпрати въоръжен ескорт да го придружи до замъка, предполагайки, че по този начин си осигурява

компанията на сър Джеймс Селкърк. Късно следобед Ранулф се върна заедно с малък конен отряд, воден от сър Джеймс, Корбет оседла набързо един кон и потегли незабавно с тях към замъка. Сър Джеймс се опитваше да се шегува и все подпитваше Корбет дали не би желал да се наслади още веднъж на гостоприемството му. Когато Корбет най-сетне отвърна, че гостоприемството му не отстъпва по нищо на благородните му маниери, рицарят най-сетне млъкна обидено.

Когато пристигнаха в замъка, отведоха Корбет право в стаята на епископа. Уисхарт го чакаше, седнал зад голямата маса от полирано дърво — като че ли не беше мърдал от това място от последния път, когато писарят го видя. До епископа се бе изправил дребен и слаб човек с аскетично лице, в черно-кафявото расо на францискански монах. Корбет предположи, че това бе отец Джон.

— Влез, английски писарю.

Епископът покани Корбет и Ранулф да седнат на пейката пред писалището му.

— Ще ни кажеш ли на какво се дължи тази припряност? Какво се е случило?

— Милорд — отвърна Корбет, без дори да сяда, — бих искал да попитам отец Джон, защото предполагам, че това е той, защо покойният крал е искал да го изпрати в Рим? — монахът облиза устни и хвърли кос поглед към епископа.

— Милорд — измънка той, — не мога. Всичко това ми бе доверено „sub sigillo“, под печата на тайната на изповедта. Нямам право да споделям тези неща с никого. Дори Светият отец няма право да поиска това от мен!

Епископът изду устни, кимна и погледна въпросително Корбет.

— Отче — отвърна писарят. — Запознат съм с каноничното право и знам, че то почива върху Божията справедливост. Не желая да те карам да нарушаваш положената клетва, нито пък да обременяваш съвестта си, но — той се обърна към епископа, — с позволението на негова светлост бих искал да ти задам насаме само един въпрос. Ако предположението ми е неправилно, не казвай нищо, а пък аз обещавам да не те разпитвам повече.

Епископът се обърна към францисканеца, който преглътна притеснено и кимна в знак на съгласие. Епископът повдигна вежди, погледна Корбет и го подкани с жест да продължава. Ранулф не

откъсваше поглед от господаря си, който отведе отеча в най-отдалечения ъгъл на стаята. Корбет прошепна няколко думи, монахът вдигна рязко глава и кимна.

— Sic habes! — възкликна той на латински. — Имаш право!

Корбет се усмихна, върна се при писалището и седна на пейката, а монахът се поклони безмълвно на епископа и излезе.

Епископът изгледа озадачено писаря.

— Какво му каза? — попита той.

— Засега, милорд, предпочитам да запазя наученото в тайна. Бих те помолил също да ми разкажеш по-подробно за смъртта на Ерсилдун.

Епископът порови из пергаментовите свитъци, затрупали писалището, откри един и го подхвърли на Корбет. Свитъкът падна в скута на писаря.

— Това е докладът на кралския следовател. Можеш да го прочетеш.

Корбет зачете криво-ляво скалъпения доклад на някой си Матю Релстън, следовател на служба на Короната.

„Написано през юни 1286, за трупа на Томас Ерсилдун, открит пред олтара на църквата «Сейнт Джайлс» вечерта на 26 юни от енориаши на споменатата църква. По тялото няма следи от насилие, като изключим дълбока следа от въже около врата. Като проучвах събитията, предшестващи смъртта, научих как Ерсилдун казал на познати, че има среща в «Сейнт Джайлс» с някакъв свещеник. Невъзможно бе да се установи кой е бил споменатият свещеник. Заключение ми е, че Ерсилдун е убит от неизвестно лице или лица“.

Корбет върна свитъка на епископа.

— Това ли е всичко? — попита той.

— Да — кимна Уисхарт. — Съмнявам се, че ако наистина е имал среща със свещеник, въпросният свещеник го е убил; Ерсилдун беше як млад мъж, войник, и ми се струва невероятно някакъв свещеник, че дори и двама, биха успели да се справят с него.

— Искам да огледам тялото — заяви Корбет.

— Невъзможно! — възкликна епископът.

— Налага се! — настоя Корбет. — При това не само неговото тяло, но и тялото на Ситън.

Той чу как Ранулф изохка.

— Тъкмо ти, твоя светлост, можеш да дадеш такова разрешение. Гробовете ще бъдат отворени късно през нощта, за да не засегнем чувствата на близките на покойниците и да не проявим неуважение към тях самите.

— Налага се, казваш?

— Наистина, милорд. Имам също така нужда и от охраната на сър Джеймс Селкърк.

— От кого се пазиш? — попита сопнато епископът.

— Не знам, милорд, но ми е ясно, че навлизам в дълбоки и мътни води, с коварни подводни течения.

Той се взря право в очите на Уисхарт, който го гледаше изпод прихлупените си клепачи.

— Знаем ли, може би трябва да се пазя дори от твоя светлост!

Уисхарт продължи да го гледа внимателно, после се засмя, като че ли Корбет се бе пошегувал. После започна да драци с перото върху къс велен. Когато свърши, посипа с пясък написаното, за да изсуши мастилото, сви листа, запечатата го и го подаде на Корбет.

— Това са пълномощията ти, мастър писарю. Прави, каквото ще правиш, но не се бави! — Той погледна към Селкърк. — Работата трябва да приключи още тази нощ. — Кимна на Корбет. — Засега се сбогувам с теб, но ти припомням, че ще очаквам подробен доклад за всичко свършено тук.

Корбет остана в замъка до свечеряване. Кръстосваше залите, търсейки тихо място, където да седне и да обмисли наученото. В мислите му се бе оформила точна и ясна картина, но той все още не бе в състояние да повярва на собствените си предположения. Докато крачеше безцелно по един от мрачните, ветровити ходници на замъка, а Ранулф се влачеше подире му като куче, Корбет едва не се сблъска с Бенстийд и неговия странен телохранител Аарон.

— Мастър Корбет! — възкликна Бенстийд. Кръглото му лице грейна в усмивка. — Най-сетне! Разбрах за проблемите ти със Селкърк, и разбира се, веднага внесох възражение пред съвета. Чувам, че също така са те нападнали? — Корбет кимна.

— Дори два пъти. Втория път беше, когато се прибирах в Единбург. Загина един от хората на лорд-канцлера Бърнел!

Бенстийд се озърна с мрачно изражение.

— Същото важи и за мен. Преди две-три седмици стрела, изстреляна от арбалет, мина на косъм от лицето ми, докато прекосяхахме Лаунмаркет. Заподозрях Дьо Краон, той заговорничи срещу мен от мига, в който стъпи в Шотландия. Непрекъснато разговаряше насаме с покойния крал, дори и в деня преди Александър да загине! По израза на лицето му, когато срещата им приключи, прецених, че кралят му е казал нещо доста неприятно.

Корбет сви рамене.

— В такъв случай всички трябва да бъдем нащрек! — отбеляза той. — Има ли новини от Англия?

Бенстийд въздъхна.

— Никакви. Но знам, че Бърнел и свитата му се канят да пътуват на север. Крал Едуард е все още във Франция — той стисна здраво ръката на Корбет и допълни: — Пази се, мастър писарю!

После продължи по пътя си. Прислужникът му се плъзгаше безшумно като сянка подир него.

Корбет ги проследи с очи, после се усмихна при мисълта за това, което бе чул току-що. Бърнел идваше на север! Чудесно! Не беше изключено той да изпрати заповед Корбет и Ранулф да напуснат Шотландия и да се присъединят към свитата му.

Късно същата вечер при Корбет дойде един прислужник, изпратен от сър Джон Селкърк. Човекът обяви на трудно разбираем шотландски диалект, че рицарят ще е много благодарен, ако мастър Корбет слезе в двора на замъка при голямата външна порта. Корбет и Ранулф довършиха на бързо оскъдната вечеря, която бяха изпросили от кухнята, и забързаха надолу. Селкърк и четирима въоръжени до зъби войници с лопати и лостове, чакаха, видимо притеснени, до портата. Корбет се усмихна.

— Да тръгваме, щом всичко е готово, сър Джеймс. Къде са погребани телата?

— В двора на „Сейнт Джайлс“ — отвърна мрачно сър Джеймс и вдигна поглед към нощното небе. — Има пълна луна, та няма да ни трябват факли. Проверих къде точно са гробовете. Да вървим и да приключваме по-бързо с това!

Слязоха в града, потънал в мрак, въпреки законите, според които пред входа на всяка къща трябваше да свети фенер. Селкърк поясни, че бил въведен вечерен час, поради объркването след внезапната смърт на

негово величество. Повечето почтени граждани се придържаха към заповедите, но не и обитателите на бордеите и кривите, вмирисани улички в крайните квартали на града. Нерядко Корбет забелязваше някаква сянка, която се шмугваше по улиците, или долавяше някакво движение в сенките, което притихваше, когато приближаха. Иначе не срещнаха никого. Стъпките на войниците отекваха глухо из покритите проходи между къщите и подплашваха единствено котките и плъховете, които се ровеха из купчините отпадъци. Прекосиха Лаунмаркет. Корбет потръпна, когато видя силуета на бесилката, натезжала от гниещи трупове — страховита черна сянка на фона на светлото лятно небе. Пред тях се издигаха мрачните стени на „Сейнт Джайлс“. Влязоха в двора, заобиколиха покрай една от страничните стени на църквата и се озоваха в тъмното гробище зад нея. Навсякъде се извисяваха стволите на стари дървета. Всички спряха. Войниците се опитваха да прикрият страха си, а Корбет забеляза, че дори сър Джеймс би желал да бъде навсякъде другаде, но не и тук. Мъртвите не ме плашат, каза си писарят, живите са тези, които плетат интриги и убиват.

— Ще ни отведеш ли при гробовете, сър Джеймс?

Селкърк кимна.

— Странно — продължи Корбет, — защо ли Ерсилдун е погребан в двора на същата църква, в която е намерил смъртта си!

Сър Джеймс не намираше нищо необичайно.

— И Ситън, и Ерсилдун загинаха в началото на лятото — каза той. — И двамата имаха скромен произход, близките им не биха могли да платят връщането на телата в родните им места, затова ги погребяха тук. Чий гроб ще отворим първо?

— На Ерсилдун — отвърна Корбет. Сър Джеймс преведе войниците през малка странична портичка. Излязоха на широка морава, обрасла с мека трева. Надвисна тежко мълчание. Крачеха между пресни гробове — на някои стърчаха набързо сковани кръстове, други представляваха просто жалки купчинки пръст. Богатите можеха да си позволят пищни мраморни гробници и паметници, но гробовете на бедняците дори не бяха добре изкопани, гробарите си пестяха труда, и кучетата без усилие извличаха телата от плитките ями. Нерядко се спъваха в разпилени човешки кости, случваше се да видят и ръка или крак, изровени изпод тънкия слой пръст.

Над тях изпищя кукумявка. Всички се стреснаха, а единият от войниците изруга, докато птицата прелетя ниско над главите им, стрелна се във високата трева и отлетя отново с някаква дребна животинка, която се гърчеше в ноктите ѝ.

— Хайде! — настоя Селкърк нетърпеливо. Повървяха още малко. Селкърк се озърна и посочи едно място, където тревата бе прясно окосена. По средата се издигаше купчина наскоро изкопана пръст.

— Това е гробът на Ерсилдун — отбеляза той, запали една факла и нареди на войниците да започват да копаят. Задачата беше лесна, гробът бе плитък, затова и скоро успяха да разчистят пръстта от все още белеещия се ковчег.

— Отворете го! — нареди Корбет, но войниците поклатиха глави, хвърлиха лопатите и се отдалечиха. Корбет извади дългата си уелска кама, коленичи пред гроба и пъхна острието в пролуката под капака на ковчега. Той поддаде със скърцане. Корбет се задави и едва не повърна, когато го лъхна сладникавата миризма на гниещ труп. Притисна края на наметалото пред устата и носа си и се взря в ковчега. Трепкащата светлина на факлата, която Селкърк държеше, осветяваше тялото, което лежеше по гръб, с леко извърната встрани глава и полуотворени очи. Плътта около устата и очите вече бе започнала да се разлага, Корбет почувства, че кожата е студена и влажна, когато докосна главата, за да огледа по-внимателно следите от удушаването — широка, морава следа с малки, остри вдлъбнатини тук-там, които я превръщаха в призрачна пародия на огърлица.

Корбет се взираше в ужасяващите останки на човека, когото помнеше като жизнен млад мъж, обзет от страстно желание да докаже пълната си невинност във връзка със злополуката, довела до смъртта на краля. Сега той беше мъртъв, жертва на жестоко убийство, и Корбет съзнаваше, че младежът е бил убит, защото някой е видял, че разговаря с него. Той избърса ръце във влажната трева до гроба, повика един от войниците, който се върна с нежелание, и му нареди да затвори ковчега и да го зарови отново. Корбет забеляза, че спътниците му са се отдалечили. Ранулф седеше доста настрана, а останалите войници се бяха скупчили, мърмореха и ругаеха под нос, докато Селкърк вече се бе упътил към един друг гроб.

— Ако приключи с този — подвикна тихо сър Джеймс, — да започваме тук. Това е гробът на Ситън.

Войниците пак разкопаха пръстта, а Корбет повдигна капака на дървения ковчег. Отметна настрани кожата, с която бе покрит трупът, и чу как Селкърк ахна от удивление. Мъжът в ковчега беше млад, рус, доста нисък, и макар да бе лежал в земята доста по-дълго от Ерсилдун, по тялото, макар и подпухнало и със зеленикав оттенък, почти не се забелязваха следи от разложение.

— В името Божие! — измънка Селкърк. — Как е възможно труп, лежал толкова дълго в земята, да се е съхранил така добре?

— Не знам — отвърна Корбет, — но имам известни подозрения. Почти очаквах нещо подобно.

Заровиха набързо тялото на Ситън, и въпреки протестите на сър Джеймс Корбет настоя охраната да го съпроводи до абатството Холируд. Стигнаха дотам без никакви произшествия по пътя. Корбет благодари сухо на Селкърк и, последван от видимо облекчения Ранулф, потъна в хладните сенки на абатството.

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

На следния ден Корбет отиде в скрипториума на абатството. Разположи се в края на една маса и се зае да съставя списък на различни факти. От време на време изфучаваше яростно, вбесен от собствените си грешки, задраскваше нещо с перото и продължаваше. Появи се Ранулф с цяла поредица оплаквания и въпроси, но само един поглед на Корбет беше достатъчен, за да млъкне и да излезе незабавно от залата. Приорът, любопитен както винаги, също опита да се намеси, но сухите, едносрични отговори на Корбет му подсказаха, че няма да успее да задоволи любопитството си. След като списъкът най-сетне бе готов, всяка точка от него изяснена и номерирана, Корбет го взе, напусна хладната, приятно ухаеща библиотека и започна да се разхожда умислено под колонадите на абатството. Понякога мърмореше нещо на себе си и поглеждаше в свитъка, също като свещеник, който готви проповедта си, или студент, който се готви за учен диспут. Монасите, удивени от необичайното му поведение, клюкарстваха въодушевено за странностите на английския писар. Корбет не им обръщаше внимание; прекъсна за кратко неспирното си бродене, хапна малко риба, варена в мляко, и продължи да снове насам-натам. Смътните хрумвания се бяха подредили в стройно и логично изградено цяло, но му трябваше още малко, за да бъде напълно сигурен: заключението трябваше да бъде представено ясно и точно, както се изготвя документ. Всяко нещо трябваше да бъде на мястото си, а за съжаление имаше още празнини в теорията му, които искаше да попълни, имаше висящи нишки, до чийто край не бе стигнал.

Късно следобед той помоли учудения приор да му позволи да ползва услугите на послушника, с когото бяха пътували до Ърлстън. Когато получи необходимото позволение, нареди на Ранулф да оседлае конете, и поведе хората си извън стените на абатството, към града. Установи с радост, че пред стените вече го чакаше сър Джеймс Селкърк, начело на отряд войници. Докато минаваха през града,

Корбет не забелязваше нищо около себе си — нито мръсотията по улиците, нито шума и виковете на търговците, нито дори задушаващата смесица от миризми — както от пекарните и кръчмите, така и от купчините гниеци отпадъци, които се търкаляха навсякъде и се разлагаха под палещите лъчи на лятното слънце. Опитваше се да си припомни откъде точно бе минал през онази утрин, когато го спряха хората на Дьо Краон. Горещината в тесните, претъпкани с хора улици беше непоносима. Хората на сър Джеймс започнаха да се оплакват на висок глас; послушникът, вече привикнал към странностите на Корбет, седеше примирено и отпуснато на кроткото си конче, а Ранулф поглеждаше накриво към своя мрачен и неразбираем господар.

Най-сетне Корбет намери тясната уличка и започна да си проправя път пред тълпата, докато стигна до схлупената кръчма. Каза на Ранулф и останалите от охраната да чакат отвън, но помоли послушника да влезе, защото „говорел езика на местните“. Ранулф, останал отвън, се опита да види нещо през тясното прозорче, чиито капаци бяха отворени широко, за да влиза в кръчмата чист въздух и малко светлина. Кръчмата не се различаваше по нищо от някое подобно заведение в Съдърк — подът беше от утъпкана пръст, масите — грубо сковани, пейките край тях — претъпкани със селяни и търговци, явно решени да похарчат печалбите си от пазарния ден. Ранулф наблюдаваше Корбет. Той бе потънал в сериозен разговор със съдържателя, а послушникът служеше за преводач. След малко Корбет кимна, подаде на съдържателя няколко монети и излезе. На лицето му се бе изписала доволна усмивка.

Тръгнаха отново, този път към замъка. Корбет изпрати напред едного от стражите, за да помоли Уисхарт да го приеме. Когато пристигнаха, старият епископ със сбръчканото лисиче лице ги чакаше в стаята си. Макар вътре да не можеше да се диша от горещина, той не бе свалил подплатената си с кожи роба.

— Старостта изстудява кръвта, мастър писарю, — обясни той. — Смъртта не е далеч. Но кой знае, някой ден и ти може да я срещнеш, по-рано, отколкото предполагаш!

Корбет не обърна внимание на заплахата, която се криеше в думите му, и се отпусна на стола, донесен от един прислужник. Като изключим Селкърк, двамата с епископа бяха сами. Корбет бе оставил

Ранулф и стражите навън, като им позволи да си починат и да пийнат нещо.

— Искал си да говориш с мен, писарю. Казвай направо какво има този път! — Корбет забеляза, че епископът е нервен, напрегнат, дори малко уплашен.

— Милорд — започна той. — Покойният крал обсъждал ли е с теб брака си?

— Не — отвърна категорично епископът. — Негово величество... как да кажа... мразеше да говори за тези неща с мен.

— А с някого другиго?

— Ако го е правил, то на мен не ми е известно. Кралят не обсъждаше личния си живот.

— Тогава е направил изключение за френските си пратеници в деня, непосредствено предшестваша смъртта му? — настоя Корбет.

— Да — отвърна колебливо епископът, като очевидно се опитваше да спечели време, за да обмисли думите си. — Но ние не се намираме в английски съд, мастър писарю? Какви са тези въпроси? Нали не съм на разпит?

— Милорд — каза искрено Корбет, — не съм искал да те засегна. Струва ми се, че виждам края на цялата тази история, и ще ти разкажа всичко, което знам, но съм нетърпелив да се добера до решението. — Той помълча и повтори: — И така, вярно ли е, че кралят е споделил някои лични тайни с френските пратеници?

Епископът взе един дълъг, тънък нож от тези, с които режеха пергамент, и го запрехвърля в старческите си ръце, обсипани с петна и с изпъкнали вени.

— Александър беше добър крал — започна той предпазливо. — Съхрани мира в Шотландия, но в личния си живот изобщо не мислеше с главата си. Когато починаха децата му, той започна да отлага, не искаше да сключва нов брачен договор, но най-сетне прие да се ожени за принцеса Йоланда. Първоначално всичко вървеше добре, и всички се надявахме кралството скоро да се сдобие с наследник на трона. Но скоро кралят стана мрачен, мълчалив и разсеян; избягваше подчертано френските пратеници, но от друга страна е вярно, че точно в дните преди смъртта си е разговарял насаме с тях.

Уисхарт се въртеше на стола си, очевидно недоволен и раздражен от настоятелните въпроси на писаря. Много му се искаше

да нареди да го пропъдят от кралството, да го изпрати увързан като пиле отвъд границата, заедно с остро писмо до неговия самонадеян крал. Той се вгледа в слабото, пребледняло лице на писаря. Да, много неща му се искаше да може да направи, но имаше нужда от този човек, който, с помощта на логиката и късмета, можеше да се добере до истини, засягащи съдбата на кралството.

Уисхарт се приведе напред, порови из парчетата пергамент по писалището, измъкна един тънък свитък и го подхвърли на Корбет.

— Искал си това — каза той, — или поне така разбрах от човека, който пристигна тук от твое име с молба за аудиенция.

Корбет кимна, измърмори под нос някаква благодарност и внимателно отвори свитъка. Това беше просто списък, съставен от някой дворецов писар, в който се изброяваха вещите, принадлежали на покойния „Патрик Ситън, благородник“. Корбет се зае внимателно да изучава списъка, след малко въздъхна доволно, върна го на Уисхарт и стана.

— Милорд — поде той, — благодаря ти, задето ми помогна и ми отдели толкова време. Мога ли да задам един последен въпрос на сър Джеймс Селкърк?

Уисхарт сви рамене.

— Питай!

— Доколкото знам — обърна се Корбет към Селкърк, — епископ Уисхарт те е изпратил сутринта на 19 март, за да се убедиш, че с краля всичко е наред. Качил си се на лодка при Далмени, а после си взел коне от кралската конюшня в Абърдур, и си продължил към Кингхорн. Там, на брега, си открил тялото на краля. Рицарят изсумтя в знак на съгласие.

— Така беше — каза той. — Всичко се случи точно по този начин. Какво необичайно намиращ тук?

— О, има нещо необичайно — възрази невъзмутимо Корбет. — Наистина, обикновено, когато кралят потеглял някъде, ти си се движел малко след него, за да следиш дали всичко е наред. Но ако си яздел горе, по пътя между скалите при Кингхорн Нес, как си могъл да видиш трупа на краля долу на брега?

Селкърк сграбчи здраво китката на Корбет. — Ти никак не ми се нравиш, английски писарю — измърмори той заплашително. — Не ми харесва нахалството ти, не ми харесват и въпросите ти, и ако зависеше

от мен, щях да уредя набързо да ти се случи някоя злополука, или да изчезнеш в някое дълбоко подземие, докато всички забравят за теб!

— Селкърк! — сопна се епископът. — Самозабравяш се! Знаеш, че има отговор на този въпрос на писаря, и не виждам причина да не го дадеш!

Селкърк пусна китката на Корбет и се отпусна обратно на стола си.

— Беше нещо обичайно — започна той, — Александър III да препуска като демон насам-натам из кралството. Това не му беше за първи път, а ако бе оживял, нямаше да му бъде и за последен. Кралят не се застояваше никъде, като че ли някакъв дявол все го тласкаше на път. Не можеше да остане дълго на едно място. Негова светлост епископът — той кимна към покровителя си, — често ме изпращаше на път няколко часа след краля, за да се убедя, че не му се е случило нищо лошо. Нерядко се натъквах на хора от свитата му, останали да си починат, с преуморени коне, или самите те пострадали по някакъв начин от бясната езда. Не очаквах нещо по-различно и когато негова светлост ме изпрати на път сутринта на 19 март. Съпроводен от двама стражи, прекосих Форт при Далмени, и взех коне от кралската конюшня в Абърдур. Ти не познаваш добре Шотландия, писарю, нито пък морето. Когато прекосихме Форт, беше ранно утро, времето на отлива, затова не яздехме горе по скалната пътека, а долу по пясъчния бряг. Бурята беше утихнала, беше хубава утрин и конете ни бяха отпочинали. Пуснахме ги в галоп по пясъка, и дълго преди да стигнем скалите, където лежеше тялото на краля, разбрах какво се е случило. Видях да се белее трупът на Тамезин, любимата кобила на негово величество, видях и пурпурната наметка на краля, развявана от вятъра. Кралят лежеше върху скалите, беше ясно, че е мъртъв. Беше паднал между два назъбени камъка и прибоят бе блъскал цяла нощ тялото му в тях. Лицето му бе почти неузнаваемо от рани, вратът му беше прекършен. Ако не бяха дрехите и пръстените по ръцете му, не бихме могли да го познаем.

— Ами конят? — попита Корбет.

— Не си струваше да го оглеждаме — отвърна Селкърк. — И неговият труп беше целия в рани, беше с два счупени крака, главата извъртяна встрани от счупването на врата. Свалихме сбруята му и сковахме набързо носилка, на която положихме трупа на краля. После

се върнахме в Абърдур, по-късно пристигна и кралската ладия, за да превози тялото обратно през Форт.

— Ако разбирам правилно — поде Корбет, — ти така и не си стигнал до Кингхорн Нес, и не си оглеждал мястото, откъдето се предполага, че е паднал кралят?

— Не — отвърна замислено Селкърк. — Съдейки по мястото, на което бе паднал, трябва да се е подхлъзнал на най-високата точка, откъдето пътеката започва да слиза към замъка.

Корбет се усмихна любезно.

— В такъв случай трябва да ти поднеса най-искрените си извинения, сър Джеймс — отбеляза той. — Винаги съм мислел, че си минал отгоре, през Кингхорн Нес, че си видял по някакъв начин тялото долу и че сте го вдигнали с въжета.

Селкърк се засмя.

— Че за какво ми е да постъпвам така? Вече ти казах, имаше отлив. Всеки пътник би постъпил като мен. Пътеката горе по скалите се използва само в лошо време, или ако има опасност да те изненада приливът. А пък това за изтеглянето на трупа нагоре с въжета е чиста глупост, човече!

Корбет кимна в знак на съгласие.

— Ще те помоля за още една услуга, твоя светлост — каза той. — Има нещо, което трябва да бъде сторено, дори с риск да ядосаме французите.

— Продължавай — въздъхна уморено Уисхарт.

— Бях в замъка Кингхорн — продължи Корбет. — Само че не успях да поговоря с лейди Йоланда, да я попитам защо не е изпратила хора да търсят негово величество, когато въпреки полученото писмо той не пристигнал в замъка в уреченото време. Струва ми се странно — една кралица, съпруга, принцеса, приучена на отговорност, да получи съобщение, че съпругът ѝ пристига, а когато той не се явява, да не предприеме нищо. Всяка жена с малко здрав разум в главата си би се обезпокоила и би пратила някого да потърси съпруга ѝ. Бурята е била страховита, можело е кралят да е хвърлен от коня си и да лежи безпомощен някъде наоколо. Трябва да попитам кралица Йоланда защо е постъпила по такъв необясним начин.

Корбет следеше внимателно стария епископ. От една страна, виждаше собствените си съмнения, отразени в неговите очи, от друга

страна, Уисхарт разбираше, че един такъв разпит може да обтегне отношенията с Франция и да причини неоправдано много неприятности. Корбет реши да бъде настоятелен.

— Как бихме могли да бъдем сигурни, твоя светлост, че кралицата не е замесена в смъртта на своя съпруг? В неин интерес е, както и в интерес на Франция и Шотландия, името ѝ да бъде чисто от всякакви съмнения!

Уисхарт кимна замислено.

— Кралица Йоланда — започна той, — ще потегли на път утре сутринта, с прилива, точно на зазоряване. Един френски кораб ще я чака край брега в устието на Форт, и ще я отведе навътре в морето, където ще са пуснали котва още няколко кораба, за да я ескортират по обратния път към Франция. Доколкото знам, френският посланик, Дьо Краон, ще я изпрати. — Епископът въздъхна тежко. — Ако френският кораб напусне устието на Форт — продължи той, — няма никаква надежда, че той ще спре, за да може кралицата да отговори на въпросите ти, писарю. Затова трябва да я спреш, преди корабът да излезе от устието.

Епископът внезапно се оживи.

— Разполагаме ли с кораб, сър Джеймс? — попита той.

— Разбира се — отвърна Селкърк.

— Искам да кажа — поясни рязко епископът, — има ли кораб в пристанището Лийт, който можем да ползваме?

Селкърк потърка брадичката си с ръка.

— Ами можем да вземем „Сейнт Андрю“ — каза той замислено, — лек кораб, който ползваме, за да защитаваме нашите кораби от английски пирати. — Той изгледа накриво Корбет. — Корабът разполага с всичко необходимо, екипажът е на разположение, има пълна оръжейна, и може да вдигне котва незабавно.

— Чудесно — усмихна се Уисхарт. — Тогава, сър Джеймс, отведи нашия английски гост в Лийт, представи го на капитана, и предай, че той трябва да изпълнява заповедите на мастър Корбет. Трябва да излязат в устието, да препречат пътя на френския кораб и да не допуснат кралица Йоланда да потегли, преди Корбет да заяви, че е получил задоволителни отговори на въпросите, които интересуват и мен. Ще ти дам необходимите писма и пълномощия.

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА

Само след час Корбет и Селкърк, придружени от дузина конници, препускаха по изровения път, който водеше от Единбург към пристанището Лийт. Движеха се бързо, защото от доста време не беше валяло и земята бе твърда и добре утъпкана. Освен това сър Джеймс бе наредил един от войниците да носи знаме с кралския герб, и при вида му всички други пътници се отдръпваха и ги пропускаха да минат. Влязоха в Лийт, без да спират да препускат, преминаха през тесните, криви улички, през калдъръмения площад, където хората на Брус бяха задържали Корбет, и после заслизаха към кея. В залива беше пълно с малки и големи рибарски лодки, гемии и тежките, широкодънни търговски кораби, пристигнали от ханзеиските градове^[1]. Моряците сваляха на пристана бали, бурета, сандъци и тежки кожени чували. Шумът беше невъобразим, всички крещяха заповеди, ругаеха, насочваха, едни кораби вдигаха котва, други се канеха да навлязат в пристанището. Сър Джеймс поведе невъзмутимо групата край кея, разбутвайки хората, без да обръща никакво внимание на протестите и ругатните, които ги сподиряха.

Най-сетне откриха „Сейнт Андрю“ — немалък, но лек боен кораб, с широк и здрав корпус. Корабът се издигаше високо над стената на кея, по кърмата се издигаха като миниатюрни крепости укрепените платформи, предназначени да защитават стрелците по време на битка. Високо на единствената мачта, под навитото платно, се полюляваше наблюдателната платформа. Сър Джеймс се представи и подвижна на моряците, че иска да се качи на борда. Веднага спуснаха широко дървено мостче. Сър Джеймс нареди на един от войниците да остане на сушата и да привърже някъде конете, а той заедно с останалите войници и Корбет се изкачи внимателно по мостчето и се прехвърли на оживената корабна палуба. Наоколо тичаха и се блъскаха моряци; Корбет разбра, че корабът е пристигнал скоро в пристанището, и екипажът трябваше да почисти палубата. Забеляза голямо кърваво петно и предположи, че корабът е участвал в някоя от постоянните

схватки в тези води, където постоянно кръстосваха кораби от Норвегия, Дания, Англия, Шотландия и Франция — заради богатия улов на риба, по търговия, а някои и за пиратски набези.

Млад червенокос мъж, облечен скромно в кожен елек и панталони, се упъти към Корбет и го заговори с такъв акцент, че писарят тутакси загуби всяка надежда да схване думите му. За сметка на това Селкърк успя да му обясни съвсем точно за какво става дума. Човекът изгледа учудено Корбет и явно се канеше да откаже, когато Селкърк тикна под носа му подпечатаната заповед на Уисхарт. Капитанът (Корбет предположи, че това е той) избухна в безкрайна поредица сочни ругатни на всевъзможни езици, така че у Корбет не остана никакво съмнение относно мнението му за тази мисия. Независимо от това червенокосият капитан започна да раздава заповеди. Палубите бяха разчистени набързо; моряците се закатериха като маймуни по рейте, за да разгънат голямото платно, други пък изтичаха към кърмата при голямото корабно кормило. След малко капитанът, вече значително по-спокоен, отведе Селкърк и Корбет в своята каюта — малко, мрачно помещение, вмирисано на катран и солена вода. Вътре имаше една обикновена койка, моряшки сандък, маса и няколко ниски дървени столчета. Корбет, непривикнал към лекото полюляване на кораба и ниските тавани, веднага удари главата си в една от подпорните греди на тавана. Заболя го много, а капитанът, макар че се разсмя на несръчността му, веднага му предложи чаша удивително хубаво вино, за да поуспокои болката и, както се изрази Селкърк, да укрепи стомаха му за предстоящото пътешествие.

Един час след като се бяха качили на борда, „Сейнт Андрю“ започна да маневрира и излезе в открити води, в широкото устие на реката. Болката в главата вече не измъчваше Корбет, но на нейно място се появи постоянно гадене, предизвикано от все по-силното люлеене на кораба. Селкърк искрено се наслаждаваше на неразположението му.

— Хайде, мастър Корбет — поде той развеселено, — по-добре е да се качим на палубата, ако ще повръщаш. Не можеш да го сториш тук и да причиниш неприятности на любезния ни домакин. Освен това трябва да му обясним накъде да насочи кораба.

Корбет започна да ругае под нос, но последва Селкърк нагоре по тясната стълбичка и излезе на палубата. Голямото платно, вече

развито, плющеше на силния вятър, докато корабът завиваше към далечния бряг.

Тук устието бе много по-широко, отколкото при Далмени и ако денят не беше толкова ясен, Корбет би повярвал, че са вече в открито море. Капитанът му показва карта, грубо нарисувана върху парче велен, и говорейки неспирно на своя гърлен шотландски диалект, започна да сочи с масивния си показалец крайбрежната линия на графство Файф, където се намираше замъка Кингхорн, и вероятното място, където французите биха могли да хвърлят котва, за да вземат пътниците от брега.

— Какво казва? — попита Корбет. Селкърк сви рамене.

— Казва, че при Кингхорн няма пристанище, но наблизо има много рибарски селца и малки заливи, и че кралица Йоланда би могла да чака кораба на всяко едно от тези места. Според него ще е достатъчно да следваме бреговата ивица, докато забележим кораба, който ни интересува. — Селкърк вдигна поглед към притъмняващото небе. — Скоро ще мръкне — отбеляза той, — и тогава няма да можем да виждаме каквото и да било. Капитанът обеща да наближи брега на зазоряване и да насочва кораба покрай него, чак до мястото, където реката се влива в морето. В това е единствената ни надежда.

Селкърк поговори още малко с капитана на някакъв неразбираем език. После обясни на Корбет, че ставало дума за „Ърс“, наречието, което се говорело по близките острови. После двамата слязоха обратно в каютата.

Корбет прекара една от най-неприятните нощи в живота си. Капитанът му донесе купа със студена яхния, но той можа да преглътне само няколко хапки, прокарайки ги с вино. Селкърк му донесе едно наметало и му препоръча да се разположи колкото може по-удобно. Писарят потъна в неспокоен сън. Събуди се един-два пъти, колкото да се качи на палубата и да повърне вечерята си, под присмехулните подвиквания на вахтените. Накрая Корбет реши да остане на палубата, и облегал на парапета, наблюдаваше идването на деня. Капитанът спази обещанието си. Корабът наближи брега точно на зазоряване и започна да се движи покрай него в посока югоизток, към морето. Задачата им всъщност не беше толкова трудна, колкото се бе сторила първоначално на Корбет. Спряха някаква рибарска лодка и от рибарите научиха, че някакъв френски кораб се движел нагоре по

Форт предния ден. Сетне просто се задоволиха да се движат по посока на вятъра. Моряците се катереха по рейте, нагласяха платното така, че да улавя всеки полъх, а високо на мачтата наблюдателите се взираха напред.

Продължиха да плават, докато най-сетне викове от наблюдателницата накараха Селкърк и капитана да се качат на палубата. „Сейнт Андрю“ се обърна с носа си към едно малко заливче, където голям двумачтов кораб се готвеше да вдигне платна.

— Какво ще правим сега? — попита Корбет.

— Ще ги спрем! — отвърна рязко Селкърк. Заповяда на капитана да издигне знамето с кралския герб на мачтата, за да не би французите да ги помислят за пирати, и „Сейнт Андрю“ се насочи към френския кораб. Селкърк застана на мостика и завика към другия кораб на английски и френски. Първоначално френският екипаж реагира с присмехулни подвиквания и Корбет се запита дали корабът няма да откаже срещата, и вместо това да продължи с вдигнати платна към открито море. Той се качи при Селкърк на кърмата и се загледа във фигурите, които тичаха припряно напред-назад по палубата на френския кораб.

— Дьо Краон е там — извика хрипливо Селкърк и посочи към една фигура в средата на палубата, точно между двете мачти. Сега двата кораба бяха застанали успоредно и се полюляваха в спокойните води — деляха ги само няколко ярда. Шотландският кораб свиваше платното си, а греблата на френския бяха вдигнати над водата. Селкърк се обърна към френския посланик по име, последва разговор с малко по-учтив тон, и на „Сейнт Андрю“ бе позволено да опре борд о борда на френския кораб. Корбет и Селкърк, съпроводени от четирима войници, слязоха доста несръчно по въжената стълба и френските гребци, ругаейки под нос, им помогнаха да се качат на борда на другия кораб. Дьо Краон, съпроводен от неколцина войници в брони, дойде да ги поздрави.

— Сър Джеймс Селкърк — започна той. — На какво се дължи появата ви? Някакъв проблем ли има? Нашият господар, крал Филип IV, няма никак да се зарадва на новината, че се пречи на неговите кораби да се движат свободно в шотландски води!

— Никой не ви спира! — възрази Селкърк. — Просто пожелахме да проведем един разговор с вас и вие приехте. Нали познаваш мастър

Корбет, английския пратеник?

Поклонът на Дьо Краон бе почти незабележим.

— Струва ми се, че всички познават мастър Корбет — отвърна той, — с неговите безкрайни въпроси и обичая му да си пъха носа в работи, които не го засягат. Какво има този път, английски писарю?

— Негова светлост епископът на Глазгоу — отвърна Корбет, — ме изпрати тук с поръчение да поискам аудиенция при кралица Йоланда, за да изясня някои въпроси, свързани със смъртта на блаженопочившия ѝ съпруг, крал Александър III.

— Някои въпроси ли! — сопна се Дьо Краон. — Известни са ми твоите похвати, писарю! Появил си се в Кингхорн и кралицата благосклонно те е приела, а по време на аудиенцията ти си смутил спокойствието ѝ. Затова и втория път е отказала да те приеме, и няма да те приема и сега!

Корбет срещна мрачния поглед на френския посланик и прецени, че ако настоява, няма да постигне нищо. Екипажът на френския кораб бе добре въоръжен, а сър Джеймс надали щеше да му помогне срещу тях. Затова беше крайно учуден, когато чу до себе си гласа на Селкърк.

— Мосю дьо Краон — започна шотландецът, — корабът ви се намира в наши води, а кралица Йоланда е вдовица на шотландски крал. Носим пълномощия от Съвета на регентите на Шотландия, а ти се осмеляваш да пренебрегнеш исканията ни. Ако искаш, продължи по пътя си, но ние ще се постареем сведенията за твоята грубост да стигнат до крал Филип Френски, който няма да се зарадва особено, ако предстоящите деликатни преговори бъдат провалени от лошите маниери на един от неговите представители.

Селкърк замълча. Корбет забеляза как Дьо Краон трепна и се присви, докато го слушаше, а сега явно преценяваше дали може да намери някакъв изход от положението.

— Мосю Дьо Краон — намеси се тактично Корбет, — можеш да ми вярваш, че няма да наскърбя по никакъв начин лейди Йоланда. Моля да ми позволиш да поговоря с Нея само за няколко минути, а също така, ако бъдеш така Добър, и с теб самия, разговорът ще бъде поверителен — добави той бързо, — уверявам те, напълно поверителен, и никой няма да бъде оскърбен.

Дьо Краон изгледа мрачно англичанина и сви Рамене, за да прикрие притеснението си.

— Много добре — каза той накрая. — Можеш да разговаряш с лейди Йоланда, но — той вдигна предупредително пръст, — не в каютата й! Смятам, че няколко минути тук, на палубата, ще са ти достатъчни.

Корбет се съгласи и Дьо Краон изчезна нанякъде.

Писарят дочу гласове, които разговаряха на Френски с доста висок тон — очевидно вдовстващата кралица възразяваше енергично срещу необходимостта да се срещне с него. Но в крайна сметка дипломатичните умения помогнаха на Дьо Краон и лейди Йоланда — в очарователна фигура, потънала в скъпи кожи, — се появи на палубата и с надменно кимване покани Корбет да се приближи до нея. Корбет се усмихна едва забележимо на Селкърк, кимна в знак на благодарност и тръгна към нея. Надменната френска принцеса отказа да разговаря на английски и Корбет трябваше да призове на помощ всичките си познания По родния й език, за да проведе разговора, без да я Засегне по някакъв начин.

— Милейди — започна той, — искам да ти задам само един въпрос, и преди да ми отговориш, трябва да те предупредя, че съм напълно наясно с деликатните подробности около личните ти отношения с покойния крал — той видя как очите на жената се разшириха от учудване. — Уверявам те — продължи спокойно Корбет, става дума само за един въпрос.

— Продължавай! — каза тя рязко. — Искам да чуя въпроса! Искам това да приключи колкото е възможно по-бързо!

— В деня, когато загина кралят, ти си получила известие за скорошното му пристигане в Кингхорн. Значи си го очаквала, нали?

Йоланда кимна, без да откъсва очи от лицето на Корбет.

— Е — продължи Корбет, — в крайна сметка кралят така и не пристигнал, но затова пък се появил Патрик Ситън, личният му прислужник. Ти сигурно си се обезпокоила, когато съпругът ти не е дошъл веднага след него? Не е възможно да не си помислила, че може да му се е случило нещастие! Защо тогава не изпрати Ситън обратно, за да потърси господаря си — или други хора от личната ти свита?

— Отговорът е много прост — каза веднага френската принцеса. — Ситън пристигна в Кингхорн. Аз никога не съм го харесвала, а той направо ме мразеше. Отпратих го колкото бе възможно по-бързо и едва по-късно установих, че веднага след това той изпил толкова вино, че

изгубил съзнание. Що се отнася до краля — тя се приближи още повече до Корбет и заговори толкова тихо, че никой друг не би могъл да чуе думите ѝ. Сладникавият ѝ парфюм сякаш лепнеше по ноздрите му, тя се навеждаше все по-наблизо, като че ли се канеше да го целуне. — Що се отнася до краля — изсъска Йоланда, — аз го ненавиждах. Мразех пиенето му, любовниците му, коравото му, обсипано с белези тяло. Дори да знаех, че лежи ранен някъде из тресавищата и кръвта му изтича, щеше да ми бъде все едно! Разбираш ли, английски писарю! Беше ми все едно! Не ме беше грижа! А сега си върви!

Корбет, стреснат от отровната злоба, проблясваща в очите на тази жена, отстъпи назад и я проследи с поглед, докато тя се оттегли величествено обратно в каютата. После той погледна назад, към мястото, където стояха Селкърк и Дьо Краон, облежнати на палубния парапет.

— Приключи ли с разговора, мастър Корбет? — попита Дьо Краон със сладникав тон, едва ли не сякаш съжаляваше за лошото отношение на кралицата към англичанина.

— Да, но остават въпросите ми към теб, Дьо Краон.

— Задавай тогава проклетите си въпроси! — изръмжа Дьо Краон. — В името Божие, да ги чуем и ни остави да си вървим!

Корбет отиде при него и забеляза с благодарност, че Селкърк се оттегли дипломатично по-встрани.

— Да чуем въпросите ти, мастър писарю! — каза заядливо Дьо Краон. — Готов ли си с тях?

— О, да — отвърна сухо Корбет. — Обсъждал ли е някога покойният крал брака си с теб?

— Това влиза ли ти в работата? — възрази разгорещено французинът. — Надали един пратеник на Едуард Английски има право да си пъха носа в разговорите между шотландския монарх и френския посланик в двора му!

Корбет предположи, че няма да постигне нищо, ако Дьо Краон продължава да се горещи така; отиде до малкото дървено разпятие, заковано на едната мачта, и постави ръка на него.

— Заклевам се в кръста — каза той сериозно, — че нямам никакво намерение да шпионирам за Едуард Английски. Кълна се също, че всичко, което върша, е известно на епископ Уисхарт и че имам неговата благословия!

Корбет застава отново до французина.

— Мосю Дьо Краон — настоя той, — говоря истината. Съзнавам високия произход на лейди Йоланда, не пропускам и факта, че ти си посредничил за сключването на брака между нея и покойния шотландски крал. Знам обаче също, че този брак, поради нежеланието на лейди Йоланда, е останал неконсумиран!

Френският посланик го зяпна, готов да разиграе ролята на възмутен благородник, но спокойният, нетрепващ поглед на Корбет го накара да замълчи. Той запристъпва на място, наду устни, опита се да прикрие изненадата и смущението си — този английски писар беше умен и опасен. После сви рамене и се усмихна. Каза си наум, че е трябвало да убие този човек, и се закле да поправи грешката си при първи удобен случай. Корбет продължаваше да следи неотклонно изражението му, прецени, че е улучил мишената, и реши да щракне капана.

— Говорил ли си с краля за лейди Йоланда по време на заседанието на съвета, вечерта, преди той да загине?

— Не бих могъл в присъствието на толкова много хора!

— А с кого разговаря негово величество?

— С лорд Брус, с епископ Уисхарт, с оръженосците си Ситън и Ерсилдун, и с Бенстийд — той почти изплю последното име.

— Но е вярно, че си прекарал предния ден с краля?

— Да — призна мрачно Дьо Краон. Дойде време да се затегне примката. Корбет почти трепереше от възмущение.

— Вярно ли е, че през този ден сте обсъждали възможността краля да вземе за жена лейди Маргарет, сестрата на Филип Френски?

Дьо Краон се наежи.

— Прекаляваш, писарю! — възкликна той възмутено. — Това наистина не ти влиза в работата. Говориш за принцеса от кралска кръв. Ти нямаш право... — внезапно той млъкна, взря се в Корбет и се усмихна хладно. — Добър ход, мастър Корбет — измърмори той. — Умно замислено. Бива те, писарю, много си добър — той му обърна гръб и си тръгна, но погледна през рамо и допълни: — Прекалено добър за този свят! Aurevoir!

— Убеден съм, че ще се срещнем отново — измърмори под нос Корбет, но французинът вече не можеше да го чуе. Той крещеше на прислужниците и моряците да се подготвят за вдигане на котва.

Без повече формалности Корбет, Селкърк и четиримата им придружители се върнаха на „Сейнт Андрю“. Френският кораб вдигна котва, греблата се врязаха във вълните и той се плъзна по прилива към открито море.

Върнаха се в Лийт на „Сейнт Андрю“. Обратният път бе също толкова неприятен за Корбет, и той почувства с радост твърда земя под краката си, когато пристанаха. Селкърк бързаше да поемат на път. Прибраха конете си от конюшната и скоро препускаха по калдъръмените улички на Единбург, към Холируд. Селкърк обеща да държи на разположение охраната, а Корбет, извънредно доволен заради навременната намеса на шотландеца по време на разговора на френския кораб, започна да му благодари.

— Недей да ми благодариш — отвърна мълчаливият шотландец. — Колкото по-бързо привършиш работата си тук, английски писарю, толкова по-скоро ще си тръгнеш, а това ще ме направи много щастлив!

Корбет само кимна и се обърна, за да преведе коня си през портата на абатството, но Селкърк подвикна подир него.

— Все пак, Корбет, за английски писар имаш доста добри качества, а това е голяма похвала от страна на един шотландец!

Корбет се усмихна в отговор и влезе в абатството, обзет от задоволство, задето пътуването бе приключило, и сведенията, с които се бе сдобил, бяха наистина много полезни.

Приорът пристигна забързано в малката му килия — сандалите му шляпаха по каменните плочи на коридора, сивото му расо се вееше около тялото му като корабно платно.

— Полезно ли се оказа това пътуване по море? — осведоми се той. — Съгласи ли се Дьо Краон да ти помогне?

Корбет се усмихна.

— Дьо Краон е нервен и лесно възбудим човек — отвърна той, — и не особено умен. Подлъгах го, но се налагаше да постъпя по този начин. Спомням си една римска мозайка, която видях веднъж. Виждал ли си римски мозайки?

Приорът поклати отрицателно глава.

— Е — продължи Корбет, — тази беше много красива. Женско лице, мургаво и тайнствено, обкръжено от дълга, вълниста черна коса. Майсторът го бе създал от многоцветни камъчета, много от които бяха нападали. В продължение на цял ден се опитвах да ги поставя по

местата им, наблюдавайки как това лице, създадено преди стотици години, оживява под пръстите ми. — Той въздъхна. — Но ти не се интересуваш особено от рисуване и скулптура, нали? Вероятно билките, лекарствата и отровите те вълнуват много повече? — Той видя как бледото лице на приора пламва. — Извинявай, отче — усмихна се Корбет, — исках да те поразтърся. Аз приличам на създателя на онази мозайка — камъчетата започват да идват по местата си, затова се нуждая от твоята помощ. Кажи ми, има ли такива билки, с чиято помощ можеш да имаш видения, но същевременно изострят паметта ти?

И той разказа на приора преживяното в гората Етрик, когато беше в селото на пиктите. Приорът го изслуша замислено.

— Съществуват — поде той, — някои растения, които, когато се окосят, изсушат, и обработят по определен начин, са в състояние да замайват човешкото съзнание и да събуждат призраци в душите на хората. Да вземем например растението, познато под името напръстник, което има пурпурни цветове, или пък старото биле, и най-вече цветето на Хеката, богинята на нощта, чемериката. Понякога дори дъвкането на дафинови листа има подобно въздействие. Те възбуждат мисълта и могат да събудят забравени спомени — той изгледа замислено Корбет. Умните му, уморени очи наблюдаваха внимателно лицето на писаря. — Но ти спомена нещо за отрови, Хю — каза той спокойно, — а всяко от растенията, които споменах, може в определена доза да убие човек, да отнеме живота му за миг — колкото е достатъчно, за да духнеш свещ.

Тогава Корбет описа подробно това, което бе видял. Приорът задаваше въпроси, а писарят отговаряше, стремейки се да бъде възможно най-точен в описанията си. Приорът помълча, помисли и предложи своето обяснение. По устните на Корбет бавно плъзна усмивка.

Последното камъче бе поставено на място. В съзнанието му изплува съвсем ясно лицето на човека, убил Ерсилдун, Ситън, младежа от собствената му свита и лодкаря Саймън Тагарт. Но този човек беше преди всичко кралеубиец — той бе посегнал на живота на Божия помазаник, крал Александър III. Корбет помоли приора за една последна услуга, монахът прие и излезе безшумно от стаята му.

[1] принадлежащи към Ханзата — търговски съюз на градове от Северна Европа и Прибалтика, основан през 12 век, поддържал практически монопол върху търговията в региона през Средновековието и началото на Ренесанса. — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА

На зазоряване Корбет бе на крак, за да присъства на първата утринна литургия. Коленичил, той наблюдаваше как свещеникът изнесе тялото и кръвта Христови — издигнал високо блюдото с причастния хляб и чашата с вино, той умоляваше Агнеца да отнеме греховете на света. Писарят прие Светото причастие, молейки се то да му даде сила да се пребори със злото, срещу което щеше да се изправи през този ден. След края на службата, той изпрати на юг последния останал вестоносец с устно известие и заповед то да не бъде предавано никому, освен лично на лорд-канцлера на Англия, Робърт Бърнел, епископ на Бат и Уелс. Корбет беше убеден, че лорд-канцлерът трябва да се намира в абатството Тайнмаут. Ако още не бе пристигнал, пратеникът трябваше да остане в абатството и да го чака там. После писарят даде някои напътствия на приора и на въоръжените стражи на Селкърк, които пазеха пред портите на Холируд, и се върна в килията си.

Точно преди обяд чу гласове в коридора и тропот на ботуши по каменните плочи. После на вратата се почука и в килията му влезе Бенстийд, дружелюбно усмихнат. Той потупа Корбет по рамото и се озърна в мрачната килия.

— Е — поде Бенстийд, след като се разположи удобно, — какво има? Разбрах, че си искал да говориш с мен.

Корбет кимна.

— Вече знам кой е убил крал Александър III, знам и как е извършено убийството, но не мога да разбера защо е сторено.

За първи път, откакто се бяха запознали, писарят видя искрено стъписване и уплаха по лицето на Бенстийд. Страните му изгубиха цвят, жизнерадостният блясък на очите му погасна, устата му се разтвори безпомощно.

— И кой е убиецът? — прошепна той едва чуто.

— О, мастър Бенстийд — отвърна Корбет, — ти би трябвало да знаеш най-добре. Защото ти си убиецът на Александър III!

Настана продължително мълчание. Бенстийд сееше неподвижно и се взираше недоумяващо в Корбет.

— Не е възможно ти... — започна той, преглътна и млъкна. После започна отново. — Нямах никакви доказателства! Просто прехвърляш върху мен вината, вместо да се насочиш към Дьо Краон и неговата банда главорези!

Корбет забеляза, че ръката на Бенстийд се плъзга бавно към камата, която висеше на колана му.

— Мастър Бенстийд! — каза той рязко. — Предлагам ти да държиш ръката си далеч от камата и да не се опитваш да упражняваш насилие, нито пък да викаш с надеждата да призовеш онази злокобна сянка, която те следва навсякъде. Вероятно той споделя твоята вина за поне четири убийства, извършени в Шотландия. Да — продължи писарят, — в много отношения ти си прав. Доказателствата, които имам, не са преки, а дори да можех да те заловя на местопрестъплението, съмнявам се, че шотландски съд ще приеме да те съди. Казвам ти, че всичко ми е известно, защото справедливостта го изисква. В твой интерес е да седиш кротко и да изслушаш спокойно това, което имам да ти кажа. — Корбет стана и закрачи напред-назад из килията, докато говореше. — През 1278 година — започна той, — крал Александър III присъствал на коронацията на нашия върховен господар, крал Едуард Първи. Нашият крал поискал от шотландеца да положи васална клетва като владетел на земи на територията на Англия. Александър веднага приел, но категорично отказал да полага васална клетва като крал на Шотландия, твърдейки с основание, че правото върху престола му е дадено свише, а не от Едуард. През изминалите четиринайсет години нашият повелител си изгради ясна представа за целите на своето управление — страната не е виждала нищо подобно от времето на Римската империя. Той предявява претенции към обширни земи във Франция, успя вече да завоюва Уелс, смаза вътрешната опозиция, крои планове за завладяване на Ирландия, а както е доказал още по време на коронацията си, има подобни намерения и по отношение на Шотландия. Не искам да кажа — продължи бързо Корбет, — че нашият върховен владетел е замесен в убийството на шотландския крал, или че, пази Боже, го е поръчал, но ти, мастър Бенстийд, си негово вярно куче. Ти познаваш най-добре ходовете на мисълта му, тайните му желания и надежди. Много ми

напомняш на рицарите, убили Томас Бекет в Кентърбърийската катедрала. Те извършили това по своя воля. Хенри д'Анжу не бил нареждал нищо подобно, но в душата си се надявал смъртта да застигне Бекет. — Корбет помълча, отпи малко вино и продължи. — Предполагам, че Едуард те е пратил в Англия, за да провериш дали има възможност да предяви отново своите претенции. В края на краищата, всички наследници на Александър били мъртви, съпругата му също почивала в гроба вече десет години, а и самият крал не бил в първа младост. Ако Александър напуснел този свят без пряк наследник, това определено би облагодетелствало значително нашия крал. Но Александър разбил надеждите му. Започнал тайни преговори с французите, а на всичкото отгоре усложнил още работите, като встъпил в брак с младата френска принцеса. Това издигнало сериозни спънки пред Едуард. Александър имал млада съпруга. Можел да живее поне още двацет години и да се сдобие със здрави деца, които да наследят престола. Нещо повече, в жилите на тези деца щяла да тече и френска кръв, и за първи път френската монархия би разполагала с потенциални съюзници, разделени от Англия само с една граница. Предполагам, че Александър наистина е разчитал на по-тесен съюз със Франция, и че това е била темата на дългите му разговори насаме с Дьо Краон. И така, ти си решил да действаш. Всеизвестно било пълното пренебрежение на Александър към опасностите, на които постоянно излагал живота си, слабостта му да препуска из Шотландия независимо от времето и опасния терен. Не би имало нищо удивително, ако кралят загинел при злополука. Толкова повече, че той, след продължително и успешно управление на страната, нямал сериозни врагове. Затова и обикновено го съпровождали не повече от двама оръженосци. Скоро възникнала и подходяща за теб възможност. Оказало се, че принцеса Йоланда отказва да допусне краля в леглото си. По каква причина — аз ще разбера напълно, но тъй или иначе студенината на младата принцеса ти дала идея чудесен план.

Вероятно си настоял пред Ситън да свика съвета на 18 март. Причината за свикването на благородниците била незначителна — ареста на шотландски благородник в Англия. Александър сигурно е скучаел, затова приел с радост идеята да събере благородниците, за да обсъждат освобождаването на негов поданик — още повече, че идеята била подхвърлена от посланика на Едуард на срещата на съвета ти си

се постарал да останеш насаме с Александър и си му съобщил важна новина — че кралица Йоланда много настоявала той да прекара нощта с нея, че му изпращала своите извинения за студеното си поведение и че очаквала с нетърпение съпруга си в Кингхорн.

Бенстийд се изсмя.

— Но това е смехотворно — възрази той. — Та аз съм последният човек, комуто кралица Йоланда би се доверила!

— Съгласен съм — кимна Корбет. — И все пак, ти действително си я посетил в деня преди събирането на Съвета. Вероятно си я обсипал с дипломатични комплименти, за да изтръгнеш от нея някаква фраза, която после си можел да видоизмениш в интимна покана на влюбена жена. Ако планът пропаднал, винаги си можел да твърдиш, че си разбрал погрешно думите на кралицата, и по този начин недоволството и гневът на Александър от държанието ѝ само щели да се усилят. Научих лично от изповедника на покойния крал, отец Джон, че капризите и отказите на кралицата дотолкова дотегнали на Александър, че той имал намерение да изпрати отца в Рим, за да моли папата за анулиране на брака, останал неконсумиран, и за разрешение да се ожени отново, този път за друга френска принцеса, която можело да се окаже по-благосклонна. Възможно е и ти да си подозирал нещо такова. Поради това си съзнавал, че не разполагаш с много време. Предал си тази покана на краля, помолил си го да не споделя нищо с никого и си го подканил да разпусне съвета и да тръгне колкото е възможно по-бързо за Кингхорн. Ти си потеглил първи, съпроводен от безсловесния си слуга. Отишъл си в Куийнсфери, но не си поискал от лодкаря да те превози през Форт. Помолил си другия, който наскоро също бил получил разрешително, и когото си успял да заблудиш, че си французин. Той те откарал на другия бряг въпреки бурята, и те оставил на едно скрито място. Ти си се погрижил предварително там да те чакат коне и си потеглил направо за Кингхорн Нес. Там, точно на мястото, където високото плато започва да слиза към брега, си привързал въже направо през пътеката, и си се скрил в един храсталак наблизко. Било студено, а и ти си бил вир-вода, чакал си дълго, но чакането си струвало труда. Най-сетне кралят се появил.

— Глупости! — прекъсна го отново Бенстийд. — Откъде съм можел да зная, че оръженосците няма да съпровождат негово

величество? Как бих могъл да го различа в мрака от хората, с които е пътувал?

— Много просто — отвърна Корбет. — Мартенската нощ на Кингхорн Нес със сигурност е била непрогледно тъмна, а вилнеещата буря дори те улеснила. Познавал си отлично навиците на краля. Знаел си, че никога не взема със себе си повече от двама-трима души, и че обикновено някой от тях язди напред. Единият от оръженосците наистина минал покрай теб, но конят му не се препънал, защото ти си смъкнал въжето да лежи на пътеката. Сетне се появил и кралят, препускайки бясно, както обикновено, и тогава ти или Аарон сте вдигнали въжето нагоре. Галопирацията кон се препънал зле и полетял в бездната заедно с краля. — Корбет си пое дъх и погледна през единственото тясно прозорче на килията. — Разбира се — продължи той, — веднага си разпознал краля. Действително, нощта била тъмна, но той яздел бялата си кобила. Направил си всичко необходимо доставчикът да отведе в Инвъркийтинг тъкмо нея.

— И как точно е станало това? — не се предаваше Бенстийд. — Аз нямам право да заповядвам на хора от кралската свита.

— Безспорно — кимна Корбет. — Но, както казах, ти си прекосил Форт с втория лодкар, Тагарт. Той бил убеден, че си французин, и представяйки се за такъв, ти си се заел с необходимите приготовления на другия бряг на реката. Знам, че сутринта на 18 март Тагарт те отвел, все още в ролята на французин, към Кингхорн, но в Кингхорн не е пристигал никакъв французин. Вместо това някакъв непознат пратеник съобщил, че кралят скоро ще пристигне в замъка, и че доставчикът трябвало да отведе в Инвъркийтинг любимата му кобила Тамезин.

— Ами писмото? — прекъсна го Бенстийд. — Не бих могъл... — гласът му секна, защото разбра със закъснение грешката си.

— Не съм споменава писмо — отвърна бързо Корбет, — но това е така, пратеникът наистина носел писмо, фалшиво, разбира се — което не е кой знае какъв подвиг за един опитен писар. Вероятно ти или Аарон сте го предали на портата на замъка. И така — продължи той, — ти си бил сигурен, че ще отведат в Инвъркийтинг бялата кобила. На фона на нощното небе кралят щял да се откроява достатъчно ясно, та да не бъде объркан с другия. След като конят и конникът паднали в пропастта, ти си дръпнал обратно въжето и си се

промъкнал обратно до мястото, където те чакал лодкарят. Тагарт те превозил обратно, и тъй като си нямал вече нужда от него, ти си го убил — двамата с прислужника ти сте държали главата му под водата, докато се удави. После си издърпал лодката на брега и си я завързал, сякаш така и не бил тръгвал да прекосява реката, и си се върнал в Единбург. В разразилата се на другата сутрин суматоха никой не би забелязал кога идваш и кога си отиваш. — Корбет забеляза, че Бенстийд хапе нервно долната си устна. — Нямамо никакви основания — продължи писарят, — да те подозират. Вероятно си се зарадвал много на новината, че Ерсилдун се забавил и така и не настигнал краля, но затова пък много си се разтревожил, когато Ситън започнал да говори за „сенки при Кингхорн Нес“. Решил си, оръженосецът може да е видял нещо. Ами ако дойдел на себе си и започнел да задава въпроси или да разказва? И си решил да убиеш и него.

— Как? — почти извика Бенстийд. — Как бих могъл да сторя това? Той изобщо не излизаше от стаята си? По тялото му нямаше никакви следи от насилие!

— Изпращал си му подаръци — отвърна Корбет, — ябълки и чифт ръкавици, нали?

— Надявам се, няма да кажеш, че ябълките са били отровни? — попита присмехулно Бенстийд.

— Нищо подобно — възрази Корбет, — плодовете са били в отлично състояние. Вероятно Ерсилдун е изял доста повече от тях, отколкото самият Ситън. Отровни са били ръкавиците. Ти си учил за лекар, мастър Бенстийд, сам ми разказа това. По време на учението си в Салерно си натрупал много познания за билки, отрови и противоотрови. Ръкавиците са били напоени със силна отрова, и ти просто си изчакал мига, когато Ситън решил да ги сложи.

— Да ги сложи ли! — извика Бенстийд. — Болен човек! За какво му е било да слага ръкавици?

— Бил е измъчен и отегчен — поправи го Корбет. — Нищо чудно, че е решил поне да пробва подаръка. Достатъчно било да ги подържи малко. Ти или прислужникът ти сте се постарали да го стори при някое от посещенията си.

— И къде са тези ръкавици сега? — попита иронично Бенстийд.

— Разбира се, ти си се погрижил да изчезнат — отвърна Корбет. — Прегледах списъка на вещите, оставени от покойния Ситън. Не се

споменават никакви ръкавици. Убеден съм, че си успял да ги унищожиш. Останалото е много просто — продължи писарят. — Отровата се пренесла върху пръстите на Ситън, и когато започнал да се храни, подействала незабавно. Прав си, като твърдиш, че отровата не оставя особени следи по тялото, но тя има свойството да задържа разложението — забелязах това, когато отворих гроба на Ситън в църковния двор на „Сейнт Джаилс“. Естествено — подчерта Корбет, — ти си внимавал нищо и никой да не попречи на изпълнението на плана ти, а това означавало, че трябвало да премахнеш и мен. Когато пристигнах в Единбург, ти веднага си заподозрял нещо, затова и ми показва черновата на онова писмо до крал Едуард. Искал си да разбереш защо съм изпратен тук, затова и споменавах за мен. Ако бях възразил срещу такова невинно споменаване, подозренията ти биха се потвърдили веднага. Но и така си разчитал, че кралят ще се озадачи от присъствието, и че ще нареди на Бърнел да ме отзове. Само че аз предполагам, че лорд-канцлерът е заловил писмото ти, а пък ако Едуард изобщо научи за пребиваването ми в Шотландия, Бърнел ще измисли някакво приемливо обяснение. Разбира се — добави Корбет, — ти си се уплашил доста, когато проявих интерес към събитията около смъртта на крал Александър, затова домъкна онзи глупак, кралския лекар Дънкан Макеърт. Той беше прегледал трупа на краля и не беше открил нищо съмнително. Надявал си се, че това ще уталожил подозренията ми, но, разбира се, не стана нищо подобно. Старият глупак, подведен от собствената си самомнителност и от виното, се раздрънка и възбуди още повече любопитството ми. Но дори да не беше така, за себе си ти бе решил, че съм прекалено опасен. Същата вечер, по време на пиршеството в голямата зала, ти или Аарон използвахте за прикритие избухналата разпра, за да се опитате да ме убие. Предполагам, че никога не си опитвал въздействието на упойващи билки, мастър Бенстийд. На мен също не ми се бе случвало, преди да се озова в Шотландия — лицето на Бенстийд бе добило пепеляв цвят, но писарят продължаваше безмилостно. — На много мили оттук, на едно странно и страшно място, където ти може би ще се чувстваш у дома, ми дадох да пия такава билка. Докато бях под нейното въздействие, си припомних как по време на разпрата стоях край една колона и срещнах злостния поглед на Аарон, който ме следеше. Сега знам, че му е било възложено да ме убие, а когато сте

забелязали, че разговарям с Ерсилдун, сте решили да премахнете и него. Ти направи четири различни опита да ме убиеш!

— Това е възмутително! — възкликна Бенстийд. — Ерсилдун беше войник. Бил е удушен наред църквата „Сейнт Джаилс“! Всеки ще ти каже, че аз нямам сили да удуша такъв млад и здрав мъж, дори ако настояваш, че Аарон ми е бил съучастник!

— О, разбира се — усмихна се Корбет. — Според доклада на кралския следовател, Ерсилдун споделил, че има среща в „Сейнт Джаилс“ с някакъв свещеник. Ти си въпросният свещеник, мастър Бенстийд. Ерсилдун те познавал като близък приятел на покойния Ситън, и през ум не му минавало да се пази от теб. Когато нещастникът влязъл в църквата, ти си го чакал на стъпалата пред олтара. Може би си му казал, че искаш да поговорите за случилото си при Кингхорн Нес? Може да си предложил да се помолите заедно за душата на краля или за нещастния Ситън? Ерсилдун е коленичил, притворил очи, ти също си се престорил, че се молиш на глас, и внезапно си метнал въжето около врата му. Тази работа не отнема много време. Когато отворих неговия гроб, огледах внимателно следата от въжето на врата му и забелязах вдлъбнатините, направени от възлите на шнура, с който и сега си препасал робата си! — Бенстийд погледна стреснато надолу и заопипва притеснено навързания на възли копринен шнур, който му служеше за колан.

— Малко са хората — продължи Корбет, — които използват за колан такъв шнур, на всичкото отгоре и навързан на толкова възли. Забелязах го на пиршеството в замъка. Ти си го използвал, за да удушиш Томас Ерсилдун, и си оставил недвусмислена следа на гърлото му. — Корбет се взря в Бенстийд, който постепенно възвръщаше спокойствието си, съзнавайки напълно, че носи отговорност само пред краля на Англия и че шотландците надали биха могли да му сторят нещо.

— Всъщност, мастър Корбет — поде той тихо, — единственият човек, който наистина трябваше да напусне Божия свят, си ти с отвратителното си любопитство и безкрайните си въпроси.

— Не може да се каже, че не си опитал — отбеляза иронично Корбет. — Всъщност тъкмо един от тези опити ме убеди окончателно във вината ти. Камата, хвърлена към мен по време на пира, можеше да бъде случайност или работа на французите. Нападението, когато се

връщаме от Лийт и по-късно, близо до Далмени, можеше наистина да е дело на разбойници, освен това зад него отново можеха да стоят французите или пък хората на Брус. Но стрелата от арбалет, която едва не размаза лицето ми, когато се прибирах в абатството след пиршеството в замъка, не може да има подобно обяснение. Нападението беше прекалено добре планирано, за да е дело на случаен разбойник. С лорд Брус още не се бях срещал, така че оставаше логичното заключение да са го извършили французите — Корбет се усмихна на Бенстийд. — Или поне ти си се надявал да помисля така. Когато си тръгнах от замъка, си пратил Аарон да ме следи, а аз бях задържан от Дьо Краон. Безспорно, разговорът ни не беше дружески, така че и французите може да са пуснали някого по петите ми. Но не са го направили. После отидох пак в онази кръчма и разпитах съдържателя. За моя радост той беше уверен, че нито Дьо Краон, нито някой от спътниците му са напускали кръчмата дълги часове, след като аз си тръгнах. Когато те най-сетне са излезли оттам, аз отдавна съм бил в абатството и нападението е било минало. Да, мастър Бенстийд, ти безспорно се прояви като много умен човек. Насочваше ме като куче ту по една, ту по друга следа — Дьо Краон, Брус, и кой ли още не. Продължи с опитите да ме убиеш, като не пропусна да се оневиниш, изтъквайки, че ти също си бил прицел на нападения. Прав съм, нали?

Бенстийд стана, побледнял от гняв.

— Ти нищо не разбираш — поде той. — Всичко, което съм сторил, е било за благото на Англия. В тази страна трябва да се въведе ред и законност, в противен случай спокойствието в нашето кралство винаги ще бъде застрашено. Можеш ли да си представиш какво ще стане, ако още една френска принцеса се бе озовала на шотландския престол? Едуард нямаше да бъде спокоен нито за миг, и нямаше да престава да се чуди кога ще го изненада някое нападение от север. Знаеш добре, че новият крал на Франция се опитва с браковете на децата си да спечели съюзници из цяла Европа. Надява се да създаде империя, пред която постигнатото от Карл Велики да бледнее. Какво би останало тогава за Едуард? Ти си пътувал из тези земи. Знаеш, че насилието е нещо обичайно тук, и че на опасност от насилие са изложени и нашите северни графства. Ако се сключи стабилен съюз между французи и шотландци — и едните, и другите враждебно настроени към нас, — ще стане много, много по-лошо. Когато кралят

ни тръгне на юг, ще го нападат от север, тръгне ли на север, французите ще връхлитат по южните ни брегове. Това, което сторих, е сторено с възможно най-възвишени основания. Ако загинат няколко души, за да се спаси животът на хиляди, какво лошо може да има в това? Корбет поклати глава.

— Мастър Бенстийд, и ти като мен си учил философия; благородната цел не оправдава порочните средства. Да, аз опознах тази страна. Съгласен съм, че един враждебно настроен към нас шотландски крал ще представлява сериозна опасност за английския престол; но аз видях и безкрайните диви пространства на Шотландия — езерата, мочурищата, дивите северни планини и долини, които ще погълнат армиите на Англия и ще ги унищожат. А дори да си прав, Бенстийд, нима наистина мислиш, че постъпките ти са оправдани? Ти си убил един способен крал, един Божи помазаник. Уби и двамата млади оръженосци, както и онзи младеж от моите спътници. Когато уби лодкаря Тагарт, ти съсипа цяло едно семейство. Да, мастър Бенстийд, ти си обикновен, долен убиец, и ако има Бог в небесата, ти ще отговаряш за престъпленията си пред закона!

Бенстийд придърпа дипломите на наметалото си и стана.

— Ще отговарям единствено пред краля, краля на Англия, който е първоизточникът на всеки закон! — отвърна той с ожесточение. — Кралят решава кое е добро и кое — лошо, кое е приемливо и кое — не, мастър Корбет, а не някакво си ограничено, самонадеяно писарче. Ще видим какво ще каже законът за всичко това!

И като хвърли един последен унищожителен поглед на Корбет, Бенстийд отвори вратата и излезе. Корбет го остави да си върви, заслушан в стъпките му, които отекваха по плочите на коридора. После се отпусна тежко на леглото и скри лице в ръцете си.

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

Корбет се чувстваше напълно изтощен, като изсмукан. Съзнаваше, че няма какво повече да стори. Взе наметалото си, излезе от килията и закрачи бавно под колонадите.

— Хю? — подвикна някой тихичко.

Корбет се обърна. Беше приорът. Той се взираше тревожно в бледото, изпито лице на англичанина.

— Приключи ли със задачата си? Корбет кимна утвърдително.

— Мога ли да ти помогна с още нещо? — попита монахът.

— Не, само кажи на Ранулф да дойде при мен в конюшните.

Яздеха бавно към замъка. Корбет бе настоял хората на Селкърк да бъдат навсякъде около тях. Мислеше си че тук, в Единбург, се налагаше да ползва тактиката, която някога прилагаше неговият военачалник в някоя уелска долина, населена с враждебно настроени племена. Не му се вярваше Бенстийд да посегне отново на живота му, но му се струваше глупаво да не вземе никакви предохранителни мерки. Преминаха с тропот подвижния мост и влязоха в двора на замъка. Един прислужник изтича да повика Селкърк, който го уведоми кисело, че епископът се моли в параклиса на замъка.

— Ще ти се наложи да почакаш, мастър писарю! — рече той присмехулно.

— Не ми се вярва! — отвърна Корбет и го побутна встрани. Параклисът се намираше в задната част на замъка, на самия връх на скалистото възвишение. Корбет, сподирен от задъхания Ранулф, който ругаше под нос, прекоси бързо тесните каменни ходници, изкачи се тичешком по една вита каменна стълба и влезе в параклиса. Той беше много стар, построен по заповед на блаженопочившата кралица Маргарет, съпруга на Малкълм Конмор, който бе убил тиранина Макбет. Беше един от най-малките параклиси, които Корбет бе виждал в кралски замък. Изграден от тъмносив камък, той бе не по-дълъг от шест ярда и широк около четири. Състоеше се от едно помещение, чийто таван бе обшит с греди, и обикновена каменна абсида с

простички украшения, разделени от дъговиден свод. Точно под този свод бе коленичил епископ Уисхарт и се молеше пред дървения олтар.

— Не можа ли да почакаш, мастър Корбет? — попита той тихо.

— Не, милорд, достатъчно дълго чаках. Задачата ми е изпълнена.

Корбет се извърна и видя че Ранулф и сър Джеймс Селкърк също са влезли в параклиса.

— Искам да поговоря с теб насаме, милорд. Епископът направи знак на сър Джеймс, който изгледа яростно Корбет, но все пак излезе, сподирен от изненадания Ранулф.

Уисхарт посочи на писаря една пейка край стената на параклиса и двамата се разположиха там. Корбет предаде накратко разговора си с Бенстийд, като пропускаше някои подробности по своя преценка. Епископът го изслуша внимателно, но сдържа възхищението си пред упоритостта и блестящата логика на този английски писар. Когато Корбет приключи, Уисхарт потърка замислено брадичката си, прехвърляйки наум последниците от това, което писарят му бе съобщил току-що. Изду устни, после въздъхна.

— Очевидно е — признай той, — че Бенстийд е убил покойния крал, но доказателствата, които ти цитираш, не могат да бъдат представени в съда. Става дума за смесица от случайности и логични заключения. А дори такова нещо да беше възможно — продължи Уисхарт, — такъв процес ще предизвика скандал и ще разруши непоправимо и без това нестабилния мир в страната. — Той помълча и изгледа внимателно Корбет. — При това не съм споменал възможната реакция на твоя господар, крал Едуард Английски. Приемам, че Бенстийд е действал по своя инициатива, но имам своите подозрения. Ако наученото от теб стане обществено достояние, надали ще получиш благодарностите на един доволен монарх. Няма да можеш да се върнеш в Англия, но и оставането ти в Шотландия няма да бъде желателно!

— Ами Бенстийд? — прекъсна го Корбет с горчивина. — Кралеубиец, посегнал на живота на Божи помазаник, да не говорим за това, че на съвестта му тежи кръвта на още четирима, чиито души молят отвъд гроба за справедливост!

— „Отмъщението е Мое, и Аз ще отплатя“^[1], казва Бог — отвърна меко епископът, с надеждата, че цитатът от Светото писание ще успокои писаря.

— Отмъщението се бави! — отвърна рязко Корбет. Епископът се поразмърда притеснено на мястото си.

— Аз не мисля — поде той, — че Бенстийд е опасен. Опасен си ти, мастър писарю, с твоята страст към фактите и способността ти да се добираш до истината. Истината често е болезнена. Няма полза да обръщаме камъните, защото не се знае какво ще изпълзи изпод тях. А и защо ти е всичко това? — допълни Уисхарт. — С какво те засягат тези събития?

— Не знам — отвърна Корбет. — Знам само, че имам нареждания и че изпълних получената заповед. Може би някога ще разбере и защо ми е било заповядано да го сторя.

— Но не и тук! — отвърна рязко Уисхарт. — Давам ти четиридесет и осем часа срок. Изтекат ли те, ти и твоите спътници трябва да сте напуснали Единбург и да пътувате към южната ни граница. Заловят ли ви тук след това, ще бъдете арестувани за престъпление срещу короната!

Корбет се изправи. Лицето му беше пламнало от гняв.

— Особено ти имаш интерес да напусна града, милорд! Защото си доловил, че знам истината! — той посочи с пръст епископа. — Ти си знаел, че кралят е бил убит! Може да не ти е било ясно как и от кого, но си бил убеден, че е бил убит, а не си предприел нищо! Всеки път, когато ме погледнеш, си припомняш собствената си вина!

Уисхарт се изправи и се упъти към стъпалата пред олтара, опитвайки да се овладее.

— Да — отвърна той гневно. — Знаех, но нямах доказателства, не разполагах с нищо осезаемо; дори сега не съм в състояние да предприема нищо. А сега си върви, писарю! Корбет се поклони и измърмори нещо под нос.

— Това пък какво беше? — попита рязко Уисхарт.

— Цитат от Светото писание, милорд, от псалмите: „Не се надявайте на князе, на син човешки, от когото няма спасение“^[2].

Епископът въздъхна.

— Върни се, мастър писарю, ела за минута! — той се приближи плътно до Корбет и заговори съвсем тихо. — Разбери ме, аз не мога да направя нищо. Едва удържам крехкия мир и знам, че Шотландия е на ръба на гражданска война Кралят е мъртъв, да, бил е убит, но тъй или иначе е мъртъв. Все пак — допълни той с горчивина, — ако един крал

на Шотландия може да стане жертва на злополука, същото може да сполети и един английски посланик. Бъди спокоен, Бенстийд и телохранителят му никога няма да напуснат Шотландия живи! — Уисхарт издигна ръце, сякаш благославяше. — Какво повече бих могъл да направя? — попита той тихо. — Освен да ти осигуря охрана по пътя към границата с Англия.

— Не, има още нещо, което можеш да сториш! Корбет внезапно си спомни за Джоун Тагарт, вдовицата на лодкаря, заобиколена от гладни, уплашени деца.

— Има една жена, вдовицата на лодкаря, убит от Бенстийд, която живее близо до Куийнсфери. Сега тя и децата ѝ умират от глад.

— Ще се погрижа за нея — отвърна епископът. — Имаш думата ми. А сега — каза той припряно, — трябва наистина да тръгваш, писарю. Четиридесет и осем часа, не забравяй.

Корбет отново се поклони леко и излезе. Старият епископ остана сам в параклиса. Далечното ехо от стъпките на писаря отекваше в малката, пуста църква.

Приорът и монасите от Холируд бяха много натъжени от внезапното заминаване на Корбет. Бяха привикнали към странните му маниери, мълчанията му, внезапните му изчезвания и също така внезапни появи, с помощта, която им оказваше в скрипториума и библиотеката.

— Ще ни липсваш, Хю — рече приорът. — Моля Бог да ти дари спокойно пътуване. Ще изпратя с теб двамина от моите послушници, които ще носят писма, осигуряващи безпрепятственото ти пътуване из страната. Никой, нито шотландец, нито англичанин, няма да посмее да посегне на човек, пътуващ под закрилата на абатството Холируд!

Корбет се усмихна и прегърна приора през слабите, кокалести рамене, покрити със сиво вълнено расо.

— С помощта на твоите писма и с хората на сър Джеймс Селкърк, които сигурно ще ме чакат пред стените на абатството, ще пътувам в пълна безопасност!

Той стисна ръката на стария човек, сбогува се с всички и скоро, съпроводен от видимо облекчения Ранулф и двама Послушници, остави зад гърба си Единбург. Яздеха на югоизток, към границата с Англия. Хората на Селкърк ги следваха като сенки — изпратени, за да се убедят, че досадният английски писар ще напусне страната.

Корбет и спътниците му пътуваха през Ламърмурските възвишения, прекрасни в лятното си великолепиe. Дъбова и букова гора, преминаваща тук-там в борова, покриваше високите хълмове, опасани със сребристите ленти на тесни, но буйни и пълни с риба потоци. Корбет бе обзет от покой, беше доволен от себе си, доволен и защото бе приключил с мрачните интриги в Единбург. Съзнаваше, че войниците на Селкърк го следят отблизо, но това не го смущаваше. Нощуваха под дърветата или намираха подслон в някоя самотна ферма или овчарник. Четири дни след като напуснаха Единбург, конете им профучаха покрай тъмните стени на Бърик, прегазиха река Туийд и те преминаха в Англия.

Под надвисналата огромна кула на норманския замък Норъм, построен на висока скала над реката, Корбет се сбогува с послушниците и се упъти нагоре по пътя, изсечен в скалата, към крепостта. Комендантът на замъка, сивокос стар войник, го чакаше във външния двор, а около него стояха още хора, облечени в ливреи, украсени с герба на лорд-канцлера.

— Мастър Корбет, писар в кралската канцелария, нали? — излая комендантът.

— Да — каза Корбет и скочи от коня. — Тук ли е лорд-канцлерът?

— Да — отвърна комендантът. — Тук е и те чака. Следвай ме!

Корбет каза на Ранулф да си намери удобно място и Да го чака, после влезе в замъка.

Бърнел беше доста пълен и страдаше от задух. Той чакаше Корбет пред вратата на една голяма стая, и постоянно бършеше потта от плешивата си глава с меките си, месести ръце. Лорд-канцлерът благодари на коменданта и двамата с Корбет влязоха в пустото, почти празно помещение. Стените бяха от камък, тежки греди бяха кръстосани по тавана, на едната стена имаше огромно каменно огнище. Светлината влизаше през високи, тесни прозорци. Мебелировката беше оскъдна — дълга дъбова маса, тежки столове, подобни на църковни тронове и масивни ракли с железен обков край стените. На масата имаше поднос с кана вино и няколко калаени чаши. Бърнел наля вино в две от тях и кимна на Корбет.

— Седни, Хю. Радвам се да те видя отново. Нека поседим в прозоречната ниша, за да се разхладим от ветреца. Чудесно място е

това, отгук виждаш едновременно Англия и Шотландия. Получи ли писмата ми? Аз получих твоите — допълни той, без да дочака отговор. Корбет се разположи до господаря си край прозореца и започна да разказва. Този път не пропусна абсолютно нищо. Познаваше добре лорд-канцлера и не се заблуждаваше от привидното му добродушие — умът му беше остър като бръснач и веднага щеше да забележи всяка непоследователност в разказа му. Епископът седеше мълчаливо, отпиваше от виното и слушаше внимателно писаря/Прекъсваше го рядко, с някоя суха забележка или въпрос. Отвън запя чучулига. Птицата пееше и описваше ликуващо кръгове в златистото лятно небе. Корбет замълча, загледан в нея, после заключи тихо:

— Това е всичко? А сега, господарю, ще ми кажеш ли защо ме изпрати там?

Бърнел се покашля.

— Първо — поде той, — не се тревожи, че Бенстийд няма да получи възмездие. Познавам добре епископ Уисхарт — Бенстийд няма да напусне Шотландия жив. Що се отнася до шотландците, дълбоко се съмнявам, че ще имаш повод да посетиш отново страната им. Моя грижа е да прикрия твоите занимания през последните седмици от негово величество. В края на краищата — Бърнел се усмихна кисело, — аз рискувам не по-малко от теб, затова и внимавах да заловя всички писма, които Бенстиид пращаше на юг до краля.

Бърнел стана, за да раздвижи схванатото си тяло, и закрачи бавно напред-назад. Корбет седеше неподвижно и го наблюдаваше.

— Изпратих те в Шотландия — каза Бърнел, — без знанието на негово величество и по своя воля, защото не желая между Англия и Шотландия да избухне война. В момента и в двете страни цари мир, и двете имат полза от спокойствието. Но Едуард, нашият върховен повелител, винаги е разсъждавал другояче. Той е роден завоевател, Корбет: смаза съпротивата на уелсците, изби вождовете им и превърна кралствата им в английски графства, управлявани от мрачните замъци, които издига навсякъде. Винаги е искал да постъпи по същия начин и с Шотландия. Първо се постара да омъжи сестра си, Маргарет, за Александър III, с надеждата, че един ден на шотландския престол ще седи негов племенник. — Бърнел помълча за миг. — После Маргарет и двете момчета починаха. Кралят ни привидно се примири, но се опита да принуди Александър да положи пред него васална клетва. Искаше

да учреди по принцип някаква зависимост на Шотландия от Англия — в случай, че възникнеше някакъв проблем около наследяването на престола. Тъй или иначе — продължи уморено епископът, — влюбчивият Александър, лишен от наследници, дълго време си остана неженен. Нашият господар бе напълно доволен от това положение, но после всичко се промени. На френския престол се възкачи нов крал, Филип IV, чиито планове за бъдещето са дори още по-амбициозни от тези на Едуард. Чувал ли си някога какво говорят правниците, които са на служба при него? — Корбет поклати отрицателно глава. — Интересно е, можеш да ми вярваш. — Бърнел седна отново при Корбет в прозоречната ниша и продължи: — Те разправят, че Филип щял да надмине Карл Велики, и тези приказки тревожат Едуард. Нещата се усложниха допълнително, когато Александър започна тайни преговори с Филип, който му предложи красивата Йоланда за съпруга. Сега вече на шотландския трон можеше да седне кръвен роднина на френския крал — затова Едуард изпрати благонравния Бенстиид като свой посланик в Единбург — разбира се, държа да подчертая, без да му дава категорични нареждания да убие Александър III. Нищо подобно! Бенстиид е получил само устни указания „да стори всичко необходимо, за да попречи на Шотландия да влезе в съюз с Франция“.

— И Александър загива? — отбеляза Корбет.

— Именно — кимна Бърнел. — Тогава се усъмних, че има нещо нередно. Ако смъртта на Александър бе наистина причинена от злополука или от друг зложелател, както и да е, но — Бърнел повиши малко глас, — ако извършителят се окажеше Бенстиид, аз щях да съм наясно с истинските намерения на негово величество относно Шотландия!

— Но крал Едуард — прекъсна го Корбет, — никога не е споменавал нещо по този въпрос!

— Публично не — отвърна Бърнел, — но какво мисли, това е друг въпрос. Убеден съм, че привидното безразличие на Едуард към събитията в Шотландия е преструвка. Той не е наредил изрично убийството на Александър, но сега е доволен от неговата смърт, защото тя улеснява тайните му планове да присъедини Шотландия към своето кралство.

Бърнел помълча и изгледа внимателно Корбет.

— Сега, благодарение на работата, която ти свърши в Шотландия, знам, че решението на Едуард да изпрати там Бенстийд е само етап от грандиозен план — да завладее Шотландия — по възможност по мирен път, но ако не успее, няма да се поколебае и да започне война.

— Но нали Едуард е във Франция, потънал в спорните въпроси около Гаскония? — попита Корбет.

— Така е — усмихна се Бърнел, — но аз знам от свои хора в кралската хазна, че той е наредил да изпратят голяма сума като заем на норвежкия крал Ерик.

— Какво ще рече това?! — възкликна удивено Корбет.

— Има и още — продължи Бърнел. — Освен това Едуард води тайни пратеници в Рим, за да моли за папско разрешение двегодишният му син да се омъжи за своя братовчедка въпреки изискванията на закона. Невестата явно вече е избрана, защото в момента в Норвегия пребивават английски пратеници, които се опитват да убедят краля да даде ръката на принцеса Маргарет на сина на Едуард. Нали виждаш, мастър Корбет, че нашият крал следи неотклонно шотландските дела. Той е решил твърдо да види сина си на шотландския престол — независимо от средствата, с които ще трябва да си послужи!

— Все пак — каза Корбет, — ако принц Едуард вземе за жена Маргарет, всичко ще приключи с миром.

Бърнел изсумтя презрително.

— В името Божие! — възкликна канцлерът. — Ти сега се връщаш от Шотландия, Хю. Запознал си се с Уисхарт, с Брус, с останалите шотландски лордове. Вярваш ли наистина, че те ще приемат безропотно английски принц да се увенчае с шотландската корона? Мислиш, че Брус ще отстъпи като някоя монахиня, която влиза в манастир и се отказва от всички земни блага? И още нещо. Принцеса Маргарет е връстница на сина на нашия крал — съвсем малка е. Шотландците съзнават, че ще изминат години, докато някой от двамата започне да управлява наистина — а кой ще бъде регент дотогава? — Бърнел се усмихна. — Нашият благодушен сюзерен, Едуард Първи, а стане ли така, той няма да седи със скръстени ръце. Ще строи замъци по границата, ще праща английски гарнизони в шотландски крепости. Ще назначава английски благородници и

свещеници на важни постове в шотландската държава. Не — поклати глава Бърнел, — обмислил съм всичко внимателно. Убийството на Александър III може да доведе единствено до смъртта на принцеса Маргарет и до смъртта на още стотици хора, може би на хиляди, и англичани, и шотландци, и накрая въпреки всичко ще загубим.

Корбет седеше и мислеше за виденията, които му се бяха явили в селото на пиктите и за пророческите стихове на Томас от Лиърмаут.

— Е — каза Бърнел и се изправи, — ти се справи отлично със задачата си, Хю. Оттук нататък работата поемам аз. Ти трябва да се върнеш незабавно в Лондон и да се заемеш с обичайните си задължения. Ще се видим отново, преди да потеглиш.

Старият епископ, мърморейки под нос, закрета към вратата. Корбет остана на мястото си, вперил поглед през прозореца. Слънцето се беше скрило зад облак, надигаше се силен вятър. Той се взря в земите отгатък Туийд и видя как тъмни буреносни облаци се струпват в небето над Шотландия. Пред очите му преминаваха различни картини — Александър III, крал на Шотландия, политащ към самотната си смърт в пропастта, в мрачната нощ, под воя на бурята. Лисичият поглед на Уисхарт, мощта и яростта на лорд Брус. После стиховете на Томас от Лиърмаут отново зазвучаха в ушите му и той осъзна, че пророчеството е вярно. Зелените хълмове, които виждаше от прозореца на кулата, щяха да почервенеят от кръв, докато бъдеше изкупена вината за смъртта на Божия помазаник. Мнозина щяха да заплатят страшния грях с живота си, преди сянката да се вдигне от короната на Шотландия.

---

[1] Второзаконие 32:35 — (Бел. ред.) ↑

[2] Пс. 145:3 — (Бел. ред.) ↑

ГЛАВА ДЕВЕТНАЙСЕТА

В Единбургския замък Джон Бенстийд, специален пратеник на Едуард Английски, също приключваше с делата си в Шотландия. Багажът му, сандъците с тайните отделения, където държеше списъци, писма и най-различни сметки, бяха вече свалени на двора, и Аарон ги товареше на конете. Бенстийд огледа студената стая с каменни стени. Не беше забравил нищо и в себе си се радваше, че си тръгва. Вече беше направил задължителното посещение на епископ Уисхарт, за да му благодари за гостоприемството и бе малко учуден от подчертаното дружелюбие и сърдечност, с които бе приет. Каза си, че тази добронамереност е малко прекалена, и се запита дали Уисхарт не е наясно с някои от разкритията на Корбет.

Бенстийд се отпусна на сламеника и не за първи път прокле на ум любопитния писар, който се намеси в плановете му. Бе чувал и преди за Корбет — че е потаен, амбициозен и безмилостен, но очевидно с чувствителна съвест. Недопустимо бе такъв човек да играе роля в държавните дела. В някои случаи бе редно да имаш скрупули, но те само пречеха за важните дела, когато се решаваха съдбите на държави и крале. Какво толкова имаше в това, мислеше Бенстийд, че са загинали няколко души, ако по този начин мирът можеше да се съхрани? По този начин здравите закони, въведени от Едуард в Англия, щяха да достигнат, както по римско време, до всички краища на островите!

Бенстийд боготвореше Едуард. За него кралят на Англия бе живо възплъщение на всичко, що бе добро и редно за един рицар и за един крал. Бенстийд бе чувал легендите за крал Артур, възпявани от менестрели и трубадури в Англия и Франция, и бе уверен, че Едуард е новият Артур. Английският крал бе въвел мир и законност в Уелс, бе построил пътища, поощряваше търговията, правеше всичко възможно страната да излекува по-бързо раните си от гражданската война, и с помощта на парламента успя да превърне кралството в една стройна, добре контролирана организация. Бенстийд обичаше реда и

ненавиждаше хаоса. Всичко трябваше да бъде по местата си, за всяко нещо имаше време. Бе работил, макар и за малко, като лекар и познаваше добре щетите, които болестите нанасяха на човешкото тяло. А свети Августин бе казал:

„Кралството е като човешко тяло и болестите винаги дебнат да се нахвърлят върху него, гной и зловредни течности да се просмучат във всеки крайник, да предизвикат инфекция и най-сетне да го унищожат“.

Шотландия, управлявана от неподходящ крал, би била като чумен оток върху тялото на Англия. Неведнъж Едуард бе споделял с Бенстийд мечтите си не само да възстанови империята на Хенри II, но и да разшири още някогашните граници. Искаше да завладее северна Франция, да присъедини окончателно Уелс и Ирландия към Англия, да покори и Шотландия. Легендарното кралство на Артур трябваше да се върне отново — хармоничен съюз, управляван от един владетел. Едуард особено много се интересуваше от Шотландия, и винаги подчертаваше, че северното кралство е най-сериозната заплаха за управлението му. Една враждебно настроена Шотландия можеше да предизвика война, да опустошава системно северните английски графства с техните дълги, практически незащитени граници и открита брегова ивица. Още през 1278 година Едуард се опита да принуди Александър да положи васална клетва в качеството си на владетел на Шотландия, да приеме английския крал за свой върховен повелител. Александър отказа, оскърбявайки публично Едуард, който никога не забравяше и не прощаваше такива неща. Но английският крал умееше да бъде търпелив. Прекалено много усилия бе положил, за да рискува да загуби Шотландия. Пожертва собствената си скъпа сестра, само за да види как племенниците му, синовете на Александър, умират един подир друг при загадъчни обстоятелства. В присъствието на Бенстийд Едуард често си бе задавал въпроса дали момчетата не са били убити от французите или от някоя дворцова фракция, настроена враждебно към Англия. Независимо от това, докато шотландският крал нямаше други наследници, Едуард беше спокоен, защото, ако умреше, без да му се роди друго дете, английската корона щеше да предяви претенции, укрепени от един брак между сина на Едуард и малката Маргарет, Момичето от Норвегия. Тогава думата на английския крал щеше да бъде закон от Корнуол до най-северната част на Шотландия. Нямаше да има повече гранични схватки, нямаше да има войни из

мочурищата на севера, нямаше да има опасност друг европейски монарх да използва Шотландия като задна вратичка, през която да се промъкне в Англия.

Едуард се надяваше, че нещата ще се развият така, но Александър и онзи досаден и лукав Филип IV, кралят на Франция, показаха, че имат намерение да осуетят плановете му. Английските шпиони в Шотландия докладваха за все по-многобройни френски пратеници, кръстосващи страната и пребиваващи в кралския двор, а накрая англичаните с ужас научиха, че френският крал е успял да убеди Александър да вземе за жена онази капризна мръсница Йоланда. Едуард, който очакваше най-лошото, изпрати незабавно Бенстийд в Шотландия, за да следи развоя на събитията. Първоначално Бенстийд бе убеден, че няма как да промени нещата, че единственото, което може да стори, бе да наблюдава и да държи господаря си в течение. Беше обмислил вече възможността за сключването на таен съюз между Едуард и рода Брус, но колкото и амбициозни да бяха всички с това име, те никога не биха заговорничили срещу шотландския владетел, само за да предадат короната на английския крал. Следователно Бенстийд реши да следи по-отблизо Александър III и младата кралица, и едва успя да повярва на късмета си, когато установи, че отношенията им далеч не са хармонични. Той би оставил нещата такива, каквито си бяха, или дори би се заел тайно да окуражава шотландския крал да се отърве от капризната си жена, би му помагал да се сдобие с разрешение за развод от папата, изтъквайки като причина, че бракът не е бил консумиран. Но такава процедура отнемаше обикновено години. Папата беше пионка в ръцете на французите и нямаше лесно да се съгласи да разтрогне този брак, което би се изтъкувало като оскърбление за френския кралски двор. Тогава Александър отново предприе бърз и таен ход. Бенстийд с ужас установи, че подтикван от лукавия и потаен Дьо Краон, Александър не само подготвяше развода си, но и се канеше да се ожени за трети път, при това за Маргарет, сестрата на самия Филип IV. Така Шотландия щеше окончателно да попадне под френско влияние. Вместо да отлага разтрогването на брака, Светият престол, подтикван от френския крал, щеше да обяви развода в рамките на месеци. Разбира се, Бенстийд не бе на себе си. Буйният, червендалест шотландец нерядко бе дразнил с наслада

посланика на Едуард, рисувайки пред него злорадо перспективата един принц с френска кръв да седне на древния трон в Скуун.

— Какво ще сториш тогава? — бе попитал той веднъж присмехулно Бенстийд. — Как ще вместиш такова нещо във великите плановете на господаря си? Никога вече, мастър Бенстийд — бе повишил тон шотландският крал, — никога вече английски крал няма да има наглостта да иска от шотландски монарх да полага пред него васална клетва! Разбираш ли? Може да кажеш това на господаря си. Никога, повтарям, никога!

Именно след един подобен разговор Бенстийд реши, че Александър трябва да умре, защото намеренията на шотландеца можеха да хвърлят цяла Европа в кръвопролитна война, и да провалят завинаги надеждите на Едуард.

— Не — прошепна Бенстийд на себе си, — Александър заслужаваше да умре.

Английският посланик се усмихна хитро. Всичко се оказа толкова лесно! Смиреният шепот в кралското ухо, потайното, внимателно планиране. Посещение в Кингхорн, после връщане в Единбург, където уведоми краля, че неговата горда и капризна съпруга внезапно е пламнала от страст по него. После останалите приготовления. Онзи лодкар, Тагарт, му помогна да пренесе провизии до пещерите от другата страна на Форт, а Аарон навлезе по-навътре в сушата, купи коне и ги прибра там.

После всичко мина точно по план. Дори бурята подпомогна кроежите му. Когато Александър се появи на заседанието на Съвета, Бенстийд му предаде лъжливото съобщение от жена му, и незабавно потегли през Форт, за да се присъедини към Аарон. Телохраниелят му междуременно бе отнесъл в Кингхорн писмо, в което се казваше, че кралят ще пристигне там по-късно вечерта, и че любимата му кобила трябва да го очаква в Инвъркийтинг, заедно с други коне за оръженосците му. Двамата с Аарон опънаха тънки въжета на пътеката по скалите, и кралят се появи на белия си кон — ясно очертан на фона на нощното небе. Оттам нататък планът се осъществи безукорно. Бенстийд бе виждал английски войски да прилагат подобни методи в тесните уелски проходи — за да повалят вражески войници или непредпазливи вестоносци. Разбира се, двамата оръженосци създадоха проблеми. Острият поглед на Ситън сигурно бе забелязал нещо — но

какво точно, Бенстийд така и не разбра. Затова Ситън трябваше да умре, а също и Ерсилдун. Всичко бе наред до момента, в който се появи Корбет. Бенстийд скръцна със зъби — проницателният, находчив Корбет с това тясно, спокойно лице, и неговите уж невинни въпроси! Още не можеше да повярва, че този човек бе проявил толкова прозорливост и упоритост, че да успее да разкрие всички негови ходове.

Първоначално разкритията на Корбет го накараха да изпадне в паника, но после хладният му разум започна да анализира събитията. Кому би могъл да разкаже Корбет всичко това? На Бърнел? Та той бе служител на Едуард и щеше да се съобрази с кралската повеля. На някой от шотландците? Но кому пречеше внезапната смърт на Александър? На Брус, който отдавна чакаше възможност да предяви претенциите си към престола, или на Уисхарт, който никога не бе харесвал покойния и не му се бе доверявал? Пък и какво би могъл да докаже писарят?

— Няма никакви доказателства — измърмори Бенстийд, — съвсем никакви. Само някакви сенки и идеи. Много дим, но без огън.

Английският посланик се усмихна доволно и стана на крака, заслушан в шумовете, долитащи откъм двора на замъка. Погледна през тесния прозорец и видя Аарон, който го чакаше търпеливо, с юздите на двата товарни коня в ръка. Наблизо чакаха и другите коне, които щяха да ги отведат до Карлайл. Там Бенстийд щеше да употреби пълномощията си, за да намери кораб, който да ги откара до Франция.

Имаше намерение да разкаже всичко на Едуард. Беше убеден, че кралят ще го разбере. Загледа се надолу и видя, че основни виновници за шума в крепостния двор бяха две момчета, които се сражаваха с дървените си мечове на пътя към конюшната. Едното хлапе беше чернокосо, а другото Бенстийд разпозна веднага — беше младият Робърт Брус, внукът на граф Карик. Той се загледа в схватката, и забеляза как стройното червенокосо момче напада и парира елегантно и безмилостно — младият Брус пристъпваше като танцьор, но това никак не се отразяваше на точността на удара му. Той притискаше все по-уверено противника си, докато най-сетне, сред присмех и подсвирквания, го изтика към купчината конски тор, сметена в единия ъгъл на двора. Бенстийд, в добро настроение, доволен от себе си и от света, подвикна от прозореца:

— Браво! Добра работа, момче! — бръкна в кесията си и подхвърли една сребърна монета, която иззвънтя върху плочите на двора. Момчето отметна разпиляните си къдрици, присви очи и се вгледа нагоре към прозореца. После вдигна сребърната монета и я подхвърли на победения си противник. Дори не благодари за подаръка на Бенстийд, а се обърна и си тръгна с високо вдигната глава.

— Самонадеян млад глупак! — изръмжа Бенстийд. — Надут като всички от неговия род, с техните постоянни претенции за короната и престола!

После, като прецени, че надеждите на рода Брус никога няма да се осъществят, той се усмихна доволно, хвърли последен поглед около себе си и заслиза поляка надолу, по витата каменна стълба.

Конете бяха готови, и скоро Бенстийд и безмълвният Аарон минаха по подвижния мост и излязоха от крепостта. Отвън ги чакаше един самотен конник. Бенстийд веднага разпозна сър Джеймс Селкърк, рицар от свитата на епископ Уисхарт и капитан на личната му гвардия.

— Е, сър Джеймс — поде Бенстийд, — да ни изпратиш ли си дошъл? А може би ни носиш някаква вест от господаря си?

Селкърк поклати бавно глава.

— Съвсем не, мастър Джон. Просто се канех да вляза в замъка. Разбрах от негова светлост епископ Уисхарт, че днес напускаш Шотландия.

— Е, няма да е точно днес — отбеляза весело Бенстийд. — Ще изминат поне три дни в усилена езда, докато се доберем до границата. Ти сигурно се радваш, че си тръгваме.

— Всеки гост от Англия — отбеляза сър Джон спокойно, — е добре дошъл. Между другото, твоят сънародник, Хю Корбет, вече потегли на път. Сбогом, мастър Джон!

Бенстийд кимна, заби шпори в хълбоците на коня си и препусна нататък.

Минаха през покрайнините на Единбург и скоро се озоваха на полето. Пътуваха през зелени, хълмисти земи, на югозапад, към границата, надявайки се скоро да намерят подслон зад здравите стени на замъка Карлайл. Беше прекрасен летен ден, лъчите на силното слънце се провираха като тънки остриета през плътния зелен балдахин на дървесните корони. Природата почиваше в следобедната омара. На свечеряване все още не бяха приближили никакво населено място,

затова Бенстийд реши да пренощуват на открито. Посочи една горичка наблизно.

— Ще останем тук — обърна се той към немия си спътник. — Ще хапнем, ще поспим и утре рано ще продължим по пътя си.

Бенстийд поясни казаното с бързи, привични движения на пръстите си и Аарон кимна. Насочиха конете към горичката и навлязоха в нея. Вървяха по тясна пътека, която ги отведе в малка долчинка. Прегазиха един плитък поток, смущавайки водните кончета, които още се рееха над него, осветени от последните лъчи на залязващото слънце. Бенстийд продължи още малко, после спря и започна да търси подходящо място за нощуване. Доволен, задето бяха успели да изминат доста път, Бенстийд отпуши единия мях, окачен на седлото и го надигна, изливайки обилна част от съдържанието му в пресъхналото си гърло.

Стрела от арбалет избръмча и се заби в незащитените му гърди. Бенстийд отпусна неволно меха и се закашля неразбиращо. От устата му избликна вино, смесено с кръв. Обърна се към Аарон, но мълчаливият му телохранител беше вече мъртъв — друга стрела стърчеше забита в гърлото му.

Бенстийд се смъкна като пиян от седлото и изпусна меха. Червената течност плисна на силна струя и се смеси с кръвта, която течеше от гърдите и гърлото му и образуваше локви по земята. Някаква птица изпищя над него и умирацията почти наподобиха издавания от нея звук, докато кръвта образуваше мехурчета около устните му. Миризма на стъпкана прясна трева нахлу в ноздрите му. Бенстийд още не можеше да разбере какво става с него. „Корбет! — каза си той. — Виновен е Корбет!“ Беше направил най-голямата грешка в своя отиващ си живот — беше се доверил на Корбет. Вярваше, че Корбет спазва правилата на играта. Въпреки всичко, в гаснещото съзнание на Бенстийд трепна доволство — той беше сторил всичко, което трябваше да бъде сторено. Неговите агенти в норвежкия кралски двор в Осло бяха получили тайните му заповеди. Всичко щеше да бъде наред. Вълна от кръв се надигна в гърлото му, мракът се надигна като безшумна вълна и го погълна.

Скрит в сенките на дърветата, сър Джеймс Селкърк свали големия си арбалет, извади мечата си и доближи безмълвните фигури на земята. Аарон беше мъртъв, проснат по лице в тревата. Бенстийд

лежеше по гръб, но устните му все още мърдаха, макар очите му вече да мътнееха. Селкърк се надвеси над него, за да види как той ще изпусне сетния си дъх.

— Виждаш ли, мастър Бенстийд — каза той тихо, — аз бях прав. Оказа се, че напускаш Шотландия още днес!

Селкърк се озърна. Беше следил двамата пътници още откакто напуснаха Единбургския замък. Задачата му беше много лесна. Те не подозираха нищо, не очакваха нападение. Рицарят предполагаше, че ще се наложи да изчака повече, но когато разбра, че жертвите му възнамеряват да спят на открито в гората, прецени, че не бива да изпуска такава възможност. Селкърк тръгна тихо през гората, докато стигна малка просека, скрита сред гъстата растителност в центъра на гората. Тук пръстта беше влажна и той успя да изкопае без особени усилия един плитък гроб. Довлече до него труповете на двамата мъже и ги зарови, а седлата и багажа им зарови в друга, по-малка яма, но първо ги претърси внимателно, за да се убеди, че в тях няма нещо, което би представлявало интерес за господаря му. После подгони разседланите коне и те препуснаха нанякъде в падащия мрак. Селкърк беше уверен, че те ще намерят пътя до някое близко село или ферма, където селяните нямаше да могат да повярват на късмета си. След като се убеди, че всичко е свършено както трябва, Селкърк яхна коня си и потегли обратно към Единбург. Знаеше, че епископът вече подготвя писмото до Едуард, в което с прискърбие отговаряше на очакваното запитване на английския крал за „местонахождението на пратеника му“. В крайна сметка, както бе отбелязал иронично Уисхарт, подобни злополуки се случваха често в Шотландия.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Обстоятелствата около смъртта на шотландския крал Александър III отговарят на описаното в тази книга. Кралят и кралица Йоланда често били разделени. Вечерта на 18 март 1286 година кралят действително обявил пред удивените членове на своя съвет, че има намерение да потегли от Единбург въпреки надигащата се буря и да прекоси устието на Форт, за да прекара нощта с кралица Йоланда в замъка Кингхорн. Членовете на съвета, свикани, за да обсъдят арестуването на един шотландски благородник в Англия, протестирали енергично, като изтъквали опасностите, на които се излагал кралят, ако потеглел на път в такова време. Кралят обаче не им обърнал внимание и накрая съветниците му се примирили, защото за Александър не било необичайно да препуска из Шотландия, съпроводен само от няколко души. И така, кралят потеглил от Единбург заедно с двама оръженосци и прекосил реката при Куийнсфери. И лодкарят, и кралският доставчик, който чакал Александър на другия бряг с коне за него и спътниците му, се опитали да разубедят краля да продължи по пътя си, но нямали успех. Кралят продължил да препуска бясно през бурята и намерил смъртта си, падайки от скалите при Кингхорн Нес.

Можем само да гадаем дали тази смърт се дължи на злополука или на нечия злоумишлена намеса. Немалко хора имали изгода от смъртта на Александър III.

Придворните фракции, ръководени от родовете Брус и Комин, не обърнали внимание на предупрежденията на епископ Уисхарт и в крайна сметка двата клана били въввлечени в постоянна кървава вражда. Едуард I продължил да се представя като посредник, но е интересно да се знае, че точно по времето, когато крал Александър загива, английският крал отпуснал на норвежкия значителен заем и същевременно изпратил доверени хора при Светия отец с молба той да разреши годеща на неговия син с Маргарет, „Момичето от Норвегия“. Френският крал Филип IV също проявявал жив интерес към вътрешните дела на Шотландия до края на живота си. В крайна сметка

Едуард Английски разкрил тайните си възжелания. Първоначално се държал като безпристрастен посредник между шотландските кланове по време на спора за престолонаследията, но в крайна сметка подкрепил кандидата, който обещал да приеме неговата върховна власт над Шотландия. Внучката на Александър III, „момичето от Норвегия“, така и не стъпила в Единбург. Детето било застигнато от внезапна и загадъчна смърт по пътя към Шотландия. Тази смърт послужила като сигнал за клана Брус да издигне отново претенциите си за шотландския престол и в крайна сметка избухнала кървава война между Шотландия и Англия, която продължила десетилетия; жертвите и от едната, и от другата страна са били безбройни.

Мнозина са убедени, че големите политически игри между велики сили са явление, наблюдавано за първи път едва през деветнайсети век, но това не е така. Едуард I имал много ясна идея за своите завоевателски и имперски амбиции, и в това отношение двамата с Филип IV, френския крал, много си приличали. Последният също мечтаел да застане начело на империя, чиито граници да опасват цяла Европа — по-голяма от империята на Карл Велики. За него папата, който преместил Светия престол от Рим в Авиньон, в Южна Франция, бил само функция на светската власт. Той се постарал да свърже синовете и дъщерите си в бракове с представители на най-видните благороднически родове в Европа, а по-късно успял да сключи и официален съюз с Шотландия срещу Англия. Политическата философия на Филип е ясно изразена от неговия придворен правник Пиер Дю Боа, чиито писания са съхранени до ден днешен и представляват изключително интересно четиво. Тези постоянни конфликти между двете кралски династии — английските Плантагенети и френските Капети — не само че подклаждали войната в Шотландия, но се превръщат и в основна причина за избухналата по-късно Стогодишна война, бушувала от Фландрия до Испания. Томас от Лиърмаут, известен още като Томас Стихоплетец, също е историческа личност. Откъси от неговата поезия са запазени и до днес. Той наистина предсказал смъртта на крал Александър III и хаоса, който щял да настане след нея. Пророческите му стихове се сбъднали с удивителна точност. Едуард I умира през 1307 година близо до Карлайл, настоявайки пред своя син и пред най-видните благородници на кралството да продължат войната с Шотландия до окончателна

победа. Но неговият най-голям син, който се възкачва на престола под името Едуард II, се оказал неспособен да осъществи амбициозните проекти на баща си. През 1314 година една от най-многобройните английски войски, свиквани през Средновековието, била пресрещната от шотландците, водени от Робърт Брус, при реката Банокбърн. Английската армия била напълно разгромена, кралят на Англия едва успял да избяга и да спаси живота си. Или, ако си послужим с думите на Томас Стихоплетеца, Банокбърн наистина „преляла от кръв“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.